

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Kryštof Matějů

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Role a význam hudby u adolescentů

Kryštof Matějů

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Janotková

Praha 2022

Prague College of Psychosocial Studies

Role and purpose of music for adolescents

Kryštof Matějů

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Zuzana Janotková

Prague 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou bakalářskou prací na téma „Role a význam hudby u adolescentů“ jsem vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Podpis autora:

Poděkování

Rád bych poděkoval Mgr. Zuzaně Janotkové za vedení bakalářské práce. Děkuji své sestře Anežce za důležitou oporu při psaní práce. A v neposlední řadě děkuji respondentům, za otevřenost v rozhovorech a za ochotu věnovat čas rozhovorům.

V Praze dne:

Podpis Autora:

Anotace

Práce se zabývá významem a rolí hudby pro kategorii dospívajících. Cílem práce je zmapovat jakou roli hudba hraje v životě adolescentů a k jakým účelům je hudba používána. V teoretické části práce, se zaměřujeme na popis základů teorie hudby, psychofyziologie vnímání hudby, významu hudby. Praktická část bakalářské práce se věnuje specifickým významům, které vycházejí z výzkumu.

Klíčové pojmy

Role hudby, význam hudby, adolescenti, prožitky, emoce, nálady, vnímání hudby, časovost

Abstract

This work focuses on the role and importance of music to adolescents. The aim is to map what role music plays in the lives of adolescents and the purposes for which it is being used. In the theoretical part of the work, we focus on describing the basics of music theory, psychophysiology of music perception, and the meaning of music. The practical part of this bachelor thesis deals with the analysis of specific meanings to individuals as determined in our research.

Keywords

The role of music, the importance of music, adolescence, experiences, emotions, moods, perception of music, temporality in music

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. ZÁKLADY TEORIE HUDBY A JEJÍHO VÝZNAMU	11
1.1 <i>Základy psychofyziologie vnímání hudby</i>	12
1.2 <i>Tón</i>	13
1.3 <i>Hudba a emoce</i>	13
1.4 <i>Vymezení pojmu významu hudby</i>	14
1.5 <i>Terapeutické využití hudby</i>	17
1.6 <i>Význam živé hudby</i>	17
1.7 <i>Hudba a socializace</i>	18
1.8 <i>Hudba a osobnost</i>	19
2. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ADOLESCENTNÍHO OBDOBÍ V KONTEXTU VÝZNAMU HUDBY	21
PRAKTICKÁ ČÁST	23
3. METODOLOGIE	24
3.1 <i>Osobní předporozumění</i>	24
3.2 <i>Výzkumný cíl</i>	24
3.3 <i>Výzkumné otázky</i>	24
3.4 <i>Metody užití ve výzkumu</i>	25
3.5 <i>Výběr participantů, postup při sběru dat a etika výzkumu</i>	25
3.6 <i>Etika výzkumu</i>	26
4. VÝSLEDKY	27
4.1 <i>Stručná charakteristika respondentů</i>	27
4.2 <i>Témata respondentů v rozhovorech</i>	28
5. DISKUSE	43
5.1 <i>Témata respondentů</i>	43
5.2 <i>Význam hudby v socializaci</i>	47
5.3 <i>Poznámky k výzkumu</i>	48
6. ZÁVĚR	50
REFERENCE	51
PŘÍLOHY	57

Úvod

Domnívám se, že hudba může být silným činitelem v lidském životě a může působit jako odraz našeho vnitřního života. Při výběru tématu pro bakalářskou práci jsem věděl, že bych se rád věnoval hudebně-psychologickému tématu. Zároveň si pamatuji svá léta dospívání, u kterých hudba hrála velkou roli. Doprovázely mne všemožné hudební žánry, hraní na hudební nástroje, hudební nauka i samotný poslech živé i reprodukované hudby. Jsem přesvědčen, že jsem byl hudbou formován, že hrála v mém životě velkou roli. Vzhledem k mé zkušenosti z vlastního života, vyrůstáním v hudebním rodinném prostředí (matka harfistka, otec skladatel), dále z debat s lidmi z mého okolí – ze skautského oddílu, okruhu přátel apod., jsem se rozhodl věnovat právě tomuto, pro mnohé intenzivnímu, období adolescentního věku.

Dokladem intenzity tohoto období může být například výzkum silných zážitků (strong experiences) u hudby. Jedním z nejsilnějších období pro tyto silné zážitky se ukazuje právě období dospívání, specificky od 10 do 19 let (Gabrielsson & Wik, 2003).

V teoretické části bakalářské práce, se zabývám definováním hudby, popisem aspektů, které hudbě náleží, dále zmiňuji psychofyziologické aspekty hudby, význam živé hudby, a jakým způsobem je užívána. Další část práce se věnuje adolescentnímu období a jeho kontextu.

V rámci empirické práce byla provedena kvalitativní analýza. Zabýval jsem se rozhovory se 4 respondenty adolescentního věku. Zajímalo mne, jakým způsobem lidé ve zmíněném životním období hudbu prožívají, a jakou hodnotu jim do života přináší nebo bere. V bakalářské práci se zabývám oblastmi socializace, živé hudby, specifických prožitků spojených s fyziologickou složkou, emocionalitou vnímání hudby.

Zamýšlel jsem se nad otázkou, jaké různé významy může hudba pro adolescenty zastávat. Jakým způsobem vnímají roli hudby ve svém životě, a co jim hudba přináší? Existují pro to nějaká vysvětlení, proč to mají zrovna tak a ne jinak? Abych dokázal problematice co nejvíce porozumět, zvolil jsem metodu kvalitativních rozhovorů, kde jsem měl dostatek časového prostoru a možností se na témata podrobněji podívat.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Základy teorie hudby a jejího významu

K lepšímu porozumění toho co se děje, když člověk hudbu vnímá, je třeba definovat fyzikální podstatu věci. Při poslechu hudby je to, co v důsledku vnímáme jako tón či zvuk, kmitání neboli vibrace či oscilace. Zdrojem zvuku je kmitající těleso, například struna na kytarě či vzduchový sloupec ve flétně. Výsledný slyšený zvuk je do velké míry ovlivněn také prostorem – prostorovou akustikou, tedy například zdmi, podlahou, stropem, obecně v divadle či nábytkem v pokoji. To ovlivňuje šíření zvuku, odražení a absorpci zvukových vln. Hudba je tedy z tohoto pohledu mechanické vlnění vzduchu (Franěk, 2007).

Pro lepší pochopení lze mluvit o několika složkách hudby, které klasifikujeme. Zařadit mezi ně bychom mohli tyto:

- Frekvence
- Intenzita
- Barva
- Rytmus (Franěk, 2005).

Frekvence je měřitelná v hertzech. Většina dospělých lidí je schopna slyšet zvuk ve frekvenci mezi 15 a 20 Hz a méně, a naopak většina již neslyší zvuk vyšších frekvencí, než je 20 000 Hz. Jak říká Trehub et al. (1988), děti jsou schopny slyšet vyšší frekvence. Tato schopnost se však s věkem zhoršuje. U podnětů se středními frekvencemi – 0,4 a 1 kHz je dosaženo maximální citlivosti kolem 10. roku dítěte. To potvrzuje také výzkum subkortikální sluchové oblasti mozku. Dle autorů je právě období mezi 5 a 10 lety v této sluchové oblasti zvýšené zpracování zvuku. Výzkum dále ukazuje, že v období adolescence (mezi 14 a 17 lety) pokračují změny a zrání sluchového kmene (Krizman et al., 2015).

Intenzitu měříme v decibelech. Člověk rozlišuje zvuky v rozmezí 0 dB až 130 dB. Barva neboli timbre, udává zvukovou podobu. Rytmus vyjadřuje určitou pravidelnost hudby (Špelda, 1978).

Alternacemi těchto složek lidé tvoří hudbu a vyjadřují tak své emoce. Toto však platí nejen o hudbě, ale také například barvě hlasu v běžné komunikaci. Např. pokud vyslovíme: „To bylo zajímavé.“, mohla by tato věta mít několik významů. Dle

konkrétního užití barvy hlasu tak můžeme vyjádřit souhlas, ale také sarkasmus či podezření. Tento jev se v lingvistice nazývá prozódie (Kalat, 2016).

1.1 Základy psychofyziologie vnímání hudby

V lidském uchu je přes milion důležitých součástí, které se hýbou. Hlavní zvukově percepční orgán se nachází ve vnitřním uchu. Tímto orgánem je struktura s hlemýžďovitou strukturou zvaná cochlea neboli hlemýžď. Ta obsahuje tekutinu, která hraje důležitou roli při zvukové percepci. Zároveň cochlea patří mezi nejsložitější mechanické aparáty v těle. V reakci na akustickou stimulaci produkuje elektrické signály. To probíhá pomocí tzv. vlasových buněk, jenž slouží sluchovým, vestibulárním a smyslově souvisejícím systémům. Každá vlasová buňka uvnitř cochley využívá elektrické, hydrodynamické a mechanické strategie k měření signálů a další k diskriminaci podnětů. Například reaguje vyrobením elektrického signálu nebo receptorového potenciálu (Hudspeth, 1985).

Naše schopnost porozumět mluvenému slovu, či schopnost užít si hudbu, záleží na naší schopnosti zvuky odlišit (Kalat, 2016).

Zásadní roli pro vnímání hudby hraje paměť. Důležitá je především pro schopnost hodnocení a tvorbu hudby. Pro emoční odezvu je potřeba, aby šlo o komplexní zážitky hudby. Lidé vnímají hudbu v několika možných formách. Velká většina lidí je schopna hudbu vnímat jednou určitou formou. Například však pro skladatele, profesionálního hráče či člověka, který se učí, nebo pro audiofilů, jsou potřeba další formy. Profesionální hráč si musí vybudovat dobré motorické schopnosti pro hraní na nástroj, dále mít motivaci a konzistentní cvičení. Na rozdíl od skladatele, kterému je spíše zapotřebí schopnost porozumění hudební formě, struktuře a dobrá imaginace, či inspirace (Critchley & Henson, 1977).

Silným hybatelem fyziologické stránky člověka mohou být v hudbě také již zmíněné vrcholné zážitky. Při takovýchto silných zážitcích lidé vykazují znatelný fyziologický doprovod. Jedná se především o pocity napětí, pocity chvění, o pohyb při hudbě nebo pláč. Dále ztížené dýchání či mluva, pocity závratě, pocity husí kůže, změny pocitů týkajících se dýchání a mnoho dalšího (Gabrielsson, 2001).

1.2 Tón

V předchozí kapitole bylo vysvětleno, jakým způsobem se fyzikálně přeměňuje zvuk na počitek. Nicméně jakým způsobem vzniká klasifikace zvuku? Za zvuk „nehudební“ považujeme ten, který je vyvolaný nepravidelnými, neperiodickými tlakovými změnami v prostředí (výstřel, rána, skřípání, vrzání apod.). Jsou-li tlakové změny vlnícího se prostředí periodické, značíme takto vzniklý zvuk hudebním zvukem čili tónem (Špelda, 1978).

Tón můžeme dělit na tón složený a jednoduchý. Jednoduchý tón se také nazývá sinusový, podle jeho časového průběhu, který je dán sinusoidou. Naproti tomu složený tón označujeme jako ten, který má periodický charakter a zároveň má křivku určující akustický děj, který má složitější průběh oproti tónu sinusovému. V případě, že by zvuk sestával z velkého počtu různých tónů, navzájem blízkých frekvenci, mluvili bychom o šumu (Franěk, 2007).

1.3 Hudba a emoce

Psychologie emocí je pro výzkumníky stále velmi nejasná oblast. Bohužel nejsou dosud jasné klasifikace emocí, které by byly většinově akceptované a využívané. Přesto se o hudbě mluví jako o „jazyku emocí“ (Gabrielsson, 2001).

Pro snazší pochopení tématu, můžeme mluvit o dvou přístupech pojetí emocí. Přístup **kategoriální**, podle kterého existují základní kategorie emocí, a od kterých následně odvozujeme všechny další emoce. Základními emocemi jsou: štěstí, hněv, smutek a odpor. Ty se podle teorie vytvářely v průběhu evoluce a mají velký význam z hlediska adaptace, protože řídí jednání a reakce při neočekávaných a mimořádných událostech. Druhým je přístup **dimenzionální**, ten emoce definuje dimenzemi. Příkladem by mohly být například tyto dimenze: potence (silný a slabý), valence (dobrý a zlý, resp. příjemný a nepříjemný), aktivita (aktivní a pasivní). O tom, jakou podstatu přesně emoce vedou, se vede diskuse, nicméně hudba bývá označována za nejemocionálnější umění (Franěk, 2005).

Mori & Iwanaga (2017) zkoumali dva silné emoční hudební prožitky. Jednalo se o pocit „Chills“, kde šlo o pocity husí kůže a mrazení, a dále „Tears“, kde šlo o pocity směřující k pláči a „knedlíku v krku“. Oba popisované pocity se mohou stát intenzivním

silným emočním zážitkem. Tento psychofyziologický experiment ukázal, že sebedeklarované pocity „chills“ zvyšovaly elektrickou kožní aktivitu a subjektivní nabuzení oproti skupině „tears“, kde docházelo k pomalému dýchání během zrychlování bušení srdce. Nicméně oba typy („chills“ i „tears“) vyvolávaly u lidí potěšení. Skladba, která vyvolávala pocity „chills“ byla vnímaná jako šťastná i smutná, na rozdíl od skladby druhé, která vyvolávala pocity „tears“. Ta byla vnímaná jako smutná a zároveň jako klidnější. Tyto pocity smutku u „Tears“ působí jako psychofyziologicky uklidňující.

Lidé užívají hudbu jako instrument k regulaci a vypořádáváním se s náladami a emocemi. Takto je hudba používána v téměř každé kultuře, ať už je to kultura Západu, Asie, Islámu, nebo třeba Středního Východu. V roce 2019 vznikl výzkum s cílem zjištění míry prevalence 29 strategií regulace nálady skrze hudbu. Bylo zjištěno, že mezi nejvíce preferované strategie pro regulaci nálady skrze hudbu, byla zábava (entertainment) – například poslech rádia, dále obnovení zájmu (revival), odklon (diversion) a silný pocit (strong sensation) (Naz et al., 2019).

1.4 Vymezení pojmu významu hudby

Jak zmiňuje Nuttall (2008), téma významu hudby pro člověka je velmi široké téma. Nehraje roli jen v kontaktu se sebou a s druhými lidmi, ale zasahuje do mnoha oblastí lidského života. Téma hudby je tak pro hlubší chápání lidského chování, prožívání, myšlení a emocí významné.

Již v prehistorické době byla hudba lidmi využívána. Dříve byla hudba pojímána jiným způsobem, než je tomu dnes. Například se více pojila s magií a kouzly. Hlukem nástrojů a odstíny hlasů chtěli lidé působit na neznámé tajemné síly a tak odvrátit neštěstí apod. (Černušák, 1974). Lze předpokládat, že hudba byla využívána k tanci, jako součást rituálů apod., ale také byla snahou o změnu lidského stavu vědomí v kontextu různých halucinogenů (Marek, 2000).

Černušák (1974) hovoří o tom, že se stoupající duševní úrovni člověka, hudba začala mít hodnotu i v duchovním projevu. Namísto původních fyziologických reakcí nastupuje role hudby do vnitřního prožívání a estetického hodnocení.

V období starého orientu nadále souvisí s magií, ale také k dobré reprezentaci vyšších vrstev. Hudba se stává prostředkem a výrazem osobního citového života člověka.

Je tedy možné sledovat, jak se smýšlení o hudbě a způsob, jakým se projevuje, přizpůsobuje obecnému stavu vzdělanosti (Černušák, 1974).

Ukazuje se, že období vyspívání (mezi 10 a 30 lety), je velmi zásadní z hlediska silných paměťových stop. Jedním z důkazů může být, že v této fázi vznikají nejsilnější autobiografické zážitky, a zároveň jsou nejlépe fakticky zapamatovatelné. Jak říká Holbrook (1993), v období adolescence se ve zvýšené míře vyskytuje pocit nostalgie ve srovnání s jiným životním obdobím.

Mimo samotnou sílu těchto zážitků v paměti, se ukazují rozdíly v afektivních aspektech kognice. Ve výzkumech se ukazuje zvýšená důležitost událostí, které lidé v tomto období zažívají (Rubin et al., 1998).

Expresivní chování u člověka poskytuje určité estetické uspokojení. Blacking & Kealiinohomoku (1979) hovoří o tanci spojeném s hudbou jako o reflektujícím aspektu kultury dané doby.

Dalším významem hudby pro člověka, jak zmiňuje Franěk (2005), může být například výcvik paměti. Takovýto rozvoj paměti souvisí se zkušeností. Lidé, kteří se hudbou zabývají od raného věku života, se zpravidla zlepšuje hudební paměť. Taktéž se ukazuje, že hudebníci jsou lépe schopni rozlišit tempo. Hudba tedy v tomto ohledu rozvíjí určitou citlivost. Ta lze poté aplikovat nejen v hudebním kontextu, ale také například při percepčních úkolech – příkladem může být laboratorní experiment s jednoduchými akustickými podněty.

Zřídka kdy se hudba užívá pouze k jednomu účelu. Ukazuje se užitečná v širokém měřítku napříč kulturami. Zdá se, že má schopnost hrát roli téměř v jakékoliv oblasti týkající se lidského projevu a interakce. Není tedy možné, že by hudba byla pouze jakýmsi vedlejším produktem (Cross, 2005).

1.4.1 Hudba a časovost

Zásadní je pro hudbu její hierarchická organizace. Některé části skladby bývají důležité především pro strukturu. Například obsahují důležité tóny. V případě jejich odstranění by došlo k významové změně samotné melodicko-harmonické struktury. Dále

se v hudbě vyskytují složky, které mají charakter primárně estetický nebo ozdobný. Tyto složky slouží jako dokreslení části strukturní. V případě jejich odstranění, základní melodie zůstává nadále stejná. Toto je důležité pro pochopení složek, které se v hudbě skýtají (Bigand & Poulin-Charronnat, 2012).

Jedním velkým faktem je, že v hudebním vnímání jsou posluchači prezentovány určité fenomény posupně v čase. Tím jsou například tóny a tonální vztahy. Tento fakt vedl ke dvěma různým, ale souvisejícím tvrzením o vztahu mezi hudbou a časem. Jednak je často zmiňováno, specificky od Immanuela Kanta, že hudba je uměním času. Na druhé straně stojí tvrzení, že součástí hudby je něco, čemu se říká „hudební čas“, který se týká samotné skladby. Ten je nutné odlišit od jiných druhů časů (Alperson, 1980).

To, jak rychle lidem utíká čas, bylo zkoumáno již v 19. století. Vnímáním času se zabýval například Fechner v roce 1860 v díle *Elementy Psychofyziky*, když zkoumal lidské odhady časových intervalů. Dále vznikaly další výzkumy a teorie týkající se subjektivní časové percepce. Jako příklad můžeme uvést *Scalar expectancy theory*, která je založená na konceptu vnitřních časových hodin. U této teorie dochází k pomyslnému otevírání a zavírání spínače u akumulátoru, který je plný intervalů a determinantů tempa. Jedním z možných vysvětlení urychlení percepce času při poslechu hudby u cestování, by tedy mohl být soubor vlastností dané hudby. Jedná se například o tón, rytmus, barvu, které mohou člověku odklonit pozornost od samotné jízdy dopravním prostředkem neboli vykonávané činnosti, a v důsledku tím systém vnitřních časových hodin zmást (Wearden et al., 2007).

Hudba na pozadí je známa svým vlivem na vnímání času. Podobným příkladem jako je cesta autobusem, by mohlo být čekání. Vznikl výzkum týkající se čekáren, který ukázal, že lidé, kteří čekali v přítomnosti hudby na pozadí, odcházeli později z čekárny, než lidé kteří čekali v místnosti bez hudebního doprovodu (Guéguen & Jacob, 2002).

Ukazuje se, že na vnímání časovosti u hudby má vliv tempo konkrétní skladby, propojené se subjektivním efektem vzrušení (arousal). Ten je hlavním faktorem, který působí ke vnitřnímu zkreslení času. V případě rychlejšího tempa byl čas posuzován jako delší než u tempa pomalého. U témbru, jinak nazývaného jako hudební barvy, nebyl zjištěn žádný významný vliv na časový odhad. Zajímavé je, že například orchestrální hudba byla posuzována jako více vzrušující než hudba klavírní. Hudba, kterou probandi

vnímali jako subjektivně příjemnou, posuzovali taktéž jako kratší než hudbu nepříjemnou (Droit-Volet et al., 2013).

1.5 Terapeutické využití hudby

To, že má hudba na člověka taktéž terapeutický vliv, lze dohledat již u starých civilizací. Nicméně o propojení medicíny a hudby, jako o muzikoterapii lze hovořit až kolem přelomu 19. a 20. století. V pojetí léčivých účinků se tedy v kontextu doby upustilo od již zmíněné víry v reálné a nadpřirozené síly. Dnes je snaha o propojení vědeckých znalostí a výzkumů. Je známo, že hudba má schopnost nejen ovlivňovat citění, smýšlení a rozhodování lidí, ale také umožňuje lidem vyjádření a spoluutváření (Linka, 1997).

Conrad (2010) popisuje hudbu jako potenciálně silný nástroj pro zlepšení klinických výsledků. Význam může mít například při překonávání anonymity a deindividuace v klinickém prostředí.

Další příklad léčivosti hudby popisuje Horowitz (2013). Ve své práci mluví o technice MIT pro obnovu jazyka pro pacienty s afázií, která je založená právě na poslechu hudby. Ke zlepšení expresivního jazyka využívá tato metoda melodické aspekty jazyka jako je intonace a rytmus. Dále zmiňuje významnou pomocnou sílu zpěvu. Zpěv dopomáhá obnově funkcí systémů v oblasti řeči v pravé hemisféře. pomocí rozbitému systému oblasti řeči pravé hemisféry. Uvádí, že po muzikoterapii se pacientům změnila struktura mozku funkčně i strukturálně.

Aoki et al. (2009) zmiňují využití hudby při „miby“, chvíli, kdy se člověk pohybuje mezi zdravím a nemocí. Není tedy ještě nemocný, ale mohou objevovat jisté pre-symptomy. V této fázi může muzikoterapie působit jako účinný činitel před nástupem nemoci.

1.6 Význam živé hudby

Jakou roli mohou hrát živá hudební vystoupení v životě lidí? Přibližně za posledních sto let byla západní hudba individualizovaná z kulturních i technologických důvodů. Hudba je nyní provázaná s pocitem self. Poslech hudby se stal způsobem, jak si dávat svůj vlastní emocionální i fyzický prostor. Na hudbu si tak tvoříme nové požadavky, vnímáme ji jako symbol naší osobní identity. Vystoupení živé hudby má dva smyslné důvody. Jeden je veřejná oslava hudby obecně – silně příjemné události, při

kterých chápání sebe sama je skrze hudbu sociálně rozpoznána. Zadruhé se jedná o prostor, ve kterém pro sebe můžeme objevovat, jak samotné představení funguje (Frith, 2007).

To, že právě živá hudba je v dnešní době velmi důležitá, ukazuje například, jaké oblíbenosti se dostává koncertům populární hudby. Příkladem může být show jako „Idol“, či různé show, které mají v názvu „Got Talent“. Bylo by jistě zajímavé se zabývat tím, jaké další aspekty kromě samotného poslechu hudby, takový živý koncert člověku přináší (Baxter-Moore & Kitts, 2016).

Ukazuje se, že je pro posluchače zásadní, aby hudba, která je na živém vystoupení produkována, odpovídala vystupování hudebníka. Jedná se o pozorovatelná gesta, grimasy a další prvky nonverbální komunikace, ale také pozorovatelné prožívání hráče. Jinými slovy, lidé mají tendenci sladit to, co vidí s tím, co slyší. V tomto směru vidět znamená věřit. V případě, že uvedené složky nekorespondují, může vést k dezorientaci posluchačů a následně ke ztrátě důvěry v pozorovaného hudebníka. Umělci Suzanne Sundfør a Danielsen Helseth zkoumají aspekty hudební produkce týkající se živého vystoupení s předem nahranými nebo syntetizovanými zvuky hlouběji. Ukazuje se zde zdánlivý paradox. Lidé jsou schopni živou událost přijmout jako autentickou v případě, že se shoduje vizuální a sluchová složka, a to i v případě, že jsou součástí představení předem nahrané nebo syntetizované zvuky. Je však nutné, aby publikum bylo schopno rozlišovat mezi základními a periferními prvky daného představení. Lze tedy říci, že pro spokojeného posluchače je důležité, aby živé vystoupení alespoň částečně korespondovalo sluchově i vizuálně. Součástí může být i složka hudby, která je předem nahraná (Baxter-Moore & Kitts, 2016).

1.7 Hudba a socializace

Hudba má velký význam při lidském vývoji. Význam může mít hudba již pro dítě v útlém věku, kdy matka dítěti zpívá ukolébavky. Později se osoba může stát umělcem a snažit se o prozkoumávání a vyjadřování vlastní osoby. Hudba může být takovým pomyslným oknem do každodenních psychologických, sociálních a kulturních potřeb současného adolescenta (Miranda, 2013).

Pro kontext významu hudby pro člověka bychom mohli o hudbě mluvit jako o společném lidském jazyku. Stejně jako jazyk, je hudba dobrým nástrojem v mezilidské komunikaci. Oba tyto nástroje dávají smysl lidské interakci a mohou napomáhat k dosažení rovnosti v lidských vztazích. Hudba má velký vliv na lidskou kulturu. Ukazuje se, že velmi malé děti jsou predisponovány k určitému chování v kontextu hudby. Zdá se tedy pravděpodobné, že jsou děti stejně připraveni pro hudbu stejně tak jako pro jazyk. Typicky se hudba užívá k zábavě, v náboženských a občanských rituálech a při zdůraznění životních přechodů významných životních událostí. Obecně lze říci, že má hudba potenciál měnit nálady a lidské emoce (Cross, 2005).

Během dospívání se hudba stává důležitější ve společenském i osobním životě. Jeden z dokladů může být i ekonomické hledisko. Během raného dospívání se na hudbu vynakládá stále více peněz i času. Ukazuje se, že hudební preference mohou hrát důležitou roli v interakci s lidmi podobného věku. Studie ukazuje, že při výběru poslouchané hudby hraje roli i vzájemný vliv přátel sebe navzájem. To se týká jak hudby mainstreamové, tak hudby nemainstreamové. Hudba se dále ukazuje jako významná pro utváření přátelství, ne však tolik pro udržování stability přátelství (Selfhout et al., 2009).

Nuttall (2008) se na důležitém významu hudby pro socializaci shoduje. Mluví o tom, že hudba může být jakýmsi znakem toho, do jaké skupiny patříme. Ve své práci také popisuje další roli hudby v socializaci. Hudba podle něj může být pro jedince uspokojující v kontextu uspokojení hudebních potřeb druhých (Nuttall, 2008).

1.8 Hudba a osobnost

Hudba může být jedním z faktorů poukazující na rozdílnost lidí. Příkladem může být kvalitativní výzkum, ve kterém se sledovala korelace konkrétních hudebních žánrů s dotazníkem Big Five. Výzkum popisuje posluchače jazzu, kteří skórují výše ve faktoru otevřenosti vůči zkušenosti, stejně tak jako posluchači bluesu a folkové hudby. Na rozdíl od posluchačů bluesu a folkové hudby se však u jazzu ukazuje pozitivní korelace s vyšší mírou asertivity a skromnosti (Zweigenhaft, 2008).

Další výzkum na téma souvislostí Big five s hudebními styly vytvořili i další autoři. Například Rentfrow & Gosling (2003) sestavili krátký test hudebních preferencí STOMP (Short Test of Music Preferences). Ptali se respondentů na hodnocení 14 různých

žánrů, které měly rozdělené na čtyři různé společné kategorie. První kategorií byla hudba hloubavá a spletitá (reflective and complex), která zahrnovala hudební preference jazzu, vážné hudby, bluesu a folkové hudby. Další kategorií byla hudba „silná a vzdorovitá“ (intense and rebellious), zahrnující rock, alternative a heavy metal. Třetí kategorií byla hudba „povzbudivá a konvenční“ (upbeat and conventional), zahrnující country, soundtrack, religiózní hudbu a pop. Poslední sledovanou kategorií byla hudba „energetická a rytmická“ (energetic and rhythmic), zahrnující rap/hip-hop, soul/funk a elektronickou a taneční hudbu. V sérii studií zjistili, že lidé s preferencemi z každé z těchto kategorií mají podobné osobnostní rysy. Například ti, kteří preferovali hudbu z kategorie „hloubavá a spletitá“, skórovali v osobnostním dotazníku výše v emocionální stabilitě a v otevřenosti.

Rentfrow & Gosling (2006) ukazují, že preference hudby jednotlivců, poskytuje konzistentní a přesné správy o jejich osobnosti.

Hudba může také poukazovat na specifické osobnostní vyjádření. Může být důležitá pro rozvoj osobní identity jedince. Nuttall (2008) ve svém výzkumu popisuje, že dospívající, vychovávaní v nevlastních nebo neúplných rodinách, cítí z hudby osobní individualitu. Je to proto, že existují určité písně, které se nevztahují na každého, ale na ně ano. Například prostřednictvím věcí, nad kterými přemýšlejí, které dělají, nebo které se jim staly.

2. Stručná charakteristika adolescentního období v kontextu významu hudby

Tato vývojová část lidského života se týká, jak napovídá původní latinské slovo „adolescere“ (dorůstat, mohutnět, dospívat), období, kdy člověk ještě není plně vyzrálý. Je to specifický čas v životě mezi dětstvím a dospělostí. Lze říci, že je to čas mládí a dospělosti současně. Adolescence začíná fází časnou, a to přibližně jedenáctým rokem. Dále je fáze střední adolescence, končící šestnáctým rokem. Poslední fází je pozdní adolescence, která završí věkem dvaceti let. Nicméně během všech těchto fází lze z ontologického hlediska mluvit o růstu duševním i fyzickém (např. dokončování pohlavního dozrávání) a vývoji sociálního učení (Macek, 2003).

Během adolescence se formuje a skládá také identita jedince. Často se specifikují osobní zájmy. Pro dospívající mohou hrát zásadní roli některé aspekty týkající se vkusu, například účes, oblečení, které nosí, ale také hudba, kterou poslouchá (Santrock, 2016).

Vágnerová (2012) mluví o adolescenci jako o období, kdy se člověk ve vztahu k rodičům stabilizuje a zklidňuje. Silnou roli zastávají vrstevnické vztahy a lidé již navazují vyzrálejší vztahy partnerské. Je to tedy období psychosociální transformace. Typické jsou pro toto období určité proměny. Často dochází k prvnímu pohlavnímu styku, dále se ukončuje povinná školní docházka a lidé dovršují své přípravné profesní období. Mimo vysokoškoláků nastupují mladí do zaměstnání a překonává se tak ekonomická samostatnost na dospělých. Zároveň v 18 letech adolescent dosahuje plnoletosti. Člověk je plně zodpovědný za své jednání, může uzavírat manželství apod. Zároveň však nejsou vedle dospělých považováni za zcela rovné. Roli tak může hrát například trvající ekonomická závislost. Častým jevem je tzv. psychosociální moratorium, které mluví o faktu, že adolescentům se toto období často jeví jako náročné či málo atraktivní a snaží se ho odložit.

Charakteristické pro adolescenty také je, že si tvoří svou vlastní kulturu, pro kterou je důležitá volnost a experimentování. Také se mění vize budoucnosti, v tomto ohledu více cítí svobodu k možnostem. Období adolescence má člověku poskytnout čas, aby dosáhl předpokladů stát se dospělým v oblastech důležitých pro současnou společnost (Vágnerová, 2012).

Nedílnou součástí dospívání je také silný vztah k vlastnímu tělu. To je silně posuzováno ve vztahu k atraktivnímu standardu společnosti. Pokud vlastní tělo standardům odpovídá, dává pocity jistoty a slouží jako opora pro sebevědomí (Vágnerová, 2012).

Někteří autoři hovoří o hudbě jako o zásadním činiteli v adolescentním období (Miranda, 2013; Nuttall, 2008; Saarikallio & Erkkilä, 2007). (Miranda, 2013) mluví o oblasti, chování, kognice a dále zmiňuje možný pozitivní efekt hudby na psychopatologii jedince. Důležitá je hudba pro vývoj a možnost vyjádření své vlastní identity (Nuttall, 2008), nebo může hrát důležitou roli při funkční emoční stabilitě jedince (Saarikallio & Erkkilä, 2007).

(Miranda, 2013) se dále věnuje rozdílům poslechu hudby u rozdílných genderů. Hudba může sloužit jako činitel při vývoji gender – role, či podporovat určitý gender stereotyp. I skrze tyto faktory si lidé vyvíjejí své motivy pro poslech hudby.

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části mé bakalářské práce se zaměřuji na konkrétní aspekty, které mohou hrát roli v osobním významu v životě adolescentů. Nejprve v této kapitole zmiňuji, jakým způsobem jsem došel k výzkumným otázkám. Dále představím demografii respondentů, kteří se zúčastnili rozhovorů, jakým způsobem byli participanti vybíráni. Věnuji se také popisu průběhu výzkumu, etice výzkumu, popisuji, jakým způsobem jsem postupoval při analýze získaných dat. V kapitole 4. Výsledky se věnuji velké části tematicky rozdělených okruhů, které se při rozhovorech s respondenty objevovaly.

3. Metodologie

3.1 Osobní předporozumění

Již před započítím samotného výzkumu jsem měl jisté předpoklady o možných výsledcích, které z rozhovorů vychází, jaké odpovědi by se mohly objevovat ve větší frekvenci, jaké jsou více pravděpodobné. Svě předpoklady jsem formoval studiem související teorie, ale také neformálními rozhovory s lidmi okolo sebe. Vedl jsem několikero takových konverzací na téma hudby a osobního významu umění. V rozhovorech bylo mým cílem své hypotézy respondentům nepředkládat. Abych zkusil výzkumu předcházet, pokládal jsem více obecnějších otevřených otázek.

Domníval jsem se, že hudba je u mé cílové skupiny každodenní součástí dne. Dále také, že je hudba faktorem, který v životě adolescentů může hrát specifickou roli – jako např. při prožívání emocí či významnou roli při socializaci ve vrstevnických skupinách.

3.2 Výzkumný cíl

Praktická část mé bakalářské práce se zaměřuje na aspekty spojené s hudbou, které mají pro adolescenty význam. Stanovili jsme dva hlavní cíle:

- Zmapovat, jakým způsobem vnímají naši respondenti roli hudby ve svém životě
- Co našim respondentům hudba do života přináší
- Nastínit možná vysvětlení předchozích bodů

3.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka vychází z vědeckého poznání pozice výzkumníka, který využívá fenomenologický základ myšlení k pochopení a porozumění specifickým prožitkům a jevům, které vycházejí z individuality samotného jedince.

Na základě cílů výzkumu byly zformulovány tyto otázky:

Hlavní výzkumná otázka: „*Jakou hodnotu přináší adolescentům hudba?*“.

Vedlejší výzkumná otázka: „*Jaké specifické prožitky se objevují?*“

3.4 Metody užití ve výzkumu

Jak již bylo v textu zmíněno, pro bakalářskou práci byl využíván kvalitativní přístup v podobě polo-strukturovaných rozhovorů. Rozhovory byly nahrávány, přepisovány, a analyzovány pomocí tematické analýzy. Tato flexibilní metoda je dle Braun & Clarke (2006) užitečná zejména pro práci v rámci participativního výzkumného paradigmatu. Dokáže účinně zvýraznit podobnosti a rozdíly napříč datovým souborem a může vytvářet neočekávané poznatky. Umožňuje široký rozsah analýzy daného tématu. Při tematické analýze jsme zvolili přístup teoretický.

3.5 Výběr participantů, postup při sběru dat a etika výzkumu

Pro již zmíněné důvody v předchozí kapitole jsem se rozhodl zapojit data od čtyř respondentů. Při výběru respondentů bylo zvoleno kritérium, aby patřili mezi skupinu posluchačů. Dalším kritériem bylo, aby s hudbou byly v aktivním kontaktu (pravidelný poslech). Do výzkumu byli zapojeni respondenti, kteří se dlouhodobě věnují hře na hudební nástroj (např. respondent č. 2), ale také respondenti, kteří se hře na nástroj pravidelně nevěnují (respondent č. 3).

V případě souhlasu s rozhovorem byly osobám zaslány souhrnné informace. Dále se s nimi domluvil na místě a času setkání pro rozhovor. E-mailem byly participantům sepsány informace týkající se charakteru výzkumu a etických pravidel průběhu rozhovoru i zpracování dat.

Aby nebyli respondenti rušeni externími nežádoucími zvuky či šumy, rozhovory probíhaly v tichém prostředí. Vedeny byly pouze autorem bakalářské práce. Průměrný čas rozhovorů se pohyboval kolem hodiny a dvaceti minut. Nejdelší rozhovor trval hodinu a tři čtvrtě. Všechny rozhovory byly zaznamenávány na nahrávací zařízení, a poté byl zvukový záznam přepsán do textové formy v anonymní formě, aby vyhovovala etické normě. Užíváno je pouze číslo respondenta. Osoby jsou v prepisu uvedeny pouze jako tazatel a respondent. Přepsané a anonymizované rozhovory jsou uvedeny v příloze bakalářské práce.

První rozhovor byl pilotním. Bylo nutné doladit některé otázky a témata, aby se v rozhovorech zkoumalo stanovené téma. Pilotní rozhovor není součástí vyhodnocených výsledků.

Všechny čtyři výzkumné rozhovory byly přepsány a následně, pro získání prvotního dojmu a přehledu, autorem přečteny. Dále následovala, jak o tomto postupu hovoří Braun & Clarke (2006), fáze kódování a definování témat. Úryvky odpovědí byly označovány a řazeny do tematických okruhů. Tyto okruhy jsou poté podrobněji analyzovány a rozebírány v kapitole Diskuse.

Bližší popis respondentů je uveden v kapitole 4.1 Stručná charakteristika respondentů.

3.6 Etika výzkumu

Pro zachování soukromí a pocitu bezpečí pro respondenty, byly všechny rozhovory anonymizovány. Již při prvním setkání s respondentem byla zmíněna dobrovolnost účasti, stejně jako možnost kdykoliv rozhovor opustit bez nutnosti udání důvodu. Každý respondent odevzdal informovaný souhlas, který byl před konáním rozhovoru zaslán e-mailem. Souhlas obsahoval seznámení se s účelem výzkumu a bakalářské práce. Dále obsahoval souhlas s pořízením zvukové stopy rozhovoru pro účely práce. V příloze je uveden pouze vzor tohoto souhlasu, aby nebyla narušena anonymita respondentů. Samotný dokument je uschován u autora bakalářské práce.

4. Výsledky

4.1 Stručná charakteristika respondentů

Respondent č. 1

Slečna R. je studentkou základní školy. Je jí 15 let. Věnuje se hře hudební nástroje – již 8 let hraje na flétnu v rámci kroužku. Dále se sama učí hře na kytaru. Motivací pro hru na kytaru je jí její skautský oddíl, kde si nástroj oblíbila. Slečna se také dva roky věnuje zpěvu v pěveckém sboru, který se pravidelně schází a doprovází mše svaté. Hudbu poslouchá přibližně hodinu až dvě hodiny denně.

Respondent č. 2

Pan J. je 18letý muž studující střední školu. Již 13 let se věnuje hře na violoncello. Zkušenosti ze hry má také z různých hudebních uskupení, ať už menší velikosti (trio, kvartet), tak z větších, jako je orchestr. Dále se dva roky věnuje hře na klavír. Ve svém volném čase se rád věnuje práci s programy, které slouží k produkci hudby. Sám již některé skladby vytvořil. Každý týden poslouchá hudbu přibližně 6 až 12 hodin.

Respondent č. 3

Panu V. je 15 let. Studuje střední školu s maturitou. Na nástroj nyní aktivně nehraje. Dříve zkoušel hrát na piano a kytaru, ale nástroje opustil. Průměrně poslouchá 10 hodin hudby týdně. Při přepisu tohoto rozhovoru bylo nutné udělat drobné stylistické úpravy, aby byl text srozumitelný.

Respondent č. 4

Slečně M. je 18 let a studuje na všeobecném gymnáziu. Věnuje se hře na housle již 12 let. Nejdříve absolvovala houslový studijní obor na základní umělecké škole, poté si našla soukromého učitele, ke kterému nadále dochází na hodiny. Průměrně poslouchá 7 až 14 hodin hudby týdně.

4.2 Témata respondentů v rozhovorech

4.2.1 Hudba a časová percepce

Jeden z účastníků rozhovorů hovoří o schopnosti hudby urychlit pocit plynutí času: „...*Ale ta hudba, když něco dělám nebo někam jedu, tak to je takový jako do pozadí. Protože se mi to líbí daleko víc, než kdybych poslouchal auta nebo něco. Že když třeba jedu autem hodinu, tak si radši pustím hudbu, než abych tam jako třeba spal nebo něco. A navíc taky jako u těch řekněme dlouhých cest mi to dost urychluje tu cestu.*“ (respondent č. 3).

4.2.2 Hudební nástroj

Tři ze čtyř respondentů zmiňují význam hry na hudební nástroj. Respondenti č.1 a 2 zmiňují význam hry na hudební nástroj v kontextu disciplíny: „*Nebo když byla distanční výuka, tak když jsem si to dala jako až dodělám tyto úkoly, tak pak to byla jako taková odměna. Říkala jsem si, že je to lepší, než koukat na nějaký videa a tak.*“ (respondent č. 1).

„...*Když třeba odjede učitel hrát do Norska, nebo má nějaký koncert a řeknu si, že mám „pohodičku“, tak to má takové dva konce, které se z toho dají vyvodit. První je, což se mi občas stane, že na to nehraju, a pak to zahraju ještě lépe než předtím. A ten druhý konec je, že mi to naruší morálku, a když vysadím jeden týden, tak se do toho ten další většinou taky nedokopu. Potřebuju pak něco, co mě donutí abych si alespoň jednou zahrál, a pak se dostanu zase do toho cyklu. Někdy je to dobře – když je to v rámci dnů. Když je to ale v řádu měsíců... tak je to. Jednou jsem to měl o koruně, že tam nebyla ta potřeba, abych hrál a cítil jsem, že jsem neměl žádnou seberealizaci. Bylo to také tím, že jsem měl nedostatek podnětů a nedostatek činností, které bych mohl vykonávat a v nich se také vidět. Bylo mi to hrozně líto. A vlastně to ve mně zanechávalo pocit smutku až.*“ (respondent č. 2).

Dalším téma, které se ukazuje u významu hry na hudební nástroj, je koncentrace a akceptace kritiky z vnější: „...*Jakože mě to učí nějak se trochu zkoncentrovat, což pro mě bývá docela výzva. Je to hodně takový, že když tam něco nejde a nejsem zrovna na tý hodině, tak je to jedna z věcí, kde si na to musím přijít sama. Takže takové samostatné*

hledání těch chyb a nevím co ještě. Rozhodně mi přijde, že jsem mnohem více zvyklá brát takovou jako kritiku. Přijde mi, že spousta lidí, který třeba na nic nehrajou, tak nebo nejsou zvyklí tady těm věcem, tak si jakékoliv chyby, ať už při učení jazyku nebo jiných věcí, berou hrozně jako k sobě. Kdyžto ten nástroj tě učí... udělal jsem tady ty chyby a ted' to pojďme zlepšit. A to si myslím, že to přináší hodně...No já myslím, že je to takovej obecněj přístup. Jakože je to taková synergie – i sport i nástroj tě učí dělat chyby a ty potom zlepšovat.“ (respondent č. 4).

4.2.3 Hudba a klid

Dva dotazovaní mluví o tom, že hudba pro ně má význam ve večerním čase: „T: *Kdy a kde se na hudbu dokážeš nejlépe soustředit? R: No tak rozhodně asi nejlíp večer, okolo sedmý hodiny, venku prostě. Právě, když jdu ven, tak radši chodím večer. Je to takový, že venku nikdo není, tak i na tu hudbu jako se můžu líp prostě soustředit. Je to takový relaxační. I přesto, že poslouchám třeba ráno, když jedu do školy, tak je to takový prostě... nevím, jsou tam lidi, jako slyším prostě hluk a tak.“ (respondent č. 3).*

„T: *Kdy a kde se dokážeš na hudbu nejlépe soustředit? R: Tak nejlíp bych řekla, když jsem sama. No a nejlíp večer, ale to je takovej můj čas na soustředění obecně... Že jediný bod té konverzace je ta hudba a nejsou tam žádný další rušivý vlivy, kterých bych se chytla místo toho.“ (respondent č. 4).*

Pan J. naopak mluví o pohybu jako významném faktoru pro poslech hudby: „*Asi nejlepší je, když jdu. Pohyb v tom dělá velkou roli. T: Proč u toho nejde sedět? R: Protože se tam děje tolik věcí, tak kdybych seděl, tak bych měl pocit, že to není všechno, že nestíhám chytnout všechno, co vymýšlím.“ (respondent č. 2).*

4.2.4 Spojení hudby s externími vlivy

Tři respondenti popisují význam propojení hudby s externími vlivy: „*Jo, hrozně moc. Protože blízcí jsou ti, co vytvářejí hezké zážitky a hezký emoce. A tudíž, když mám nějakou písničku, která dokáže přenést tyto emoce a dokáže mi spojit lidi s tou písničkou, tak mi to automaticky i spojí hezkou emoci s tou písničkou, když si to pak poslouchám sám... T: Takže tak hudba se spojuje nejen se situacemi, ale s lidmi. R: Vlastně obecně řečeno s emocí. S prožitkem, kterej se týká místa, lidí, hudby, zážitků, situace... to je*

vlastně jedno. Ale hlavní ta emoce určuje, jak moc vydržíš to poslouchat.“ (Respondent č. 2).

Slečna R. se na tomto fenoménu propojení hudby s místem shoduje: „T: Máš hudbu spojenou ještě s něčím, co tu nezaznělo? R: Asi s místy. Když jsem slyšela nějakou píseň někde poprvé, tak si to zafixuji s těmi lidmi a s tím místem. Nemusí to být místo, kde se mi poslouchá nejlépe, ale kde jsem ji slyšela poprvé. T: Takže si pak představíš nějaký ten objekt, kdy jsi trávila čas? R: No většinou spíš ty lidi. Lidi nebo místo. No obojí. Ještě si pak pamatuji, kdo mi pustil tu píseň jako první a vím, od koho to bylo a pamatuji si ten zážitek, kdy ji pouštěl. T: Má to pak nějaký další význam? R: No furt si ji spojuji s tím člověkem, a když jí slyším, tak myslím na toho člověka. Takže jako vzpomínky. Stejně tak na to místo. Třeba když jsme byli v Neratově na horách a byli tam kamarádi a pustili písničku o maturitě. Tak si přesně pamatuju, kdo to přesně pouštěl, a poté si říkám ty konkrétní lidi a říkám si, jak se vlastně má? Vzpomeneš tedy takto na toho člověka. Ze začátku je to o tom okamžiku, kdy si vzpomínáš na tu chvíli, a pak se to překlene.“

Taktéž slečna zmiňuje situaci, kdy se jí hudba propojila se smutným zážitkem. Hudba pak může vyvolat vzpomínky na událost: „Nebo zas naopak. To je zas nepříjemné, co se mi děje s hudbou. Když mi umřel kamarád a slyšela jsem nějakou písničku, tak v tom furt slyším, jako by to bylo o něm. Protože si říkáš... a tady mluví o tomhle, ale ty si to představíš jako něco jiného... a už ti to jede. A naopak je to pak nepříjemné. To se mi občas taky stane.“ (respondent č. 1).

Slečna M., mluví o významu spojení hudby se vzpomínkami, jako o cestě k větší vyrovnanosti: „Rozhodně se mi to pojí s nějakýma vzpomínkama. Když jseš na nějaký akci, tak tam jako hraje nějaká hudba, nějaký styl nebo konkrétní písničky. Tak když to pak slyšíš znova, tak se na to tak jako rozpomeneš a vrátí se ti ten jako vibe z té akce. Ale z místa spíš asi ne. Spíš konkrétní vzpomínky, to znamená místo plus hlavně ty lidi. Ta vzpomínka je taková celková. Místo tam má svoji roli dejme tomu, ale je to jen jedna z těch částí, na kterou se jako vzpomeneš. T: Hraje to nějakou roli ta vzpomínka? R: No každá vzpomínka má nějakou roli. Ať je pozitivní nebo negativní, tak je furt tak nějak součástí tebe. Takže vlastně to, když si jí vrátíš, tak ať ti to vrátí jakýkoliv pocity, tak ti to pomáhá k nějaký jako vyrovnanosti.“ (respondent č. 4).

4.2.5 Hudba a socializace

Všichni respondenti, vyjímaje jednoho, mluví o hudbě jako důležitém faktoru při socializaci: „... dokáže zároveň spojovat lidi, když poslouchají stejnou věc, tak dokážou rychleji porozumět, nebo najdou něco společného. Takže určitě přinejmenším v tom, že člověk nalézá společný věci. A taky to dokáže člověka připojit k různým skupinám lidí, který má spojený tu věc s nějakou emoci. Ono taky... já se točím furt kolem té emoce, ale myslím si, že lidi jsou různě nastavený a každé vnímá různé emoce jinak a tím pádem každé má rád jinou hudbu.“ (respondent č. 2).

„Myslím si, že to pro mě roli hraje. Když někdo mi říká, co poslouchá a já poslouchám podobné věci, tak si s ním začnu o tom povídat a najdeme si na začátku hned společné téma. Když zas naopak někdo řekne, že poslouchá K-pop, tak si řeknu „Áha...“. Ale není to tak, že bych si řekla, že nebude můj kamarád. Ale nebudu se asi s ním o té hudbě bavit. Nemyslím si, že by přátelství bylo jen o tom, co za hudbu, kdo poslouchá. Mám spoustu kamarádů, kteří mají úplně jiný hudební vkus. Naopak mám málo kamarádů, kteří poslouchají to, co já, protože nás moc není. Ale já jsem spokojená. Myslím, že to ale může být nějakou překážkou. Když se třeba dělá nějaká práce a u toho se poslouchá hudba, tak pořád bude někdo, kdo je nespokojený, když neposlouchá stejné věci. Ale pak je ta tolerance, že to prostě vydržíš a snažíš se to užít si s ním. Snažit si to užít, když on si to užívá.“ (respondent č. 1).

Dále slečna R. zmiňuje, že díky hudbě, si dokáže s druhou osobou užívat moment vycházející z dané hudby. Hudba jí učí toleranci vůči druhým: „Nedokázala bych říkat, že je to krásná hudba. Nebo říkat, že máš dobrý hudební vkus. Ale nekomentovala bych to a spíš bych se s tebou o hudbě snažila nebavit. A když by to byla náplň tvého života, tak bych to nějak brala a snažila se pochopit, co na tom vidíš. S tím už jsem se takhle setkala a myslím, že to takto jde. Asi před třema rokama jsem nebyla schopna poslouchat kromě Simon & Garfunkel a Beatles poslouchat anglickou hudbu a jinak ne. A pak bylo těžké žít v téhle době, když anglická hudba je prostě všechno. Myslím, že jsem se to naučila právě tou tolerancí a tím, že teď se mi některé věci líbí. Lze se tomu tedy naučit...“ (respondent č. 1).

Specifický pohled na kontext hudby a socializaci má slečna M: „*No jakoby je to důležitý, ale beru to tak, že každéj má svůj vlastní styl. Někdy se tak jako obohacujeme tím, že si prostě pustíme nějaký písničky, který my posloucháme. Ale ne v tom smyslu, bychom prostě... tak tohle je jedna parta a ta poslouchá stejny písničky. Asi jsou různé styly hudby, který s těma lidma posloucháš třeba při sportu nebo tak, a tam je to takový spojovač všech, že jsou všichni na stejny vlně. Ale ne v takový tý socializaci, že jestli chceš být tady součástí party, tak tady budeš poslouchat tohle.*“ (respondent č. 4).

Objevuje se téma hudby jako faktoru v rodinném prostředí: „*T: Ovlivňuješ ty lidi ve svém okolí? R: Nevím, co se týče vrstevníků. Ale určitě mladšího bratra. Ten poslouchá to, co poslouchám já. Takže nejméně ty sourozenci...*“ (respondent č. 2).

„*R: No asi jo... vzhledem k tomu, že si někdy pouštím hudbu nahlas, a pak chodí bratr, máma chodí... „jé, co to posloucháš, to je dobrý.“ Takový to jako klasika...*“ (respondent č. 4).

Slečna R. popisuje, jakým způsobem hudba podporuje rodinnou sounáležitost:

„*...Pak ještě třeba zpíváme s rodinou v autě i s velkým bratrem. To je pak taková pěkná rodinná chvíle. T: Když například takto posloucháte společně hudbu v autě, tak co tam považuješ za to hodnotné? R: No, že posloucháme všichni. Je třeba se společně na začátku dohodnout, jinak by každý měl svoji hudbu. A pak když teď máme malou sestru, tak si pamatujeme, že když my jsme byli takhle malí, tak se nám to moc líbilo. A myslím, že je to hodnotný i jako vzpomínka na to, když jsme byli jako malí a poslouchali to samé. A ty písničky si pamatujeme a je to pak vtipné. No a že jsme tam spolu všichni a užíváme si to tam, že to spojuje tu rodinu.*“ (respondent č. 1).

Význam v okruhu přátel má hudba pro dva respondenty: „*...A pak v okolí jsem teď třeba byl po dlouhý době s jedním kamarádem a po dlouhý době jsem mu pouštěl náhodně písničku Fugue in D Minor a on si to zapamatoval, a pak si to chtěl hned pustit, jelikož to měl podle mě spojený se mnou. Měl to ve své oblíbený knihovně a říkal, abych to tam prosím pustil. A to tak podle mě je, že člověk zažije hezkou emoci a chce si jí opakovat co nejvícekrát prostě, dokud to jde. Ale čím víc jí posloucháš, tím mizí. Člověk chce víc, ale reálně dostává furt míň a míň.*“ (respondent č. 2).

Druhý respondent zmiňuje hudbu jako činitel pro skupinové uvolnění u sportovního týmu: „*T: Přináší ti hudba nějaké pocity sounáležitosti? R: To je součástí těch vzpomínek, o kterých jsem mluvila. Vlastně to, co ti to přináší, když tu písničku slyšíš znova, když jsi jí slyšel támhle na nějaký akci. To asi jednak a asi to mám hodně spojený s tím sportem, když to tam fakt jako posloucháš tu hudbu s ostatníma lidma při turnaji a tak. Tak tohleto. T: Má ta hudba pak i jiný význam v tom sportu? R: No asi takový jako skupinový uvolnění dejme tomu. Že to není takový jako, když si hudbu posloucháš sám a sám v klidu, ale tady ačkoliv furt něco děláš a snažíš se o výsledky, tak to přináší takovou dobrou atmosféru.*“ (respondent č. 4).

Jeden z dotazovaných zmiňuje, že je pro něj u hudby důležité, aby nebyla příliš populární. V případě, že dojde ke zjištění, že se jedná o příliš populární skladbu, objevují se negativní pocity i negativní sebehodnocení: „*Měl jsem teď nedávno frustraci, že jsem se přistihl, že jsem si říkal, že je to dobrej song a má docela dost poslechů, tak co když je to populární na nějaký sociální síti a já jsem fraška. Ale tím, že si nemůžu ten fakt potvrdit, kterej by mi potvrdil ten špatnej zážitek z toho, nemám jako dostatek důkazů, tak mi to vlastně nevadí. Ale ve chvíli, kdy mám moc velký podezření, a pak se mi to třeba i potvrdí, tak dokážu ignorovat tu písničku, že jsem jí nikdy neznal.*“ (respondent č. 2).

4.2.6 Hudba a emoce

Pro většinu dotazovaných hrají emoce spojené s hudbou velkou roli. Celkem tři respondenti se shodují na fenoménu znásobování emoce.: „*Myslím si, že asi nejlíp se dokážu soustředit, když prožívám nějakou emoci, která je popsána v té skladbě. Tím, že je to podobná emoce, kterou tam ten člověk zapsal, tak se snažím z toho poznat co nejvíce, co je mě blízký, a co já mám společného s tím. V tu chvíli se hodně soustředím celkově jak na strukturu tý instrumentace, tak i na text. Normálně se na něj tolik nesoustředím, ale ve chvíli, kdy ten člověk tam popisuje třeba věci, které se můžou dít nebo se třeba děly. Tak pak je to mnohem silnější zážitek, než když to poslouchám jen kvůli tomu, že se mi líbí, nebo mě zaujala ta melodie, nebo ten interpret. Takže určitě ve chvíli ten člověk popisuje emoci, kterou já sám zažívám... Vlastně se skoro až násilně dosadit sám sebe do role toho, třeba i vypravěče té věci. Jako nevědomě. Není to, že bych si hrozně přál... to vůbec ne. Ale že se snažím hledat, zda je tam nějaký rozdíl nebo tak. Protože občas se to tak zdá, zvláště když je to abstraktně řečený, tak člověk si pod tím může vybavit cokoliv a*

v tu chvíli můžu usoudit, že je to něco, co prožívám přesně já. A trochu odbočuji. Ale myslím si, že je to důvod, proč někteří interpreti mají tak silné skalní fanoušky. Protože to, o čem mluví, opravdu zažívá více lidí, a o to víc, že je propojí ta emoce a nejen chytlavost textu, tak dokážou s tím člověkem žít delší dobu, a to znamená i dýl ho poslouchat.“ (respondent č. 2).

„T: Přináší ti hudba nějaké konkrétní emoce nebo prožitky? R: Samozřejmě. Jako záleží na stylu, záleží na náladě. Takže nějaké písničky jsou schopné mě tak jako vyvést z takovýho jako splínu a nějaký jsou mi schopný z dobrý nálady udělat ještě lepší.“ (respondent č. 4)

„Když mám radost a pustím si nějakou veselou písničku, tak mám pak ještě větší radost...“ (respondent č. 1).

Slečna M taktéž popisuje význam hudby jako určitý nástroj, který pomáhá k prožití špatné nálady nebo emoce: *„T: A co se týče toho stavu, kdy ti hudba udělá z dobré nálady ještě lepší. Má to sílu prohloubení nějaké pro tebe negativně vnímané emoce? R: Tak rozhodně, ale i to bych vnímala spíš jako pozitivní, protože mi nepříjde, že má vždycky smysl, když člověk nemá dobrou náladu, tak hrát si na to, že ji má. Spíš je lepší se s tím srovnat a nějak to jako vyřešit – než to předstírat... Vyhledávám si hudbu pasující... protože nějaké chvíle, kdy se necítím dobře, tak jakoby žádná lehká cesta nebo písnička nebo chvílková interakce to nezlepší a je mnohem lepší se do toho na chvíli položit. Nějak se s tím srovnat, ať se to prostě vybouří, a to samotný ti pak nakonec zvedne náladu. Ačkoliv se tím dostaneš na úplný dno, tak zase pak můžeš vesele nahoru.“ (respondent č. 4).*

Slečna R popisuje podobný efekt hudby: *„...je to tak, že mi to jako prohlubuje ty emoce. Když jsem třeba smutná, tak když si pustím smutnou písničku, tak jsem pak ještě smutnější... no to zní divně. Ale vlastně mi to pomůže a potom už jsem v pohodě... Když bych třeba brečela kvůli tomu, že mi zemřela kočka, tak potom už nebudu brečet kvůli tomu, že mi zemřela kočka, ale kvůli tomu, že ta písnička je smutná... Přeleje se to do té písničky. A ve chvíli, kdy skončí písnička, tak už není důvod brečet. Takže člověk je pak v pohodě. Nebo já to tak mám, do nějaké míry.“ (respondent č. 1).*

Jeden dotazovaný uvádí, co se stane, když hudba neodpovídá prožívání, které od hudby očekával: *„Tak třeba si chci pustit něco rychlýho a spadne mi tam skladba, která je pomalá a mě to úplně naštvě. Prostě si chci užít nějakou skladbu a nějakou emoci. Chci*

si představit, že běžím a najednou Spongebob hudba. Což je zrovna docela dobrý, ale nehodí se to, žejo. Vadí mi to, že ta hudba vytváří emoci, která není totožná s emoci, kterou právě prožívám. Je tak moc rozdílná, že dokonce vytvoří takovej rozkol, že najednou jsem úplně... jako co se děje... jako proč? Mě to vyhodí, rozhodí mě to.“ (respondent č. 2).

4.2.7 Hudba a humor

Slečna M. zmiňuje, jako roli pro ni hraje hudba v kontextu humoru: „No, začne to tím, že si to pustíš pro pobavení a pak to začneš reálně poslouchat... T: Takže tu hudbu máš spojenou s tou vtipností z toho? R: No prakticky jo. Že to máš spojený zároveň s tím jedním okamžikem, kdy ses tomu smál úplně nejvíc a zároveň je to dost vtipný dost i nadále. A často je tam ještě dost takových legráček, kterých sis poprvé nevšiml a teď to jako vychytáváš. A není to jenom jako s výukovejma videama, ale s písničkama i kde je ten text napsanej fakt dobře, kde je spousta takových symbolů, dvojsmyslů. Jestli znáš třeba kapelu Jananas, tak to je přesně to, když tam přijdeš poprvé, směješ se tomu a pak tam jenom jako objevuješ další souvislosti, který tam maj...“ (respondent č. 4).

4.2.8 Význam živé hudby

Tři respondenti zmiňují vnímanou hodnotu živého hudebního vystoupení: „Když je to živá hudba, tak dvojnásobek, protože když na živo někdo zpívá o něčem hrozně hezkém, tak nevím, i začnou téct slzy. A když to není na živo, tak to musí být fakt dobré. Spouští se to rychleji, když je to na živo...“ (respondent č. 1).

Jiný respondent popisuje, že mu živá hudba přináší pocit speciálního okamžiku: „To je Originální Pražský Synkopický Orchester. A to poslouchám, tak většinou nemají hodně skladeb – třeba 300. Tak se mi lehčeji ohraje. Pro mě má efekt, když chodím jednou za čas na tu živou hudbu, že je to takový speciální prostě. Nevím no, mě by se to stalo, že by to bylo pak už takový moc normální, taková rutina, spíš než jako něco speciálního... Tak to jde o to, že ten koncert mi přináší něco jako víc... jak to říct... takový jako zkulturizování. Takový ozvláštňení se dá říct.“ (respondent č. 3).

Slečna R. dále popisuje, jaký silný zážitek jí živý koncert může přinést. Mimo jiné popisuje také důležitý jev v živé hudbě – autentičnost: „...Myslím si, že u živé hudby je to hlavně v tom, že je tam ta autentičnost. Tyto nějak slyšíš a nikdo jiný to už neuslyší jako

ty – krom těch, kteří tam jsou zrovna s tebou. Je to něco jedinečného a výjimečného. Byla jsem třeba na jednom koncertě a byl to pro mě největší asi zážitek za poslední dva roky. Myslím, že to pro mě má velkou hodnotu... “Dále se k tématu respondentka vyjadřuje ke koncertu svého oblíbeného interpreta: „...Přijde mi, že když bych šla na jeho koncert předtím, než bych ho dva roky poslouchala, tak by mi vůbec nepřišlo tak super. Protože se na to dva roky těšíš, doufáš, že se to jednou stane a pak se to stane, když je ten „den d“ a je to nejlepší. To bylo hustý.

Na otázku, co jí takový živý koncert přináší, odpovídá takto: „No trochu poznání toho člověka, že to není jen nějaký člověk na internetu, ale někdo, kdo s tebou živě tam je a udělal si na to ten čas, aby tobě zahrál, těm lidem okolo. No a dál... nevím, jak to popsat. Že tam je spousta lidí, kteří mají stejný vkus, jako ty... Když tam jsou ti lidé kolem tebe, kteří jsou na tom stejně jako ty, tak je to jiný no. Cítíš se pak součástí té skupiny, co tam je kolem mě a poslouchá to samé. Jsi vlastně nadšený a všichni co tam jsou s tebou jsou nadšení. Není tam nikdo, kdo by z toho byl otrávený. Což je úplně super, že všichni to cítí. Není to utrpení pro ně. Všichni si to koupili, je to pro ně dobrovolný a pro každého to má nějakou hodnotu.“ (respondent č. 1).

Pan J. popisuje jeden ze zážitků, který mu přinesla živá hudba: „Stalo se mi to několikrát na Karlově mostě, když tam hrála taková starší skupina, co tam hrajou krásný jazz, většinou dvacátá a třicátá léta. Tak to se mi vytvoří taková krásná chvílka, že si tam jím tu zmrzku a to mi vytvoří takovej krásnej zážitek.“ (respondent č. 2).

4.2.9 Hudba ve veřejném prostoru

Význam hudby ve veřejném prostoru je pro respondenty rozdílný. Jeden z respondentů se k tématu vyjadřuje: „Tak to asi úplně jako... slyším ji, ale nějak ji jako moc neřeším, protože... Nevím, je tam většinou hudba, která jako prostě se mi nelíbí. A i když se mi líbí, tak ji jako moc neřeším. Což bude asi tím, že je to asi hodně jako do pozadí, řekněme v té kavárně. No asi bych moc neřešil, kdyby tam nebyla, ale nevadí mi tam. Pozornost tomu moc nedávám.“ (respondent č. 3).

Velmi odlišný postoj k hudbě ve veřejném prostoru zastává slečna M: „Rozhodně mi je nějaký místo sympatický víc nebo míň, podle toho, jaká tam hraje hudba. Rozhodně to ovlivní to, jak dlouho jsem schopná tam vydržet nebo ne. Nejlepší jsou ty čekárny u

doktorů, kde mají smyčku na jednu písničku. Pak mám chuť odejít, ano.“ (respondent č. 4).

Svůj negativní postoj k hudbě vyjadřuje taktéž slečna R: „...No já ji trochu ignoruju, protože jsou tam věci jako Despacito nebo když to úplně neignoruju, tak si říkám, co to je. Takže mě to odrazuje od různých míst, než že by mě to tam přitahovalo ta hudba. Nevím, jestli je to běžné... zas někdy je to lepší než ticho, ale ve většině situací je lepší ticho než hudba.“

Dále slečna mluví o významu hudby v dopravním prostředku: „U nás jsou řidiči, co jezdí do Slap, tak si poslouchají rádio nebo svůj playlist. A tak si dle toho, co poslouchá, říkám, zda je mi sympatický a poslouchám co poslouchá – jako Beatles, Simon & Garfunkel a dle toho si říkám, že je to dobré. Takže si dělám obrázek na různé řidiče dle toho. Máme jednoho oblíbeného, říkáme mu náš řidič. Takové máme asi dva, co mají dobrou hudbu.“ (respondent č. 1).

Podobný postoj, jako má slečna R, vyjadřuje také pan J: „Přijde mi, že skoro vždycky ve veřejném prostoru jsou playlisty tvořeny tak, aby splňovali nějaký populární požadavky. A to mě moc nebaví.“ (respondent č. 2).

4.2.10 Role hudebního interpreta

Jedena z respondentek popisuje, jaký význam pro ni má její oblíbený interpret: „T: Ještě bych se chtěl doptat na pojem vysněný interpret, co se pod tím skrývá?... Už dříve, když jsem byla na jeho koncertě, tak mi to přišlo jako něco neobyčejného a když si to tak pak člověk utvrdí, že takový opravdu někdo je, kdo tohle dělá a není to tak, že na koncertě zpívá falešně a do alba ho upravují. Tak to mi přijde krásný. Někdo, kdo má takový myšlenky nebo skládá takovou hudbu. T: Takže to není jen o hudbě? R: Ne, je to také o myšlenkách, co jsou tou hudbou vyjádřeny.“

Dále slečna mluví o oblíbeném hudebním interpretovi jako životním vzoru: „T: Myslíš si, že pro tebe pak ten interpret má i jiný význam, než jen co se týče jeho hudby? R: No asi ho mám za vzor. Asi i tím, že je ten skaut a dělá skautský kurzy a skládá s jiným písničkářem, nevěřil si tolik ze začátku. A v tom vidím, že bych někdy chtěla být takový člověk, jako on. Takových mám životě asi více.... Nedělá nic, co by mi nebylo blízké. Pro mě je tedy u vzorů nejde jen o tu hudbu, ale také o ty hodnoty.“ (respondent č. 1).

4.2.11 Význam Gramofonu

Slečna R. vysvětluje, jakou hodnotu má, a jakou roli pro ni hrají vinylové desky a gramofon: „*Ale když jsem třeba u babičky s dědou, tak ti mají desky a je to krásnější ta hudba, že to má takovej další rozměr... možná je to dáno asi prostředím, že je to u babičky s dědou na druhý straně Čech. No a všichni říkají, že z desek je ta hudba hezčí, tak se na to pak i tak díváš. Přijde mi, že je tam všechno slyšet v těch deskách. Přijde mi to také jako něco vzácného, že to není z počítače nebo mobilu, ale že je to něco víc, když je to z té desky. Také je to možná tím, že to moc často neděláme. Že to máme dané jako výjimečně dané. Tak je to něco, co se děje jednou, dvakrát za rok a je to prostě nádherný.*“ (respondent č. 1).

Další respondent zmiňuje gramofon v estetickém kontextu: *Říkám si, že bych někdy chtěl mít gramofon, ale zatím se mi za to nechce dávat ty peníze. T: Proč bys chtěl mít gramofon? Co by ti to přinášelo? R: Čistě, že se mi to líbí...*“ (respondent č. 3).

4.2.12 Hudební styly

Naši respondenti zmiňují, že mají specifické hudební styly hodnotu v určitých situacích: „*Jo. Asi jako žánry, který si pouštím spíš, když jsem veselá, který si pouštím, když jsem smutná. Jojo. T: Jaké? R: Tak když mám lepší náladu, tak rozhodně nějaký electro-jazz, takovej žánr jako reggaeton. Takový to latino. Nevím no, já poslouchám fakt asi všechno, kromě metalu. Country neposlouchám taky, techno taky ne. Ale jinak prakticky všechno. No. Mám třeba jednu oblíbenou českou kapelu, která hraje folk. Pop ten záleží, někdy když jsem smutná, když jsem veselá. Rock, ten asi taky obojí. No.*“ (respondent č. 4).

„*Třeba mám pár jako playlistsů prostě jako s tím stylem hudby. Prostě několik těch stylů, který si pustím, když jsem prostě víc happy.*“ (respondent č. 3).

„*Například rock'n roll mám spojený s tím, že je to veselé, ještě jsem neslyšela smutnou písničku z rock'n rollu. Takže určitě ano... rap mám spojený s drsností... fuj. Je v tom taková zlost, útočení a takové věci z toho na mne vyzařují. U folku mám dojem, že je ten umí obojí – veselé i smutné.*“ (respondent č. 1).

Jeden z respondentů zmiňuje, že právě hudební styly hrají roli v již zmíněném významu hudby pro posílení již prožívaných emocí: „*Nevím, jestli to je správně, tak pustí*

něco, co má jako hodně podobnou emoci v tom a dokáže člověka si třeba říct, jo tak v pohodě, tady existuje písnička, která je smutnej, tak v pohodě, budu taky chvíli smutnej. A to je pro mě důkaz toho, že existují opravdu věci, které mám spojené s určitým nalazením. A zase se to točí kolem těch emocí, hrozně moc. Protože jsou to písničky, který dokážou jakožto instrument, nějak jako pobídnout nějakou jako emoci k větší podobě. A proto je podle mě super, že existuje tolik žánrů, že člověk má spoustu druhů nálady.“ (respondent č. 2).

4.2.13 Hudba a fyziologický doprovod

Tři ze čtyř dotazovaných uvádí, že jim hudba přináší i vnímatelný fyziologický doprovod: „...*O tom ty emoce jsou – o tom prožitku a občas mě dokáží dost nabudit. Nebo jsem rozklepanej celej, protože jsem si vzpomněl na životní lásku. Nebo třeba cítíš adrenalin, zvýšený tep, dále zrychlené myšlení. S tím třesem je člověk úplně prostě... můžu z toho být až v mrákotách i klidně z toho. Může mi být z toho i blbě třeba. Spíš... jaké ty změny to nemůže udělat ta hudba“ (respondent č. 2).*

„...*když na živo někdo zpívá o něčem hrozně hezkém, tak nevím, i začnou téct slzy.“ (respondent č. 1).*

„...*jako u radosti máš zvýšení srdečního tepu. Je nějaká hudba se mnou vůbec nehýbne, ale hudba, kterou mám ráda, tak dělá, co dělá. T: No a když bys tedy měla jít na úroveň popisu? R: Tak tohle klasicky... No nebo jako víšco, když jsi smutnej, tak taky jako něco cítíš i prakticky. Není to nic tak velkého, aby... fyziologické projevy nejsou zas tak jako velký, abys tam házel hodnoty, ale rozhodně je to s tím spojený, takže takhle to vnímám.“ (respondent č. 4).*

V rozhovoru zmiňuje slečna R. zvláštní fyziologický jev spojený s hudbou: „*když jsem dýchala do rytmu té písničky. Já jsem prostě zpívala dechem, jak jsem byla udýchaná, tak jsem byla udýchaná ještě víc. Když si prostě zpívám písničku v hlavě, tak s ní prostě začnu dýchat... „smích“ ... v tom autobuse je to ale strašné, když tam přiběhnu a jsem vyšřavená a do toho začnu dýchat tímhle způsobem. On to člověk neovládá. Ono to začne samo od sebe a pak na tebe koukají lidé, co to děláš a ty to děláš nevědomky. Je to hrozně divné. V tom autobuse je to nepraktický, nesnáším to tam. Normálně by to s tím dechem nevzniklo, ale jak je udýchaný, tak to jde, protože tam vícekrát dýchne.“ (respondent č. 1).*

4.2.14 Hudba a psychické uvolnění

Respondenti taktéž zmiňují, jakým způsobem pro ně hraje roli hudba při psychickém uvolnění: „...*Dokážu se vyrelaxovat. Dokážu se vypnout, nesoustředit se na věci, který nepotřebuju. V tu chvíli pociťuju potřebu jen ležet třeba a přemýšlet. Je to něco, co mi v tom myšlením zabere takový místo, že to nedá prostor ostatním věcem a tím to ostatní vytlačí.*“ (respondent č. 2).

„*T: Zažíváš u určité hudby psychické uvolnění. R: Ano. Při stresu, napětí a takových věcech. Zároveň ale také když jsem třeba rozhádaná s někým, tak tam ani není to napětí, ale spíš potřebuju si něco poslechnout z toho smutku se uvolnit.*“ (respondent č. 1).

Jeden respondent zmiňuje, že je k psychickému uvolnění zapotřebí k samotné hudbě ještě jeden faktor: „*Jo, tak to určitě. No jako když si právě... když už sám si chci spíš jako odpočívat, tak právě mi ta hudba dost pomáhá k tomu jako uvolnění a odpočinutí. Ale zase musím k tomu dělat něco jako... nevím, že samotná ta hudba to nedokáže... že k tomu to chce fakt i ty situace. Řekněme s těma procházkama, když bych si jen tak pustil tu hudbu, tak to nemá takovej efekt jako prostě když jdu ven. Protože když bych šel jen tak ven, tak by to asi fungovalo, ale zase ne tak dobře, ale zase to je stejný... jakože dohromady jo, ale kdybych si zas pustil jen tak hudbu, tak by to asi nefungovalo tak dobře.*“ (respondent č. 3).

4.2.15 Hudba a specifické prožitky

Zajímavým fenoménem, který se objevil, je pocit, který popisuje jeden z respondentů, když poslech hudby přirovnává k ponoření se pod hladinu: „*Je to jako kdybys byl na hladině a dole v té vodě byly nějaký věci, který potřebuješ vidět. A na hladině něco vidíš, řekneš si, že je to docela nice. Vidím nějaký hezký šutry, ale reálně bys chtěl vidět celej korálovej útes. A tak aby ses do toho ponořil a viděl to, tak musíš stát a dívat se. Ale také občas záleží, jak moc je náročné to prostředí, ve kterém člověk jde. Protože se může stát, že jdu zrovna rušným městem a je potřeba dávat pozor, tak občas se člověk tím vyruší z těch myšlenek. Dokážu stát a dokážu sedět a přemýšlet, když někam jedu. Ale když sedím na místě, tak to jsem asi ještě nedělal. Je to taky tím, že většina*

příběhů, který vymyslím, tak je v nich hodně pohyb, který mám spojený s tou hudbou. A když už ho mám vymyšlenej, tak ho chci co nejvíce prožít a když ho chci prožít, tak musím jít do toho pohybu. Musím se do něj ponořit. Ten autobus je super, že můžeš tím oknem vnímat hrozně moc věcí a ponořuje tě to do toho světa“. (respondent č. 2).

4.2.16 Hudba a ticho

Respondenti zmiňují, že se tichu snaží vyhýbat: *„Já jsem takový člověk, co kolem sebe potřebuje mít hodně lidí a stále být s lidmi. Mě lidi dobíjí. Ticho tedy z tohoto úhlu pohledu moc nemusím, tak se ho snažím něčím zaplnit. Buď, že něco říkám nebo se o to postarají moji kamarádi nebo poslouchám nějaké písničky. Ticho tedy moc nemusím, pokud to tedy není v té restauraci, tam je to milé, když hudba nehraje. Záleží tedy na místě.“* (respondent č. 1).

Další respondent se k tématu vyjadřuje v souvislosti s odpočíváním a nudou: *„No to jsou chvíle fakt jako spíš kvůli tomu, že bych chtěl relaxovat nebo odpočívat někde. To by mi nevadilo, když bych byl v tichu. Ale já jako moc reálně v tichu moc obecně nežiju. Právě že já většinou když jako prostě nějak jako začínám se nudit, protože nic neslyším, tak si prostě radši pustím hudbu. T: Takže s tichem přichází nuda? R: No někdy. Jako prostě když nedělám něco, na co chci to ticho – že nedělám něco, na co se chci prostě soustředit, tak prostě si radši něco pustím, než abych nic neslyšel. T: A ta motivace je pak nuda, nebo jiné faktory? R: Asi hlavně to, že to chci zaplnit. Nevím, zdá se mi to takový prázdný, když nic neslyším.“* (respondent č. 3).

Jedna z respondentek zmiňuje kontext ticha a hudby při stavu soustředění: *„T: Co ti ticho přináší? R: Záleží to na náladě, ale v nějakých chvílích mi k soustředění pomáhá spíš hudba a v nějakých spíš ticho. Takže to nedokážu úplně specifikovat a nevím, co je tam ten hlavní faktor, kterej tohleto přepíná. Někdy mě ta hudba úplně jako rozptýlí od toho a místo toho, abych dělala nějakou činnost, kterou potřebuju dělat, tak se jenom soustředím na to. A v nějakých chvílích zase při tichu cítím spíš takový prázdnost a ta hudba mě spíš přivede k tomu, abych se soustředila.“* (respondent č. 4).

Již zmíněný dvojí vztah k tichu vnímá také jiný respondent: *„No záleží, jak moc je velký to ticho. Hodně záleží no. Ale obecněji řečeno ho miluju i nenávidím, občas někdy*

i zároveň. Protože je to ticho, co mi dokáže zprostředkovat určitéj výkon, ale zároveň je to ticho, který mi dokáže zprostředkovat nějaký prožitky, který bych nechtěl. Může to hodně vzbuzovat samotu a tak. T: ...kdy ho miluješ? R: Když potřebuju podat nějakéj výkon, když se potřebuju soustředit, kdy potřebuju relaxovat. Je to potřeba. Ale stejně tak existuje potřeba absence toho ticha.“ (respondent č. 2).

5. Diskuse

V kapitole Diskuse se v první části věnuji roli hudby a jejím specifickým významům, které se jako témata v rozhovorech objevovala a ukazovala jako významná. Podkládám některé významnější výzkumy, které jsem k tématu nashromáždil. V další části je popisováno, jakým způsobem se dařilo naplnit výzkumný cíl, a jaké jsou nedostatky výzkumu.

5.1 Témata respondentů

5.1.1 Role hudby u emocí a nálady

Dotazovaní v rozhovorech zmiňují, že často vyhledávají hudbu, která koresponduje s právě prožívanou emocí. Důvody pro toto chování v rozhovorech vysvětlují tak, že hudba například dokáže dobrou náladu či emoci ještě zesílit. Tuto schopnost hudby také potvrzují výzkumy. Koelsch (2010) říká, že hudba je spolehlivý nástroj k ovlivňování afektivity jednotlivců. Na funkčním zobrazení mozku se ukazuje, jak může hudba modulovat aktivitu v prakticky všech limbických a paralymbických mozkových strukturách. Tyto struktury se dále podílejí na iniciaci, generaci, detekci, údržbě, regulaci a ukončení emocí, které mají hodnotu pro přežití jednotlivce i druh (Koelsch, 2010).

V příspěvcích respondentů dále zaznívá, jaký význam může mít hudba v prohloubení prožívaného. Pomáhá s vypořádáním se s vlastními náladami a emocemi. Uvedený jev zmiňujeme v teoretické části práce. Hudba tedy může být používána jako copingový mechanismus, tedy mechanismus uplatnitelný k vyrovnání se s okolnostmi, které život přináší. V případě stresu se reakce skládá ze tří procesů: primárního posouzení, sekundárního posouzení a copingu, který spouští odpověď. Zmíněný copingový mechanismus však může být pozitivní nebo negativní. Nemusí tedy za všech okolností přinášet dobré řešení (Reybrouck et al., 2020).

Ať už jsou emoce v hudbě vnímané subjektivně negativně, neutrálně či pozitivně, hudba může být využita jako nástroj k sebe-regulaci, tedy jako nástroj k ovládnutí emocí. Příkladem takové regulace může být například schopnost lépe regulovat špatné nálady,

zvednout hladinu pocitu energie a snížit napětí. Hudba se v kontextu jiných aktivit – fyzického cvičení, sociálních aktivit, konzumace alkoholu a dalších, ukazuje jako středně ovlivňující. Lidé hudbu zmiňují, jako druhý nejlepší mechanismus na snížení napětí. Na prvním místě uvádí fyzické cvičení (Thayer et al., 1994).

Labbé et al. (2007) zkoumal na 56 studentech vysoké školy vliv poslechu klasické a relaxační hudby na stres a úzkost. Výsledky naznačují, že při poslechu klasické hudby, dochází po vystavení se stresoru k významnému snížení negativních emocionálních stavů a fyziologického vzrušení (oproti skupině, která poslouchala heavy-metalovou hudbu či seděla v tichu).

O hudbě lze tedy říci, že podporuje relaxaci u dospívajících v každodenním životě. Je vázaná na osobní emoční regulaci. V případě hudební relaxace je však prozatím málo známo o specifických afektivních procesech. V roce 2016 vznikl kvalitativní výzkum s 55 adolescenty zabývající se uvedeným tématem. Mezi důležitými funkcemi, které hudba ve výzkumu podporovala, je relaxace a uvolnění napětí. V jiném výzkumu se ukazuje, že každodenní poslech hudby v kontextu relaxace, přispívá k udržení psychofyziologického zdraví (Saarikallio et al., 2017).

5.1.1 Fyziologický stav při poslechu hudby

V souladu s teoretickou částí práce se ukazuje, že hudba ve fyziologickém prožívání člověka hraje roli. Respondenti zmiňují schopnost ovlivňovat si poslechem hudby svůj fyziologický stav. Takový efekt je ve výzkumech často popisován. Mimo svalový tonus, galvanický odpor kůže, se ukazuje hudba významným činitelem také u rychlosti srdečního tepu (Aoki et al., 2009; Landreth & Landreth, 1974).

Silným hybatelem našeho somatického vnímání mohou být v hudbě taktéž již výše zmíněné vrcholné zážitky. Při takovýchto silných zážitcích totiž lidé vykazují výrazný fyziologický doprovod, a to především spojený s pocitem napětí celého těla, pocitem chvění, pohybem při hudbě, ale také s pláčem. Dále lidé zmiňovali uklidnění, uvedení do úplného ticha. Hudba takto může působit jako zklidňující nástroj, a to například při zatíženém dýchání či mluvě, při pocitech závratě, ale také v případě „husí kůže“ a změnách týkajících se dýchání a mnoho dalších (Gabrielsson, 2001).

5.1.2 Hudba a imerze

Respondent č. 2 v rozhovoru popisuje specifický pocit spojený s metaforou hladiny a ponoření se, aby viděl „celý korálový útes“. Jedním z možných vysvětlení by mohla být tzv. „imerze“, (z anglického „immersion“). Právě nejlepším popisem pro imerzi, je metafora ponoření se pod hladinu vody, tak, že ani část těla nevyčnívá ven a jsme ztraceni v zastřeném světě s bublinami všude kolem nás. Jde o ponoření se do média a do stavu fantazie způsobem, že osoba zapomíná na to, že sedí na křesle a připadá si jako součást příběhu, který se odehrává např. ve videu, nebo v hudbě. Jako příklad můžeme uvést videohry a jejich kompozici hudby. Phillips (2014) v těchto hrách usiluje o navození zmíněného pocitu.

Na otázku, proč se člověk do takového stavu snaží dostat, se snaží odpovědět Dill-Shackleford et al. (2016). Nabízí vysvětlení skrze „teorii her“. Zde si skrze herní simulace, které si člověk vytváří ve své mysli, člověk zdokonaluje své schopnosti. Například smyšlené příběhy mohou člověka uvádět do individuálních perspektiv v sociálních situacích, které by za normálních okolností nebyly dosažitelné. V západní společnosti je taktéž běžné příběhy považovat za zbytečné, nebo dokonce za plýtvající lidským časem. Jiné vysvětlení nabízí Kaufman & Libby (2012), kteří hovoří o tzv. „Experience-Taking“. Čím více si člověk dovolí upustit od svého self, tím více se vžívá do fiktivní postavy příběhu a taktéž jeho prožitků. Zároveň je tato schopnost vžití se do druhého velice důležitá. Výzkumy popisují, že tyto mentální reprezentace zvyšují blízkost a pocit propojenosti v přátelství a v romantických vztazích v reálném životě (Kaufman & Libby, 2012; LaRossa, 1995).

5.1.3 Silné zážitky v hudbě

Dotazovaní v rozhovorech hovořili o silných zážitcích spojených s hudbou. Příkladem nám může být respondent č. 1. Takto mluví o síle zážitku z hudebního vystoupení: „...Byla jsem třeba na jednom koncertě a byl to pro mě největší asi zážitek za poslední dva roky.“ Vznik takového jevu je také popsán v literatuře. Vyskytují se zmínky o tzv. vrcholných zážitcích (peak experiences), které mohou mít silný význam pro danou osobu. Vyskytují se většinou zřídka, u části lidí se vůbec objevit nemusí. Většinou takové zážitky přichází z velkých momentů milování, chvíle, kdy je silně upuštěna kreativita, chvíle, kdy se matce přirozeně narodí dítě, ze silných pocitů spojení

s přírodou, a mimo jiné také s velkými momenty týkající se estetiky, specificky právě hudby. Takové chvíle mohou na osobu mít silný terapeutický vliv (Maslow, 1962).

Při silných zážitcích, jinak také nazývaných SEM (Strong Experiences of Music), může tedy docházet k pocitům mírnější intenzity, jako je například dojetí nebo potěšení, až k silnější intenzity, jako je extáze či euforie. Velmi častým fenoménem je prožívaný pocit štěstí. Ať už tvořen pocitem plného milování jinou osobou, nebo například silným pocitem bezpečí, klidu a míru jako příklad, který popisuje Gabrielsson (2001) – jeden člověk popisuje silný zážitek při poslechu Čajkovského „Patetické“. Při zkušenosti cítil pocit zdrcení, třesu, tragédie, pohlcení, vůli žít i pocit modlitby. Takový pocit by mohl sloužit jako silný motiv k dalšímu poslechu hudby (Gabrielsson, 2001).

5.1.4 Hudba a vzpomínky

Dalším tématem, které se prolíná našimi rozhovory, je propojení hudby s konkrétním místem, zážitkem, silným momentem, situací apod. Dotazovaní hovoří o možnosti vyvolat si skrze hudbu pocit, který v době prožitku pociťovali. O schopnosti hudby vyvolat paměťové stopy, mluví Belfi et al. (2016). Ve své práci popisují, že je hudba schopna propojení s autobiografickou pamětí. Poslech písně může člověka přenést zpět v čase do vzpomínky a ukazovat pohledy, zvuky a pocity prožité události. Výsledky studie ukazují, že hudba vyvolává velmi silné autobiografické vzpomínky, dokonce živější než ty, které jsou vyvolány spatřením známé lidské tváře. (Belfi et al., 2016).

5.1.5 Role hudby ve veřejném prostoru

Účastníci rozhovorů zmiňují, že hudba na veřejných místech je často spíše překážkou a zaujímají k ní mnohdy negativní postoj. Tento postoj by mohl být tvořen bezmocí zvuk kontrolovat. Rohrmann (2003) mluví o tom, že když lidé navštěvují veřejná místa jako jsou kavárny, restaurace nebo kafeterie s cílem konzumovat pokrmy či nápoje, mohli bychom říci, že se zde vyskytují tři druhy zvukových linek. Jednak jsou to zvuky tvořené jinými konzumenty, za druhé zvuky z ulice a za třetí zvuková kulisa, jako hudba, která zní z reproduktorů. Lidé zpravidla nemají kontrolu ani nad jednou z těchto zvukových linek. To by mohlo potenciálně vést k lehké frustraci. Ve výzkumu se 72 zúčastněnými se ukázalo, že lidé hudbu ve veřejném prostoru ocení, a to dokonce i přes

větší hlasitost – až 100 dB. Tyto situace tolerují mnohem lépe než situace v tichu (Rohrmann, 2003).

Jiným vysvětlením by mohl být fakt, že hudbou je možné vytvářet multimodální zážitky a podvědomá očekávání v myslích lidí. Tato podvědomá očekávání pak mohou zvýšit skutečný chuťový zážitek, stejně tak ho však mohou v případě špatného výběru zvukové stopy kazit. V případě respondentů je zmiňováno, že na veřejných místech většinou zní popová hudba, právě ta by nemusela korelovat se samotným zážitkem (Kontukoski et al., 2015).

5.1.6 Učení se disciplíně

Celkem tři respondenti zmiňovali, že pro ně hra na hudební nástroj má specifický význam. Zmiňují efekt zlepšování koncentrace, lepší akceptaci kritiky nebo učení se disciplíně. Tyto efekty potvrzují pedagogové, kteří zkoumali souvislosti hudby a disciplíny, konkrétně v souvislosti s hrou na piano. Mluví o myšlence, že hra na hudební nástroj zlepšuje nejen disciplínu, ale také schopnost koncentrace, sebedůvěry, odpovědnost i sebevědomí. Většina pedagogů i rodičů by taktéž souhlasilo, že jsou tyto osobnostní charakteristiky důležité pro šťastný, motivovaný a úspěšný život (Duke et al., 1997).

5.2 Význam hudby v socializaci

V teoretické části práce je hudba přirovnávána ke společnému lidskému jazyku. V rozhovorech se hudba ukazuje jako jedna z cest k socializaci. Respondenti potvrzují významnou roli hudby v socializaci (blíže popsáno v teoretické části naší práce). Zmiňují například schopnost hudby odstraňovat bariéry, spojovat. Hudba jim umožňuje snazší hledání společných témat a vnímají ji jako cestu k učení se tolerance vůči druhým. To, že je hudba významným činitelem při socializaci, potvrzují také O'Hara & Brown (2006). Silným činitelem je technologický pokrok posledních let. Ten byl možný díky zlepšení dostupnosti hudby na fyzických nosičích, skrze možnost stahování a sdílení mp3 souborů, a dále díky streamingovým a jiným online platformám, kde je hudbu velmi snadné a

efektivní sdílet. Hudba se tak stala komoditou, kterou je snadné mezi sebou měnit, sdílet a dává tedy prostor k socializaci.

O zajímavém tématu hovoří jedna z respondentek, která se v rozhovoru dotýká tématu hudebního interpreta jako životního vzoru. Popisuje, že takový interpret pak nemá jen roli tvůrce oblíbené hudby, ale také v ukazování životních hodnot. Tématem se zabývá Ivaldi & O'Neill (2008). Mluví právě o identifikaci se s interpretem jako vzorem, ať už pro inspiraci ke hře na hudební nástroj, nebo pro jejich osobní život.

5.3 Poznámky k výzkumu

Cílem výzkumu a práce bylo prozkoumat specifické významy a role, které hudba pro dotazované zastává, jakou stránku věci hudba do života přináší. Tomuto účelu dobře posloužila metoda kvalitativního výzkumu, tematická analýza. Z tohoto úhlu pohledu plní práce stanovený výzkumný cíl. Z povahy kvalitativní metody výzkumu však není možné výsledky zobecnit na společnost.

Výhoda tematické analýzy je patrná v účinnosti vhodně poukázat na shody a podobnosti u datového souboru. Umožňuje odhalovat výsledky, které nejsou výzkumníkem očekávané. Pro zmíněný přístup ke zpracování kvalitativních dat jsem se rozhodl pro jeho praktické a flexibilní využití při sběru dat. Výhodou je možnost současného hledání rozdílů a podobností, a zároveň hledání specifických témat, které se u respondentů objevují (Braun & Clarke, 2006; Javadi & Zarea, 2016). Jako nevýhodu vnímám její časovou náročnost.

Významným **limitem práce** je složení zkoumaného vzorku, který je ze své podstaty nereprezentativní, což vychází ze způsobu výběru respondentů, který probíhal formou nenáhodného výběru. Výzkumný soubor byl vybrán přímým oslovováním jedinců. Přes původní odhodlání a snahy oslovit větší počet účastníků, se zapojili 4. Pro hlubší poznání zkoumaného tématu role a významu hudby u adolescentů, by bylo vhodnější užít větší počet dotazovaných. Vhodné by také bylo využít další věkové kategorie, a ty mezi sebou porovnávat.

Další možnou negativní proměnnou by mohla být rozdílná délka jednotlivých rozhovorů. Všechny rozhovory trvaly přes hodinu a 15 minut, některé (například rozhovor s respondentem č. 1) však trvaly cca o 20 až 30 minut déle. Při hodnocení výsledků bychom také měli uvažovat možné negativní proměnné na straně dotazovaných. Může se například jednat o jejich ochotu otevřeně o tématu hovořit s „cizí“ osobou, schopnost introspekce, ale také o míru únavy při odpovídání na pokládané otázky (s tím související míře stručnosti) a celkově o aktuální stav jejich fyziologických potřeb. Další možnou negativní proměnnou je různá denní doba, při které byly rozhovory vedeny. Je známo, že např. kolem druhé hodiny odpoledne dochází k poklesu úrovně vědomí a je snížena schopnost paměti (Broughton, 1975).

Složitým aspektem při tvorbě práce bylo jít v rozhovorech k jádru zkoumané podstaty. V průběhu rozhovorů bylo velmi snadné sklouznout od tématu osobního významu k praktickým otázkám, jako je: „Kdy posloucháš hudbu?“. Respondenti často odpovídali pouze fakticky a bylo nutné se doptat otázkou proč, či jakou to má pro osobu význam.

V průběhu sběru dat bylo opakovaně zapotřebí otázky několikrát zopakovat. Jindy nebylo možné získat žádanou odpověď. Vysvětluji si to tak, že respondent o tématu není zvyklý uvažovat a potřeboval by na úvahu více času, či není schopen potřebné introspekce.

Pro případ budoucího zájmu o téma významu hudby pro adolescenty se nabízí několik dalších možných směrů zkoumání. Na tomto místě se pokusím nastínit **náměty pro další výzkum**, které mne k tématu napadaly.

Při hledání vhodné výzkumné otázky pro výzkum mne napadaly otázky týkající se hodnoty, kterou hudba lidem přináší. Pro další bádání v tématu by bylo možné např. porovnat jednotlivé respondenty, jakým způsobem se u nich liší hodnoty, které díky hudbě získávají. Pro takový výzkum by však bylo třeba velkého množství osob pro vytvoření vypovídajícího vzorku pro výzkum.

Zajímavé by také mohlo být zkoumat blíže specifická témata, která se v práci objevila. Jedná se například o popisovaný silný význam hudebního vzoru v životě adolescenta, roli hudby v sociálním životě či téma schopnosti napřímo hudbou ovlivňovat afektivitu člověka. Větší pozornost by si také zasloužila část rozhovoru věnovaná významu hry na hudební nástroj.

6. Závěr

Bakalářská práce poskytuje pohled na problematiku významu hudby u adolescentů. Věnoval jsem se základním pojmům z hudební vědy, které se k tématu vztahují. V práci jsou popsány stěžejní pojmy, jako je např. tón, ale také zmiňuje základy psychofyziky a propojení hudby s lidskými emocemi. Zaměřuji se na terapeutické možnosti využití hudby, význam živé hudby, a dále na působení hudby při socializaci. V poslední kapitole teoretické části se věnuje stručné charakteristice adolescentního období se zaměřením na významné faktory, které se v kontextu tématu mohou objevovat.

V rámci empirické práce byla provedena kvalitativní analýza. Zabýval jsem se rozhovory se 4 respondenty adolescentního věku. Zajímalo mne, jakým způsobem lidé ve zmíněném životním období hudbu prožívají, a jakou roli hudba v jejich životě zastává.

Podle našich závěrů se ukazuje, že má hudba pro adolescenty velmi široké významy. Hudba se jeví jako důležitý faktor v prožívání emocí a nálad. Výzkumy naznačují, že hudba může pomáhat s prožíváním, navozením a udržováním specifické nálady. Dále se ukazuje, že může sloužit jako strategie ke zvládnutí právě prožívaných emocí a nálad, a může na člověka zapůsobit jako silný zážitek. Hudba, dle zjištění, může být důležitým faktorem při navozování či udržování sociálního kontaktu. Silný význam má také ve vzpomínkách například na určité místo či prožitek. Ukazuje se, že hudba zasahuje do našeho fyziologického prožívání. Příkladem může být vyvolání specifického znaku jako je třes.

Po rozhovorech s vícero adolescenty jsem byl nabyt přesvědčení, že právě období adolescence je jedním ze silných fází života ve vztahu k hudbě.

Domnívám se, že výsledky práce mohou být, i přes zmíněné limity, využity jako jeden z podkladů pro další vědecké zkoumání v české populaci.

Reference

- Alperson, P. (1980). „Musical Time” and Music as an „Art of Time”. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 38(4), 407. <https://doi.org/10.2307/430322>
- Aoki, T., Adachi, Y., & Suzuki, S. (2009). Influence of Music Stimulation on Heartbeat Fluctuation. *Journal of International Society of Life Information Science*, 27(1), 48–54. https://doi.org/10.18936/islis.27.1_48
- Belfi, A. M., Karlan, B., & Tranel, D. (2016). Music evokes vivid autobiographical memories. *Memory*, 24(7), 979–989. <https://doi.org/10.1080/09658211.2015.1061012>
- Bigand, E., & Poulin-Charronnat, B. (2012). *Tonal Cognition* (S. Hallam, I. Cross, & M. Thaut, Ed.; Roč. 1). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199298457.013.0006>
- Blacking, J., & Kealiinohomoku, J. W. (Ed.). (1979). *The Performing arts: Music and dance*. Mouton.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Broughton, R. (1975). Biorhythmic variations in consciousness and psychological functions. *Canadian Psychological Review/Psychologie Canadienne*, 16(4), 217–239. <https://doi.org/10.1037/h0081810>
- Conrad, C. (2010). Music for healing: From magic to medicine. *The Lancet*, 376(9757), 1980–1981. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(10\)62251-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(10)62251-9)
- Cross, I. (2005). Music and Social Being ¹. *Musicology Australia*, 28(1), 114–126. <https://doi.org/10.1080/08145857.2005.10415281>
- Černušák, G. (1974). *Dějiny evropské hudby*. Panton, vydavatelství Českého hudebního

fondu.

Dill-Shackleford, K. E., Vinney, C., & Hopper-Losenicky, K. (2016). Connecting the dots between fantasy and reality: The social psychology of our engagement with fictional narrative and its functional value: Connecting Fantasy and Reality. *Social and Personality Psychology Compass*, *10*(11), 634–646. <https://doi.org/10.1111/spc3.12274>

Droit-Volet, S., Ramos, D., Bueno, J. L. O., & Bigand, E. (2013). Music, emotion, and time perception: The influence of subjective emotional valence and arousal? *Frontiers in Psychology*, *4*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00417>

Duke, R. A., Flowers, P. J., & Wolfe, D. E. (1997). *Children Who Study Piano with Excellent Teachers in the United States. 1997*, 51--84. <https://doi.org/10.2307/40375333>

Franěk, M. (2005). *Hudební psychologie*. Karolinum.

Frith, S. (2007). Live Music Matters. *Scottish Music Review*, *1*(1).

Gabrielsson, A. (2001). Emotions in strong experiences with music. In *Music and emotion: Theory and research* (s. 431–449). Oxford University Press.

Gabrielsson, A., & Wik, S. L. (2003). Strong Experiences Related to Music: A descriptive System. *Musicae Scientiae*, *7*(2), 157–217. <https://doi.org/10.1177/102986490300700201>

Guéguen, N., & Jacob, C. (2002). The Influence of Music on Temporal Perceptions in an on-hold Waiting Situation. *Psychology of Music*, *30*(2), 210–214. <https://doi.org/10.1177/0305735602302007>

Holbrook, M. B. (1993). Nostalgia and Consumption Preferences: Some Emerging Patterns of Consumer Tastes. *Journal of Consumer Research*, *20*(2), 245. <https://doi.org/10.1086/209346>

Horowitz, S. (2013). The Healing Power of Music and Dance. *Alternative and*

Complementary Therapies, 19(5), 265–269. <https://doi.org/10.1089/act.2013.19502>

Hudspeth, A. J. (1985). The Cellular Basis of Hearing: The Biophysics of Hair Cells. *Science*, 230(4727), 745–752. <https://doi.org/10.1126/science.2414845>

Ivaldi, A., & O’Neill, S. A. (2008). Adolescents’ musical role models: Whom do they admire and why? *Psychology of Music*, 36(4), 395–415. <https://doi.org/10.1177/0305735607086045>

Javadi, M., & Zarea, K. (2016). Understanding Thematic Analysis and its Pitfall. *Journal of Client Care*, 1(1). <https://doi.org/10.15412/J.JCC.02010107>

Kalat, J. W. (2016). *Biological psychology* (12e vyd.). Cengage Learning.

Kaufman, G. F., & Libby, L. K. (2012). Changing beliefs and behavior through experience-taking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 103(1), 1–19. <https://doi.org/10.1037/a0027525>

Koelsch, S. (2010). Towards a neural basis of music-evoked emotions. *Trends in Cognitive Sciences*, 14(3), 131–137. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2010.01.002>

Kontukoski, M., Luomala, H., Mesz, B., Sigman, M., Trevisan, M., Rotola-Pukkila, M., & Hopia, A. I. (2015). Sweet and sour: Music and taste associations. *Nutrition & Food Science*, 45(3), 357–376. <https://doi.org/10.1108/NFS-01-2015-0005>

Krizman, J., Tierney, A., Fitzroy, A. B., Skoe, E., Amar, J., & Kraus, N. (2015). Continued maturation of auditory brainstem function during adolescence: A longitudinal approach. *Clinical Neurophysiology*, 126(12), 2348–2355. <https://doi.org/10.1016/j.clinph.2015.01.026>

Labbé, E., Schmidt, N., Babin, J., & Pharr, M. (2007). Coping with Stress: The Effectiveness of Different Types of Music. *Applied Psychophysiology and Biofeedback*, 32(3–4), 163–168. <https://doi.org/10.1007/s10484-007-9043-9>

Landreth, J. E., & Landreth, H. F. (1974). Effects of Music on Physiological Response. *Journal of Research in Music Education*, 22(1), 4–12. <https://doi.org/10.2307/3344613>

LaRossa, R. (1995). Stories and Relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(4), 553–558. <https://doi.org/10.1177/0265407595124009>

Linka, A. (1997). *Kapitoly z muzikoterapie*. Gloria.

Macek, P. (2003). *Adolescence*. Portál.

Marek, V. (2000). *Tajné dějiny hudby: Zvuk a ticho jako stav vědomí*. Eminent Knižní klub.

Maslow, A. H. (1962). Lessons from the Peak-Experiences. *Journal of Humanistic Psychology*, 2(1), 9–18. <https://doi.org/10.1177/002216786200200102>

Miranda, D. (2013). The role of music in adolescent development: Much more than the same old song. *International Journal of Adolescence and Youth*, 18(1), 5–22. <https://doi.org/10.1080/02673843.2011.650182>

Mori, K., & Iwanaga, M. (2017). Two types of peak emotional responses to music: The psychophysiology of chills and tears. *Scientific Reports*, 7, 46063. <https://doi.org/10.1038/srep46063>

Naz, S., Khan, M. J., Kazmi, F., & Bibi, H. (2019). *Music as Mood Regulatory Strategy among Adults and Adolescents*.

Nuttall, P. (2008). Thank you for the music? The role and significance of music for adolescents. *Young Consumers*, 9(2), 104–111. <https://doi.org/10.1108/17473610810879675>

O'Hara, K., & Brown, B. (2006). *Consuming Music Together: Social and Collaborative Aspects of Music Consumption Technologies*. Springer Netherlands.

- Phillips, W. (2014). *A composer's guide to game music*. The MIT Press.
- Rentfrow, P. J., & Gosling, S. D. (2003). The do re mi's of everyday life: The structure and personality correlates of music preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, *84*(6), 1236–1256. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.6.1236>
- Rentfrow, P. J., & Gosling, S. D. (2006). Message in a Ballad: The Role of Music Preferences in Interpersonal Perception. *Psychological Science*, *17*(3), 236–242. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2006.01691.x>
- Rohrmann, B. (2003). Soundscapes in Restaurants. *World Forum Acoustic Ecology (Eds.)*, 9.
- Rubin, D. C., Rahhal, T. A., & Poon, L. W. (1998). Things learned in early adulthood are remembered best. *Memory & Cognition*, *26*(1), 3–19. <https://doi.org/10.3758/BF03211366>
- Saarikallio, S., Baltazar, M., & Västfjäll, D. (2017). Adolescents' musical relaxation: Understanding related affective processing. *Nordic Journal of Music Therapy*, *26*(4), 376–389. <https://doi.org/10.1080/08098131.2016.1276097>
- Saarikallio, S., & Erkkilä, J. (2007). The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of Music*, *35*(1), 88–109. <https://doi.org/10.1177/0305735607068889>
- Santrock, J. W. (2016). *Adolescence* (Sixteenth Edition). McGraw-Hill Education.
- Selfhout, M. H. W., Branje, S. J. T., ter Bogt, T. F. M., & Meeus, W. H. J. (2009). The role of music preferences in early adolescents' friendship formation and stability. *Journal of Adolescence*, *32*(1), 95–107. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2007.11.004>
- Špelda, A. (1978). *Hudbní akustika: Pro posluchače filosofických a pedagogických fakult a akademií múzických umění*. Státní pedagogické nakladatelství Praha.
- Thayer, R. E., Newman, J. R., & McClain, T. M. (1994). Self-regulation of mood:

Strategies for changing a bad mood, raising energy, and reducing tension. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(5), 910–925. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.67.5.910>

Trehub, S. E., Schneider, B. A., Morrongiello, B. A., & Thorpe, L. A. (1988). Auditory sensitivity in school-age children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 46(2), 273–285. [https://doi.org/10.1016/0022-0965\(88\)90060-4](https://doi.org/10.1016/0022-0965(88)90060-4)

Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Nakladatelství Karolinum.

Wearden, J. H., Norton, R., Martin, S., & Montford-Bebb, O. (2007). Internal clock processes and the filled-duration illusion. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 33(3), 716–729. <https://doi.org/10.1037/0096-1523.33.3.716>

Zweigenhaft, R. L. (2008). A Do Re Mi Encore: A Closer Look at the Personality Correlates of Music Preferences. *Journal of Individual Differences*, 29(1), 45–55. <https://doi.org/10.1027/1614-0001.29.1.45>

Přílohy

Příloha 1 – Informovaný souhlas (vzor)

Informovaný souhlas s poskytnutím rozhovoru a dalších informací pro bakalářskou práci: Význam a role hudby v životě adolescentů

Držitel souhlasu: Kryštof Matějů, Roztylské sady 33, Praha, 14100
tel: +420774099831
e-mail: krystof.mateju@gmail.com

Předmět a provedení: Výzkum se zaměřuje na osobní roli a význam hudby u zkoumaných osob.

Je prováděn v rámci zpracování bakalářské práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií, obor psychologie.

Výzkum bude veden formou rozhovorů. V průběhu rozhovoru bude nahrávána zvuková stopa. Její záznam bude užit pouze pro potřebu doslovného přepisu, který bude dále analyzován a interpretován. Záznam bude k dispozici výhradně Kryštofovi Matějů pro účel bakalářské práce. Doslovný přepis bude důsledně **anonymizován** tak, aby nebylo možné účastníci se osoby na základě bakalářské práce identifikovat.

Zvukový záznam bude Kryštof Matějů uchovávat u sebe. Doslovné citace částí anonymizovaného doslovného přepisu mohou být použity v závěrečné bakalářské práci. Po přepisu se zvukový záznam smazává.

Prohlášení

Souhlasím s poskytnutím rozhovoru a dalších souvisejících informací, dle zákona č. 110/2019 Sb. Zákon o zpracování osobních údajů. Rozumím výše uvedenému textu a souhlasím s jeho obsahem. Dále rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat.

Souhlasím s účastí (Jméno a příjmení) _____ na výzkumu.

Dne:

Podpis/ podpis zákonného zástupce:

Podpis výzkumníka:

Příloha 2 – otázky k polostrukturovanému rozhovoru

1. Kolik času týdně trávíte poslechem hudby?
2. Kolik času zabírá oproti jiným zájmům?
3. Hrajete na hudební nástroj?
4. Kdy a kde se dokážete na hudbu nejlépe soustředit?
5. Je pro vás rozhodující, z jakého přístroje a z jakých zdrojů hudbu posloucháte? Proč?
6. Je důležité, s kým hudbu posloucháte?
7. Hraje hudba roli v socializaci?
8. Ovlivňuje Váš výběr hudby to, co poslouchají vaši blízcí? (rodina, přátelé)
9. Ovlivňují Vás lidé ve vašem okolí ve výběru hudby? (rodina, přátelé)
10. Pouštíte si rád(a) konkrétní hudební žánry v určitých situacích?
11. Co Vy a hudba ve veřejném prostoru? – kavárna/ restaurace...
12. Jaký máte vztah k tichu?
13. Přináší Vám hudba konkrétní emoce, či prožitky? Jaké? Souvisejí s tím hudební žánry?
14. Jsou nějaké hudební žánry, nebo skladby, které máte spojeny s pozitivními či negativními prožitky nebo emocemi?
15. Cítíte při poslechu konkrétní fyziologické projevy?
16. Zažíváte u určité hudby psychické uvolněním?
17. Máte určitou hudbu spojenou s pohybem?
18. Máte určitou hudbu spojenou ještě s něčím jiným?
19. Stává se Vám, že jste hudbou přesycen(a)? Jak poté reagujete?
20. Přináší Vám hudba pocity sounáležitosti?
21. Jak se to projevuje?

Příloha 3 – rozhovor s respondentem č. 1

T: Kolik času týdně trávíš poslechem hudby?

R: No... Docela hodně. Hodinu, dvě hodiny denně. Ale u toho často něco dělám. Třeba když jsem sem jela, tak jsem poslouchala celou cestu. Nebo se u toho učím matiku, nebo češtinu a tak.

T: A kolik času ti zabírá v kontextu jiných zájmů?

R: Často to se to kryje časově. Respektive, když třeba hraji na kytaru, tak u toho už nic neposlouchám. Zároveň docela ráda počítám matematiku, tak to dělám většinou samostatně bez hudby, protože je zde potřeba více se soustředit. Jak ale chodím do skauta, tak cestou tam poslouchám hudbu, pak cestuji nazpět a zase poslouchám.

T: Posloucháš tedy hudbu často na pozadí, nebo při cestování. Posloucháš ji také doma samostatně?

R: No to se mi také stává. Často se sledováním klipů, nebo když mi není dobře, či jsem smutná. Pak poslouchám hudbu a je to lepší.

T: Hraješ na hudební nástroj?

R: Hraju tedy na kytaru a flétnu.

T: Jaký si myslíš, že to má na tebe vliv?

R: Jako to hraní na nástroj? Já totiž hraju hlavně kvůli táboru, protože chci hrát na táboře na kytaru, protože se mi moc líbí ty okamžiky, kdy sedíme kolem ohně a hraje se. A myslím že to má na mne dobrý vliv.

T: A myslíš, že to samotné hraní tě nějakým způsobem mění?

R: No tak tím, že hraji už od malička, tak mě to učí si najít prostě ty priority. Když si řeknu, že teď budu hrát na flétnu a pak kvůli tomu nebudu zas dělat jiné věci. Myslím, že se díky tomu spíš k něčemu dokopu.

T: Myslíš jako, že tě to učí disciplíny?

R: Ano. Nebo když byla distanční výuka, tak když jsem si to dala jako až dodělám tyto úkoly, tak pak to byla jako taková odměna. Říkala jsem si, že je to lepší, než koukat na nějaký videa a tak.

T: Čím myslíš, že je to lepší?

R: No... protože mi přijde, že pak něco dokážeš. Když budeš sedět u počítače a jen na něco koukat a podobně, tak ve hře na nástroj vidíš nějaký vývoj. Naučíš se nějaký skladby a samotné mi to pak dělá radost, když se něco naučím, nebo když jsme vystupovali v kostele, nebo tak, tak jsem měla radost z toho, že tam můžu být s nimi a něco tam dokážu.

T: Kdy a kde se dokážeš na hudbu nejlépe soustředit?

R: No myslím, že mis tím hodně pomáhají klipy. Víím, že to není úplně kdy a kde, ale myslím si, že když koukám na ten klip, tak si víc uvědomuji, o čem to je... jako i ta hudba včetně slov. A pak když nedělám nic jiného. Když prostě jen sedím, třeba doma, tak se dokážu nejlépe soustředit. Stejně je to vlastně i v autobuse, když jedu v autobuse a řeknu si: teď mě zajímá o čem ta písnička je, zaměřím se pak třeba například na sóla a pak si tu hudbu nejvíce užívám.

T: Proč zrovna na těchto místech, které jsi zmiňovala – jako je autobus, domov...

R: No myslím, že je to z toho důvodu, že jinde moc hudbu neposlouchám za prvé. A jinak když jdu třeba po ulici, tak si nikdy nedávám sluchátka na obě uši. Někdy na jedno, ale to je jen jako podkres a moc to nevnímám. Nebo když jsme jako a posloucháme nějaké písničky, tak se na to, vzhledem k tomu, že nejsem sama v pokoji, tolik nesoustředím. Děje se totiž kolem tolik jiných věcí, že člověk není jen na tu jednu věc plně soustředěn.

T: Rozumím tomu tedy tak, že v tom autobuse hraje velkou roli ten faktor času?

R: Jo přesně, že máš čas a sedíš a vlastně není nic lepšího, co dělat.

T: Je tedy to samotné místo pro tebe důležité?

R: No, pokud tam není hluk, tak vlastně ani moc ne. Když je ticho, tak je to v pohodě a všude je to jinak stejný. Anebo samozřejmě, když jsem třeba v cizině, tak asi nebudu poslouchat písničky, když můžu jít na výlet a koukat po místech, kde znovu nebudu. Tak si nacházím ty priority.

T: A jak to máte s rodinou. Posloucháte hudbu společně?

R: No zpíváme společně na Vánoce. Koukáme také společně na klipy. Třeba toho zpěváka, kterého poslouchám, tak mě k němu dovedla máma. Párkrát ho doma pustila, já jsem si řekla, že se mi to líbí a od té doby ne jinak.

T: Takže máte s mamkou takto společného oblíbeného interpreta.

R: Ano. Ale máma ho nemá tolik ráda. Pak ještě třeba zpíváme s rodinou v autě, i s velkým bratrem. To je pak taková pěkná rodinná chvíle.

T: Když například takto posloucháte společně hudbu v autě, tak co tam považuješ za to hodnotné?

R: No, že posloucháme všichni. Je třeba se společně na začátku dohodnout, jinak by každý měl svoji hudbu. A pak když teď máme malou sestru, tak si pamatujeme, že když my jsme byli takhle malí, tak se nám to moc líbilo. A myslím, že je to hodnotný i jako vzpomínka na to, když jsme byli jako malí a poslouchali to samé. A ty písničky si pamatujeme a je to pak vtipné. No a že jsme tam spolu všichni a užíváme si to tam, že to spojuje tu rodinu.

T: Je pro tebe důležité, z jakých zdrojů hudbu posloucháš?

R: Když třeba jedu v autobuse, tak poslouchám z telefonu a jsem asi spokojená v tu chvíli a stačí mi to. Ale když jsem třeba u babičky s dědou, tak ti mají desky a je to krásnější ta hudba, že to má takovej další rozměr.

T: A je to pro tebe rozhodující?

R: Když to zní jak chrastítka, tak to mi vadí víc, než když je to hezká hudba z gramofonu. Je to pro mě asi důležitý. Ale nepoměřuju to tolik jak to řeší někteří.

T: Říkala si, že u desek je ta hudba krásnější. Čím je to dáno?

R: Možná je to dáno asi prostředím, že je to u babičky s dědou na druhý straně Čech. No a všichni říkají, že z desek je ta hudba hezčí, tak se na to pak i tak díváš. Přijde mi, že je tam všechno slyšet v těch deskách. Přijde mi to také jako něco vzácného, že to není z počítače, nebo mobilu, ale že je to něco víc, když je to z té desky. Také je to možná tím, že to moc často neděláme. Že to máme dané jako výjimečně dané. Tak je to něco, co se děje jednou, dvakrát za rok a je to prostě nádherný.

T: Je pro tebe důležité, s kým hudbu posloucháš?

R: Jo. Tak třeba když jsem měla referát ve škole a pouštěla tam něco, tak je jiný poslouchat písničku, která je tvoje oblíbená ve škole, když se na ní všichni koukají pod drobnohledem a tolik si to pak neužiješ a jsi z toho ve stresu, co na to ostatní řeknou. Ale když je to tvoje rodina, která to zná a všichni v tom libujete, nebo si to spolu zpíváte, tak je to o něčem jiném. Také záleží, zda je to naživo, nebo ne. Na živo je to samozřejmě nejlepší.

T: Čím je to dané, když říkáš, že je to na živo nejlepší?

R: No tak tím zážitkem asi. Teď jsem byla na koncertě po dvou letech, co jsem furt poslouchala dlouho ty jeho písničky. Za prvé vidět toho člověka, kterého máš nějak vysněného z těch písniček a že to zpívá na živo. Že to není nahraný. Že když udělá chybu, tak je to autentický a není to nahraný. Je to obrovský zážitek. Hlavně, když sedíš vpředu, tak na něj vidíš a vidíš přesně jak hraje a co dělá.

T: Dobře, říkáš jsi zážitek. Když bychom přemýšleli o něm samotném, tak co on ti přináší?

R: Nějakou radost určitě. Libozvučnost. To že tam jsi a je to teď. Nelze to odsunout a vidíš to, je to nádherný a můžeš si zazpívat.

T: Ještě bych se chtěl doptat na pojem vysněný interpret, co se pod tím skrývá?

R: No tak tím, že jsem byla ty dva roky v karanténě, a ještě jsem sledovala ty online koncerty apod. Tak si pak říkáš, jak je to možné, že to přeci nemůže být pravda, strašně se ti to líbí a tak. Už dříve, když jsem byla na jeho koncertě, tak mi to přišlo jako něco neobyčejného a když si to tak pak člověk utvrdí, že takový opravdu někdo je, kdo tohle dělá a není to tak, že na koncertě zpívá falešně a do alba ho upravují. Tak to mi přijde krásný. Někdo, kdo má takový myšlenky, nebo skládá takovou hudbu.

T: Takže to není jen o hudbě?

R: Ne, je to také o myšlenkách, co jsou tou hudbou vyjádřeny.

T: Je to spíše skrze tu hudbu, tedy jako práci s tím tónem, či libozvučností, nebo obsahem nějakého textu té skladby apod.?

R: Přijde mi, že to musí být skloubené oba ty faktory dohromady. Třeba písnička, která se mi líbí asi nejvíce, tak je spíš o těch tónech. Ale když by byl ten text vyloženě špatný, tak by se mi ta píseň asi také nelíbila. A zase jsou určité písně, které jsou založené jenom na textu a některé jenom na hudbě. A myslím, že je tady místo pro oba dva ty druhy. Líbí se mi tedy oba dva.

T: Jakou roli pro Tebe hraje hudba v socializaci?

R: Myslím si, že to pro mě roli hraje. Když někdo mi říká, co poslouchá a já poslouchám podobné věci, tak si s ním začnu o tom povídat a najdeme si na začátku hned společné téma. Když zas naopak někdo řekne, že poslouchá K-pop, tak si řeknu „Áha...“. Ale není to tak, že bych si rekla, že nebude můj kamarád. Ale nebudu se asi s ním o té hudbě bavit. Nemyslím si, že by přátelství bylo jen o tom, co za hudbu, kdo poslouchá. Mám spoustu kamarádů, kteří mají úplně jiný hudební vkus. Naopak mám málo kamarádů, kteří poslouchají to, co já, protože nás moc není. Ale já jsem spokojená. Myslím, že to ale může být nějakou překážkou. Když se třeba dělá nějaká práce a u toho se poslouchá hudba, tak pořád bude někdo, kdo je nespokojený, když neposlouchá stejné věci. Ale pak je ta tolerance, že to prostě vydržíš a snažíš se to užít si s ním. Snažit si to užít, když on si to užívá.

T: A to jde?

R: Ano jde to podle mne.

T: Když bych například já poslouchal K-pop a byl tvůj spolužák, tak myslíš, že by ses dokázala na tu hudbu naladit.

R: Nedokázala bych říkat, že je to krásná hudba. Nebo říkat, že máš dobrý hudební vkus. Ale nekomentovala bych to a spíš bych se s tebou o hudbě snažila nebavit. A když by to byla náplň tvého života, tak bych to nějak brala a snažila se pochopit, co na tom vidíš. S tím už jsem se takhle setkala a myslím, že to takto jde. Asi před třema rokama jsem nebyla schopna poslouchat kromě Simon & Garfunkel a Beatles poslouchat anglickou hudbu a jinak ne. A pak bylo těžké žít v téhle době, když anglická hudba je prostě všechno. Myslím, že jsem se to naučila právě tou tolerancí a tím, že teď se mi některé věci líbí. Lze se tomu tedy naučit.

T: Zmiňovala jsi, že bys dokázala si to s tím člověkem užít...

R:... Jo, nedokázala bych si užít asi tu hudbu, ale dokázala bych si užít ten moment. Ten moment, kdy on má radost, že posloucháme něco a ty už když znáš tu píseň, protože o ní neustále mluví, tak myslím, že by to nebylo tak hrozný. Protože když někdo řekne, že je něco nejlepší, tak mu neřekneš, že je to úplně strašný, protože to by bylo necitlivé.

T: A co to znamená ten moment?

R: Když je jeden šťastný, tak nelze být úplně natvrdlý. Pokud to tedy není zlomyslné. Přijde mi, že můžeš mít radost z toho, že má někdo radost. Nemusí to být všechno jen o tobě. Nebo tak se to snažím v životě dělat. Navíc tím pak zkazíš náladu i tomu druhému a je to takové nepříjemné. Tak to tak nedělám.

T: Cítila bys tedy rozpor, kdybys touto cestou nešla? Kdyby ses tedy nesnažila naladit na toho člověka?

R: Ano. Třeba hrozně nemusím rap. Asi to nedokážu nikdy poslouchat, když bych to měla dělat dobrovolně. Ale když je někdo, kdo je do rapu blázen, tak to nějak zvládnou. Nebude to, že bych si to poslechla a připravila se, až se s tím člověkem uvidím, to ne. Ale třeba to tam s ním chvíli vydržím a pak se zeptám, zda nemůžeme poslouchat něco jiného. Zás když to má třeba dobrou tematiku, tak je to fajn, ale když je to sprosté nadávání, tak mě to nebere.

T: Co se týče ještě té socializace, tak jsi mluvila o tom „momentu“ a poté o „radosti z radosti druhého“. Je to tedy na úrovni předávání emočního rozpoložení například?

R: Myslím, že ano.

T: Je v tom momentu ještě něco?

R: No tak, když je to cizí člověk, nebudu z toho mít takovou radost, jako když se jedná o blízkého kamaráda. Musí mi tedy být blízký a musím ho mít nějakým způsobem ráda, nebo na něj být už

někako dobu zvyklá. Samozřejmě, když bych si s někým sedla do oka na poprvé a jediné, co by nám nesedlo by byla hudba, tak si myslím, že by to bylo o té toleranci a pochopení. Časem se adaptovat na tu jeho hudbu a pochopit to. Je důležité si to umět vysvětlit, co se mi na tom líbí, nebo proč se mi to líbí.

T: Ovlivňuje tvůj výběr hudby to, co poslouchají tvoji blízcí?

R: Jako rodina ano, ale kamarádi moc ne. V rodině máme dost podobný vkus. Většina z rodiny má jednoho interpreta, kterýho žere a další mají někoho jiného. Třeba mamka mě přivedla, tím že to hodně pouštěla, na toho, koho teď poslouchám a jsem s tím šťastná. Ze začátku jsem na to koukala nelíbilo se mi to tolik, ale teď to dělám naopak já.

T: A kamarádi tě tolik neovlivní?

R: Ne, když vidím, koho poslouchají, tak sama od sebe bych to nedokázala poslouchat.

T: A čím to, že rodina ano a kamarádi ne?

R: Nechci to říct špatně, ale mám pocit, že mám takový zastaralejší styl, jako Nohavica, Plíhal a podobní písničkáři. A jiné děti jsou zas vychovávány na jiné hudbě, třeba na moderní. A mě vadí, když tam třeba někdo ujíždí hlasem, nebo je to trochu falešně a předělaný. A se sestřenicemi si v tom třeba rozumím, protože máme tu výchovu podobnou, nebo to vedení je dost podobné.

T: Takže ani například ostatní ze skautského oddílu neposlouchají to, co ty?

R: Ne. Spíš vedoucí... a to je pak trochu trapný... „smích“... děti tam poslouchají třeba Harry Styles, nebo tak. Vedoucí mají naopak třeba rádi Navarovou a tak, což je fajn. Nevím, čím je to přesně způsobený. Je to asi odlišnost naší rodiny.

T: Ovlivňuješ lidi ve tvém okolí?

R: Ano. Celá moje třída ví, co poslouchám a nikdy by ty lidi neznali – Pavla Čadka, Horáka, Plíhala. Tak by a ně nenarazili, protože nejsou v těch okruzích, kde se to poslouchá. Takže všichni z oddílu vědí mojí nejoblíbenější písničku, protože mám i tu přezdívku Kecka, tak všichni vědí všechno... „smích“. V rodině asi taky dost ovlivňuju. Třeba mladší sestru. V rodině máme podobný hudební vkus, tak to nejde tolik přes sebe, což je fajn. Teda kromě bratra, ten je trochu jinde.

T: Je zajímavé, že máte vždycky někoho jednoho, že to směřuje k jednomu interpretovi.

R: To máme hlavně já a sestra. A mamka má více, které za život posbírala a říká o nich, že jsou dobrý a udržuje. Ale vím, že má nejradši Navarovou. A můj táta, jak pracuje na home-office, tak poslouchá hudbu téměř non-stop. A už je docela znalý v hudbě, že pozná, od koho to je, zda je to

kvalitní, nebo nekvalitní a vyzná se tak jako ve všem. Takže mu běží dlouhý playlist, který poslouchá.

T: Když bych se podíval na tvou situaci, tak ty to máš tak, že máš jednoho důležitého interpreta?

R: Ano. Třeba včera jsem objevila nového, který mi přišel dobrý, ale když jsem si ho poslechla o půl hodiny později, tak jsem si říkala, že to tedy ne. Tak to zřejmě záleží na rozpoložení, v autě mi to znělo dobře, ale pak doma ne. Myslím, že jsem se úplně nezavřela, jako všem novým věcem, ale do nějaké míry zřejmě ano. Že vím, že když bude nejhůř, tak je tu vždy ten Pavel Čadek, kterého mám nejraději. Myslím si, že za to, že mám takto vybraného jeho, tak za to může asi i jeho rodina. Mamka na něj narazila přes downův syndrom, protože má neteř s downovým syndromem a natočil klip o downově syndromu. A mladší sestra má downův syndrom a tím, že právě je ve škole sestry sháněl do klipu, tak se k tomu dostala moje mamka a pak i já. A tím, že je to skaut, má nějak podobné hodnoty asi, jako já, tak to si myslím, že za to také může.

T: Myslíš si, že pro tebe pak ten interpret má i jiný význam, než jen co se týče jeho hudby?

R: No asi ho mám za vzor. Asi i tím, že je ten skaut a dělá skautský kurzy a skládá s jiným písničkářem, nevěřil si tolik ze začátku. A v tom vidím, že bych někdy chtěla být takový člověk, jako on. Takových mám životě asi více. Pan ředitel ve škole je pro mě velkým vzorem, nebo tak. Je hodný, zároveň nemá nic proti křesťanství a má podobné zájmy jako já, tak díky tomu to má asi větší rozměr. Nedělá nic, co by mi nebylo blízké. Pro mě je tedy u vzorů nejde jen o tu hudbu, ale také o ty hodnoty.

T: Jakou roli tedy pak pro tebe hraje roli pro tebe má poté ten vzor, třeba ten Pavel Čadek?

R: No, stále si myslím, ž. Víc takových lidí nemám, co by pro mne byli vzorem ve spojení s hudbu. Ale myslím, že když složí nějakou písničku, tak nad ní dlouho přemýšlí, nebo se mi to třeba hodí k nějaké životní situaci a pomáhá mi to překlenout se, skrze tu hudbu a ta slova, přes nějaký problém, což mi hodně pomáhá. A tím, že je mi ten člověk sám o sobě sympatický, tak se mi to lépe poslouchá.

T: Pouštíš si ráda konkrétní hudební žánry v určitých situacích?

R: Tak tím, že poslouchám především jeden žánr, což je cello-folk, kterej dělá jeden zpěvák a to poslouchám pořád do kola. Ale dříve, když jsem byla mladší, když mi bylo dvanáct, nebo třináct, tak jsem poslouchala vážnou hudbu. Proto si myslím, že mám ráda cello-folk, protože je to mezi vážnou hudbou a folkem. A ještě je to na cello, což je nástroj, který se mi hodně líbí. A na různou situaci si vybírám různou z těch písní. Některá je veselá, jiná je zádumčivá, nějaká je o smrti, nebo narození. Tak myslím, že si tímto směrem vybírám. Samozřejmě si ráda někdy se sestrou poslechnu Beatles, což je jinej žánr.

T: Co ty a hudba ve veřejném prostoru?

R: Jako třeba v Obchodě?... No já ji trochu ignoruju, protože jsou tam věci jako Despacito, nebo když to úplně neignoruju, tak si říkám, co to je. Takže mě to odrazuje od různých míst, než že by mě to tam přitahovalo ta hudba. Nevím, jestli je to běžné... zas někdy je to lepší než ticho, ale ve většině situací je lepší ticho než hudba. U nás jsou řidiči, co jezdí do Slap, tak si poslouchají rádio, nebo svůj playlist. A tak si dle toho, co poslouchá, říkám, zda je mi sympatický a poslouchám co poslouchá – jako Beatles, Simon & Garfunkel a dle toho si říkám, že je to dobré. Takže si dělám obrázek na různé řidiče dle toho. Máme jednoho oblíbeného, říkáme mu náš řidič. Takové máme asi dva, co mají dobrou hudbu.

T: Říkala jsi tedy, že tě to spíš štve. Vnímáš to podobně i v restauraci, nebo kavárně?

R: Nechodím tolik do kaváren, ale myslím, že jsem nenarazila ještě na restauraci, kde by mi byla příjemná ta jejich hudba. Třeba když se tam tolik nezpívá, tak mi to tolik nevádí, ale když jím a do toho začne řvát nějaká hudba, tak to spíš ruší. Jsi například s rodinou v restauraci, chceš si povídat, prožívat rodinnou chvíli a do toho ti tam něco řve, tak to je spíš nepříjemný. Restaurace, které mám oblíbené, tak tam hudba nehraje, takže je to dobrý.

T: Jaký máš vztah k tichu.

R: To záleží kde. Já jsem takový člověk, co kolem sebe potřebuje mít hodně lidí a stále být s lidmi. Mě lidi dobíjí. Ticho tedy z tohoto úhlu pohledu moc nemusím, tak se ho snažím něčím zaplnit. Buď, že něco říkám, nebo se o to postarají moji kamarádi, nebo poslouchám nějaké písničky. Ticho tedy moc nemusím, pokud to tedy není v té restauraci, tam je to milé, když hudba nehraje. Záleží tedy na místě.

T: Říkala jsi, že se ho snažíš něčím vyplnit. Proč?

R: Protože je mi nepříjemné, když je ticho. Zvláště když jsem s někým. Když jsem sama, tak vím, že je to v pohodě, že je to normální, že je ticho. Ale třeba jsem ráda, když jedu v autobuse a bzučí ten autobus. Úplné ticho mi vadí. Je to takový strach, že je úplné ticho a představa, že zazní jen takový výkřik v tom tichu. Ale když jsem s někým, tak je to úplně nejhorší, protože když je ticho, tak to znamená, že si ti lidé nemají co říci, nebo že jsou na sebe naštvaní. Takže když jdu s někým, tak jsem nejradší, když ticho není.

T: Říkala jsi, že je to tedy nepříjemné. Dokázala bys tento stav popsat hlouběji?

R: Třeba když ležím v posteli a snažím se usnout a je úplné ticho a ani pes neštěkne, tak se začínám bát. Když třeba slyším, jak dýchá můj sourozenec, tak jsem v pohodě, že je v pohodě, že

se mu nic neděje a že jsme tam spolu. Potřebuji, aby nějak vydával zvuk, nebo se převaloval, nebo tak. Když bych byla sama v pokoji, tak se asi zblázním. Asi.

T: Je to tedy takový strach.

R: Strach no. Dříve se mi třeba zdálo, že když bylo úplné ticho, že sestra přestala dýchat, nebo takovéhle věci a pak začneš mít strašnej strach, že se něco děje. A když posloucháš písničky, audioknihu před spaním, tak to to ticho vyplní a vypne ti mozek na tyhle hnusný věci a zapne se ti na tu hezkou hudbu. Proto poslouchám ráda hudbu... Určitě nejsem takový ten introvert, co si někam sedne a řekne si: „konečně ticho“. To nikdy nemám ráda.

T: Souvisí to i se samotou, když bys třeba byla sama doma?

R: Určitě. Já doma teda moc sama nejsem, protože mám mámu na mateřské, takže se mi to nestává. Ale když se mi to stane... a ještě tím, že je to výjimečná situace, tak je to pro mě hrozně nepříjemné. Potřebuju mít otevřené dveře, abych viděla do celého domu, nebo zamčený dům alespoň. A když se něco do toho ticha ozve, tak je to divný zvuk. Takže když je úplné ticho a nic se neděje, tak je to furt lepší, než když se nic neděje a najedou nějaký zvuk. A když je úplné ticho, tak se bojíš, že ten zvuk přijde. Takže když jsem třeba sama doma, pustím si písničky, tak se vyplní ticho a jsem spokojená. A jsem schopná se i na něco soustředit.

T: Ticho tedy zaplňuje...?

R: ... Prázdnotu, ano.

T: A když hudbu pustíš, tak pocit prázdnoty mizí?

R: Ano. To můžu ty dveře zavřít a nesoustředím se na to, že jsem sama doma, je mi to v tu chvíli jedno. Pustím si trochu hudbu a můžu u toho klidně dělat školu. Ale, když hudbu vypnu a dělám školu, tak se bojím. Asi mám strach a furt jsem ve střehu a mám zvýšený tep a všechno.

T: Že se tedy odkloní pozornost a není tam ten prostor se bát.

R: Jojo, je to tak.

T: Přináší ti hudba konkrétní emoce a prožitky?

R: Když je to živá hudba, tak dvojnásobek, protože když na živo někdo zpívá o něčem hrozně hezkém, tak nevím, i začnou téct slzy. A když to není na živo, tak to musí být fakt dobré. Spouští se to rychleji, když je to na živo. A když ne, tak jsou tam samozřejmě také věci jako radost, nebo smutek. To tam je. Ale je to tak, že mi to jako prohlubuje ty emoce. Když jsem třeba smutná, tak když si pustím smutnou písničku, tak jsem pak ještě smutnější... no to zní divně. Ale vlastně mi

to pomůže a potom už jsem v pohodě. Naopak když si pustím veselou písničku, tak mám ještě větší radost.

T: Znásobuje to tedy tu emoci?

R: Jo, asi jo. Ale vlastně jiným směrem. Když bych třeba brečela kvůli tomu, že mi zemřela kočka, tak potom už nebudu brečet kvůli tomu, že mi zemřela kočka, ale kvůli tomu, že ta písnička je smutná. Vlastně z toho vymizí ten důvod, proč vlastně brečím. A pak už je to vlastně v pohodě.

T: Takže to, co tě stimuluje k slzám, tak se změní.

R: Přeleje se to do té písničky. A ve chvíli, kdy skončí písnička, tak už není důvod brečet. Takže člověk je pak v pohodě. Nebo já to tak mám, do nějaké míry.

T: A když máš radost, tak si říkáš, že to znásobuje.

R: Když mám radost a pustím si nějakou veselou písničku, tak mám pak ještě větší radost. Nebo zas naopak. To je zas nepříjemné, co se mi děje s hudbou. Když mi umřel kamarád a slyšela jsem nějakou písničku, tak v tom furt slyším, jako by to bylo o něm. Protože si říkáš... a tady mluví o tomhle, ale ty si to představíš jako něco jiného... a už ti to jede. A naopak je to pak nepříjemné. To se mi občas taky stane.

T: Že máš pak tedy konkrétní hudbu spojenou s nějakou situací.

R: No, to potom jo no. Protože doopravdy to tam pak není. Protože jinak ta písnička je o stáří, nebo může to být třeba o koruně. Měla jsem takovou písničku a spojila jsem si jí s touhle situací a začla jsem v tom slyšet věci, co v tom vůbec nejsou. Lámala jsem je přes koleno, ten význam. A člověk v tom pak nemohl slyšet nic, protože v tom slyšel stále to stejné. Promítají se tam ty věci no. To pak po několika dnech odezní, tak alespoň něco.

T: Stává se ti to běžně, že se ta hudba spojuje s konkrétní situací?

R: No tak, záleží, jak moc mi na to nahrává ta hudba. Když je nevím... kovid a slyším písničku o kovidu, tak si to jasně spojím a přehrává se mi to do mojí situace. Ale když nemám nějaký problém a písnička je úplně o něčem jiném, tak mě to ani nenapadne a vlastně nad tím ani tak nepřemýšlím. Je to jen, když to má přímou souvislost. Nemůže to být tak jako přes koleno no.

T: Jsou nějaké hudební žánry, nebo skladby, které máš spojeny s pozitivními, nebo negativními prožitky, nebo emocemi?

R: No. Žánry ne, ale když jde třeba píseň do mollů. Například rock'n roll mám spojený s tím, že je to veselé, ještě jsem neslyšela smutnou písničku z rock'n rollu. Takže určitě ano... rap mám

spojený s drsností... fuj. Je v tom taková zlost, útočení a takové věci z toho na mne vyzařují. U folku mám dojem, že je ten umí obojí – veselé i smutné.

T: Máš toto spojené také s konkrétními skladbami?

R: Když je nějaká, která není ani smutná, ani veselá, což se stává. Tak tam nemusí být ani jedna z těch emocí. Občas, když poslouchám hudbu podkresově, tak ve mě ty emoce píseň nevyvolává. A když poslouchám a soustředím se na ni, tak si ji více pojmím s tou situací a pak na mne působí, nebo také nemusí.

T: Cítíš při poslechu konkrétní fyziologické projevy?

R: Tak přijde mi, že když je to živě, tak ano. Ale když jsem poslouchala sama doma online koncert Pavla Čadka ze záznamu, tak to mělo také takové projevy. Když tu píseň slyším poprvé, tak myslím, že to má tento rozměr. Ale když to slyším popáté, tak ne.

T: Takže hlavní je to slyšet poprvé?

R: Poprvé, nebo živě. Dělá to hodně.

T: Zmiňovala jsi dříve také slzy...

R: ...ano. Když je to živě, tak se ukazují více, než když je to reprodukováno. Nebo, když se skladba spojí se situací, tak to má také takové projevy. A když si popáté poslechnu nějakou píseň a nic mi není, pokud to tedy není zrovna hodně dojemná píseň, což také jsou, ale není jich moc. A když vyjde, když něco prožíváš, pak si to s tím spojíš a vždy to pak v tom slyšíš. Takže písně, ve kterých to prožíváš jsou s tím někdy spojeny navždy.

T: Takže máš konkrétní skladby, které ti...

R: ...jo, ale musí tam být nějaký důvod. Nemůže to být tak, že si řeknu, že je to dojemná píseň, a ještě jí třeba slyším popáté, tak to už tak vnímat nebudu. Musí tam být nějaký důvod.

T: Jaký myslíš důvod? Tím, že je to v té skladbě, nebo že máš konkrétní rozpoložení, nebo náladu.

R: No. Když je to rozpoložení, tak je to skoro vždy. Je to jednodušší se z něčeho buď dojmout, nebo naopak rozesmát. A když jsi normálně vyklidněný, tak mi přijde, že je to mnohem těžší. Zároveň když jsem úplně v pohodě a poslechnu si konkrétní píseň, kterou mám spojenou s nějakou tou situací z dříve, tak si vzpomenu na tu situaci a už mne nedojímá ta píseň, ale ta situace. Nicméně to vyvolala ta píseň. Řeknu to v konkrétní situaci. Před asi rokem a půl mi umřel strýc. Ten den, když jsem byla na pohřbu, tak se natáčel klip na hřbitově, kam jsem mohla jít, protože sháněli lidi. Ale nešla jsem tam, protože jsem šla na skutečný pohřeb třicetiletého člověka a ta písnička se jmenuje třicet. Pak když ji slyším, tak si říkám, že není špatná, ale nedokážu si ji tolik užít a vždy si vzpomenu na toho strýce.

T: Zažíváš u určité hudby psychické uvolnění.

R: Ano. Při stresu, napětí a takových věcech. Zároveň ale také když jsem třeba rozhádaná s někým, tak tam ani není to napětí, ale spíš potřebuju si něco poslechnout z toho smutku se uvolnit.

T: Máš určitou hudbu spojenou s pohybem?

R: Jako s tancem? Já moc netancuju, ale třeba hudbu, kterou používali vedoucí na rozcvičce, tak to s tím mám spojené. Nebo když slyším tříčtvrteční rytmus, tak si představuju u toho valčík. Nebo když jsem sledovala StarDance, a slyším tu písničku, tak přesně vidím, jak tancují na tom parketu. Takže v tomhle ano. Ale ne, že bych se u toho sama hýbala. Takže když je pěkná písnička, tak si to vybavím. Nebo někdy musíš ťukat do rytmu, nebo kývat hlavou, protože to ta píseň určuje. Tak to jo. Když si slyšíš valčík, tak si prostě představuješ, jak by se to přesně tančilo. Tak to jo, ale ostatní tance ne... napadá mě, že bylo hrozné, když jsem plnila na skautu mlčení, tak jsem měla pocit že se prokecávám, když jsem dýchala do rytmu té písničky. Já jsem prostě zpívala dechem, jak jsem byla udýchaná, tak jsem byla udýchaná ještě víc. Když si prostě zpívám písničku v hlavě, tak s ní prostě začnu dýchat... „smích“... v tom autobuse je to ale strašné, když tam přiběhnu a jsem vyšťavená a do toho začnu dýchat tímhle způsobem. On to člověk neovládá. Ono to začne samo od sebe a pak na tebe koukají lidé, co to děláš a ty to děláš nevědomky. Je to hrozně divné. V tom autobuse je to nepraktický, nesnáším to tam. Normálně by to s tím dechem nevzniklo, ale jak je udýchaný, tak to jde, protože tam vícekrát dýchne.

T: Máš hudbu spojenou ještě s něčím, co tu nezaznělo?

R: Asi s místy. Když jsem slyšela nějakou píseň někde poprvé, tak si to zafixuji s těmi lidmi a s tím místem. Nemusí to být místo, kde se mi poslouchá nejlépe, ale kde jsem ji slyšela poprvé.

T: Takže si pak představíš nějaký ten objekt, kdy jsi trávila čas?

R: No většinou spíš ty lidi. Lidi, nebo místo. No obojí. Ještě si pak pamatuji, kdo mi pustil tu píseň jako první a vím od koho to bylo a pamatuji si ten zážitek, kdy ji pouštěl.

T: Má to pak nějaký další význam?

R: No furt si ji spojuji s tím člověkem a když jí slyším, tak myslím na toho člověka. Takže jako vzpomínky. Stejně tak na to místo. Třeba když jsme byli v Neratově na horách a byli tam kamarádi a pustili písničku o maturitě. Tak si přesně pamatuju, kdo to přesně pouštěl a poté si říkám ty konkrétní lidi a říkám si, jak se vlastně má? Vzpomeneš tedy takto na toho člověka. Ze začátku je to o tom okamžiku, kdy si vzpomínáš na tu chvíli a pak se to překlene.

T: Stává se ti, že jsi hudbou přesycená?

R: Když běží jedna píseň stále do kola, kterou nemám ráda, tak ano. Třeba Baby Shark bylo všude a jsem tím fakt moc přesycená. Když je to něco, co mě nezaujme a všichni jí do kola zpívají. Nebo se stává, že je nějaká takhle písnička a já jsem ji ještě neslyšela. A lidé si jí neustále zpívají. A když jí pak slyším poprvé, tak jí mám dost, protože jsem si ji přeposlouchala přes lidi.

T: A když jsi přesycená, jak poté reaguješ?

R: Jsem našťvaná. Když třeba sestra celý den zpívá něco v kuse, a ještě stejnou do kola, tak pak už říkám, ať drží pusy. Stejně tak na klavíru. Umí skladbu, líbí se jí a hraje furt do kola. Člověk z toho pak už nemůže.

T: Říkala jsi tedy, že jsi pak našťvaná. Má to další projevy?

R: Našťvaná no. No a třeba po roce, když pak tu písničku slyším a říkám jsi, jak to bylo hrozný toto, tak to vlastně vyvolává zážitky a ty pak už nejsou nepříjemný, protože člověk si od ní dá odstup a už jí neslyší dvacet čtyři sedm. Tak pak už si to klidně i poslechnu. Takhle byla jedna písnička „Sofia“. A teď si říkám, je to je vtipný – to jsme poslouchali. A z tohoto úhlu pohledu je to pěkný si vzpomenout.

T: Dokázala bys ještě mluvit o tom našťvání?

R: No... jsi prostě našťvanej na tu písničku obrovským způsobem, ale většinou za to nemůže ta písnička, ale někdo, kdo jí neustále zpívá dokola. Takže jsi pak našťvanej na toho člověka, což je trochu blbý. Ale asi tam k tomu našťvání patří nějaké ublížení takové. Někdy se tomu pak i směješ, jak je to hrozný. Nebo když mě to štve, ale bráchu dvakrát tolik, tak se tomu smějem spolu. Tak to je pak dobrý.

T: Přináší ti hudba pocity sounáležitosti?

R: Asi jo. Myslím si, že když jsme třeba ve škole, pouští se hudba a někdo se zeptá, co je to za písničku, tak řekneš: „to je přece jasný“. Myslím, že je to kvůli společným zážitkům. Máš pocit, že ti z toho už hrabe, spolužáci pouštějí otravné písničky pořád do kola, ale cítíš se, že k nim vlastně patříš, protože je to něco, co vás spojuje zároveň. Občas zas neposlouchají zas tak špatné písničky, ale řekneš si, že to jsou špatný spolužáci, tak ta písnička je taky špatná. Ve výsledku třeba nemusí být tak hrozná, ale často je. Oni to vlastně pouštějí ne jako s tím, že je to písnička, která se jim líbí, ale jakože je to vtipná písnička, jak je to strašný. Takže nepouští něco, co poslouchají. Přijde mi, že je to vlastně škoda. Kdyby tam pouštěli něco hezkýho, tak by mi to přišlo lepší, ale takhle to vlastně jen zneužívají.

T: Má pro tebe rozdílnou hodnotu reprodukováná a živá hudba?

R: Jojo. Určitě hodně. Myslím si, že u živé hudby je to hlavně v tom, že je tam ta autentičnost. Tyto nějak slyšíš a nikdo jiný to už neuslyší jako ty – krom těch, kteří tam jsou zrovna s tebou. Je to něco jedinečného a výjimečného. Byla jsem třeba na jednom koncertě a byl to pro mě největší asi zážitek za poslední dva roky. Myslím, že to pro mě má velkou hodnotu. Přejde mi, že když bych šla na jeho koncert předtím, než bych ho dva roky poslouchala, tak by mi vůbec nepřišlo tak super. Protože se na to dva roky těšíš, doufáš, že se to jednou stane a pak se to stane, když je ten „den d“ a je to nejlepší. To bylo hustý.

T: Jakou má pro tebe tedy pak ta živá hudba význam?

R: No trochu poznání toho člověka, že to není jen nějaký člověk na internetu, ale někdo, kdo s tebou živě tam je a udělal si na to ten čas, aby tobě zahrál, těm lidem okolo. No a dál... nevím, jak to popsat. Že tam je spousta lidí, kteří mají stejný vkus, jako ty. Což na internetu – dobře, můžeš si s nimi psát online. Ale není to ono. Když tam jsou ti lidé kolem tebe, kteří jsou na tom stejně jako ty, tak je to jiný no. Cítíš se pak součástí té skupiny, co tam je kolem mě a poslouchá to samé. Jsi vlastně nadšený a všichni co tam jsou s tebou jsou nadšení. Není tam nikdo, kdo by z toho byl otrávený. Což je úplně super, že všichni to cítí. Není to utrpení pro ně. Všichni si to koupili, je to pro ně dobrovolný a pro každého to má nějakou hodnotu.

T: A jak je to u té reprodukované hudby?

R: Tak ta mi spíš pomáhá v těch situacích různých. Nemůžu jít na koncert, když jsem smutná. Tak to úplně nefunguje. Zvlášť když má koncert jednou dvakrát do roka. Nebo mi přijde, že je ta reprodukováná hodnotnější v tom, že když se nahrávají ty nahrávky, tak se to dělá profesionálněji a dovoluje jiné věci. Třeba nahrát vícekrát hlas a tak, což na koncertech nejde. Zrovna Pavel Čadek si tam nahrává to svoje čelo a pouští si ho tam několikrát. Ale třeba zpěvy, tak tam má čtyři hlasy v tom klipu. Tak to je trošku jiný. Někdy si tam ale dává operní zpěvačky a to je pak horší, takže někdy se to tím trochu zlepšuje, někdy trochu zhoršuje.

Příloha 4 – rozhovor s respondentem č. 2

T: Kolik času týdně trávíš poslechem hudby?

R: Odhaduju, že týdně to bude vždycky alespoň šest hodin. Ale většinou kolem dvanácti hodin. Výhradně ji poslouchám, když cestuju. Má to velkou proměnlivost.

T: Hraješ na nástroj. Jaký si myslíš, že to má na tebe vliv.

R: Hrozně záleží, jak člověk prochází tou výukou. Jak se dostane k tomu nástroji a jak k němu přistupuje v rámci toho procesu učení se. Protože ten proces učení je hlavní náplň té hry. To že člověk někde něco předvede, tak je pro mě až nějaká okrajová záležitost. Obecněji řečeno určité pozitivní pocit. Už jen z toho pohledu, že je to nějaké hobby, které si držím a umím ho na nějaké úrovni a nejsem v něm úplně zoufalej. Tak mě to psychicky udrží a že mi to dělá radost. Pak samozřejmě to má na mne vliv, už jen z toho společenského významu. Když si chci s někým zahrát, tak mám tu možnost se s někým propojit skrze tu hudbu, nebo skrze ten nástroj.

T: Mluvil jsi tedy o pozitivním pocitu. Co za ním stojí.

R: Přinejmenším to, že dělám nějakou věc, která mi přijde smysluplná a dokážu se v ní realizovat. Nedělá mi to nějak brutální obtíž a vidím tam nějaký progres. Tím pádem mě to tedy naplňuje. A když bych šel ještě hloubš, tak mě to může i vracet do chvil... může to pro mě i být terapií. Tím že hraju na ten nástroj, tak potřebuju se zklidnit a potřebuju, aby mě nic nerušilo. V tu chvíli vytvářím skvělé podmínky na to být v klidu a koncentrovat se na něco. Což mi pomáhá, když jsem v nějaké náročné situaci, když to řeknu hodně vyhoceně. Buď mi to pomáhá se vracet, kdy jsem hrál na violoncello a byl jsem také v klidu a nic jsem v tu chvíli neprožíval tak náročného. Nebo mě to jen koncentruje natolik, že nemusím myslet na ostatní věci. Tak už jen z tohoto pohledu to dělám. Pomáhá mi to.

T: Jaké to je, když na ten nástroj nehraješ?

R: To je téma, které jsem docela řešil, protože jsem. Přemýšlel, že na něj hrát nebudu. V určitém věku to člověk nebere jako prioritu a až s nějakým odstupem času si uvědomí, že je to něco, co chce opravdu dělat. Když třeba odjede učitel hrát do Norska, nebo má nějaký koncert a řeknu si, že mám „pohodičku“, tak to má takové dva konce, které se z toho dají vyvodit. První je, což se mi občas stane, že na to nehraju a pak to zahraju ještě lépe než předtím. A ten druhý konec je, že mi to naruší morálku a když vysadím jeden týden, tak se do toho ten další většinou taky nedokopu. Potřebuju pak něco, co mě donutí abych si alespoň jednou zahrál a pak se dostanu zase do toho cyklu. Někdy je to dobře – když je to v rámci dnů. Když je to ale v řádu měsíců... tak je to. Jednou jsem to měl o koruně, že tam nebyla ta potřeba, abych hrál a cítil jsem, že jsem neměl žádnou

seberealizaci. Bylo to také tím, že jsem měl nedostatek podnětů a nedostatek činností, které bych mohl vykonávat a v nich se také vidět. Bylo mi to hrozně líto. A vlastně to ve mně zanechávalo pocit smutku až.

T: Kdy a kde se dokážeš na hudbu nejlépe soustředit?

R: Myslím si, že asi nejlíp se dokážu soustředit, když prožívám nějakou emoci, která je popsána v té skladbě. Tím, že je to podobná emoce, kterou tam ten člověk zapsal, tak se snažím z toho poznat co nejvíce, co je mě blízký a co já mám společného s tím. V tu chvíli se hodně soustředím celkově jak na strukturu tý instrumentace, tak i na text. Normálně se na něj tolik nesoustředím, ale ve chvíli, kdy ten člověk tam popisuje třeba věci, které se můžou dít, nebo se třeba děly. Tak pak je to mnohem silnější zážitek, než když to poslouchám jen kvůli tomu, že se mi líbí, nebo mě zaujala ta melodie, nebo ten interpret. Takže určitě ve chvíli ten člověk popisuje emoci, kterou já sám zažívám.

T: Takže chápu to, že je to ve chvíli, kdy to odpovídá tomu, co ty prožíváš?

R: Vlastně se skoro až násilně dosadit sám sebe do role toho, třeba i vypravěče té věci. Jako nevědomě. Není to, že bych si hrozně přál... to vůbec ne. Ale že se snažím hledat, zda je tam nějaký rozdíl, nebo tak. Protože občas se to tak zdá, zvlášť když je to abstraktně řečený, tak člověk si pod tím může vybavit cokoli a v tu chvíli můžu usoudit, že je to něco, co prožívám přesně já. A trochu odbočuji. Ale myslím si, že je to důvod, proč někteří interpreti mají tak silné skalní fanoušky. Protože to, o čem mluví opravdu zažívá více lidí a o to víc, že je propojí ta emoce, a nejen chytlavost textu, tak dokážou s tím člověkem žít delší dobu, a to znamená i dýl ho poslouchat.

T: Zmiňoval jsi narvat se do role vypravěče. Dokázal bys to rozvést?

R: Ano. Často poslouchám nějaké písničky, ve kterých je nějaký příběh. A ve chvíli, kdy se v něm vidím, tak se snažím si představit, že je to něco, co bych také sám napsal. Že takhle bych to také napsal. Pak se mi ještě nestalo, že bych nedošel do momentu, že asi tedy ne, že možná bych zvolil něco jiného. Že bych to udělal trochu jinak, možná bych změnil instrumentální provedení, nebo tak. Ale určitě to souvisí s empatií, kterou mám jako nějak rozvinutou, a tudíž mě jako baví se občas jako vžít do toho člověka a představit si, že jsem on sám a na chvíli se opravdu člověk stane tím člověkem, který je popisován v tom příběhu. A ještě do toho má ta hudba vlastně velký význam, že kromě toho textu, které může zaznamenávat, tak ty emoce, které má člověk spojený s tou situací, které ten člověk popsal, tak zároveň podkresluje ta instrumentální stránka věci.

T: Původně jsem se ptal na to, kdy a kde se dokážeš na hudbu nejlépe soustředit. Hrají v tom roli i jiné faktory, než které jsi zmiňoval?

R: Jo určitě. Myslím, že to hrozně moc souvisí s tím, jak se dokáže člověk soustředit. Třeba já se nedokážu moc soustředit v sedě na právě prožívání toho příběhu. A ještě jsem nezmínil to, že když tam ten člověk nic nepopisuje, dělal jsem hodně dříve a teď to dělám, akorát v jiné formě. A to to, že si často vymýšlím příběh, který by pasoval na barvu té skladby a na její průběh, ať je to úplně cokoliv. Já jsem pak měl spoustu příběhů, které jsem postupně modifikoval, tak jak se mi líbili a jak to víc sedělo. A prožíval jsem u toho velmi silné emoce. A v tu chvíli pro mě bylo důležité chodit, nebo stát a dívat se někam a nebýt ničím rušenej. To je asi hlavní aspekt, nebo podmínka, kterou potřebuju, abych dokázal takhle nad tím přemýšlet. Co se týče místa, tak to nemám úplně daný. Asi nejlepší je, když jdu. Pohyb v tom dělá velkou roli.

T: Proč u toho nejde sedět?

R: Protože se tam děje tolik věcí, tak kdybych seděl, tak bych měl pocit, že to není všechno, že nestíhám chytout všechno, co vymýšlím. Je to jako kdybys byl na hladině a dole v té vodě byly nějaký věci, který potřebuješ vidět. A na hladině něco vidíš, řekneš si, že je to docela nice. Vidím nějaký hezký šutry, ale reálně bys chtěl vidět celej korálovej útes. A tak aby ses do toho ponořil a viděl to, tak musíš stát a dívat se. Ale také občas záleží, jak moc je náročné to prostředí, ve kterém člověk jde. Protože se může stát, že jdu zrovna rušným městem a je potřeba dávat pozor, tak občas se člověk tím vyruší z těch myšlenek. Dokážu stát a dokážu sedět a přemýšlet, když někam jedu. Ale když sedím na místě, tak to jsem asi ještě nedělal. Je to taky tím, že většina příběhů, který vymýšlím, tak je v nich hodně pohyb, který mám spojený s tou hudbou. A když už ho mám vymyšlenej, tak ho chci co nejvíce prožít a když ho chci prožít, tak musím jít do toho pohybu. Musím se do něj ponořit. Ten autobus je super, že můžeš tím oknem vnímat hrozně moc věcí a ponořuje tě to do toho světa.

T: Je pro tebe rozhodující, z jakého zdroje hudbu posloucháš?

R: Nebudu lhát, dlouho jsem neposlouchal na hodně nekvalitních sluchátkách. Klidně bych řekl, že je mi to jedno, ale ono to tak fakt není. Teď tři roky v kuse poslouchám jenom na Marshallkách. Ta kvalita může jít výš, to jo, ale není to tak rozhodující. Mám doma třeba ještě jedny lepší, ale když poslouchám na těch Marshallkách, tak mi to nevadí. Cítím, že tam jsou nedostatky. Časem člověk pozná, že to není třeba tak čistý, ale dokáže to furt vytvořit to co potřebuju, a to je ta emoce. Kolem toho se to všechno točí. Hrozně záleží, jak moc jsem v danou chvíli domyslet si všechny ty věci kolem. A to hodně s tím souvisí ten vývoj toho člověka, že čím více máme lepší techniku, tak tím míň člověk potřebuje si domyslet ty věci kolem. To je důvod proč stará grafika – Mafie člověka vtáhla stejně jako dnešní Cyberpunk. Protože člověk sice ocení lepší grafiku, ale ostatní si stejně domyslí. A stejně tak je to i s hudbou. Může člověk poslouchat špatnou verzi, ale stejně si to dokreslí. Ocení lepší, ale ta emoce se vytváří jinak, než jen tou kvalitou a myslím si, že ty věci kolem – nejen ta kvalita přenosu, jsou mnohdy mnohem důležitější, než vůbec jak je

kvalitní ta věc. To, jak se člověk dokáže naladit na poslech té hudby. To je to nejdůležitější. A pak je jedno, z čeho to ten člověk poslouchá.

T: Hraje pro tebe i roli, zda je hudba streamovaná...

R: ... Jo. Vyloženě občas najdu nějakou skladbu, která se mi fakt líbí a pak zjistím, že je populární strašně, že jí našlo strašně moc lidí. A mě to zkazí to, jak moc jsem si užíval tu hudbu. Trošku mě to štve. Velkou roli v tom dělá jedna nejmenovaná čínská aplikace, která rozsívá takhle hrozně moc hudby a zahrnuje příšernou hudbu, tak i občas dobrou. Ale problém je, že to dělá v obrovské kvantitě a tím pádem to všichni... najednou se tohle poslouchá a je jedno, jestli je to pro mě ze subjektivního pohledu sr**ka, nebo jestli to je skvělý. Protože tak či tak je to z téhle sociální sítě a přijde mi to hrozně špatný způsob, jak si šířit hudbu. Je to hrozně násilný na mě. Přijde mi, že najednou všichni musíme poslouchat tohleto. Mě to pak zkazí ten zážitek z toho. Mám třeba jednu skladbu, která přežila. Furt jí mám spojenou... to je o tom, to je o tom. Ten zdroj ti může vytvořit nějaký zážitek z té skladby o něco horší, nebo lepší. Řekněme, že pro člověka je rozdíl, jestli poslouchá z aplikace Noobia, nebo Apple Music, nebo Spotify, protože už jen to jméno a už jen to, jak moc je hodnocená a jak moc jí lidé používají udělá na člověka nějaký prožitek a v tomhle dělají velkou roli i ty sociální sítě, nebo ten zdroj, protože to člověku může zkazit ten prožitek z toho. Ale ve chvíli, kdy já jsem si na tu skladbu vytvořil už mnohem silnější... třeba dám příklad. Jako malej jsem našel úplně skvělou skladbu Beggin. A potom nic, v roce 2018 jsem si to ještě pouštěl a užíval a najednou teď ho chytlo trendy na té nejmenované čínské sociální síti a úplně jsem si říkal, jak je to možný a znechutilo mi to ten zážitek, i když tu skladbu mám hrozně rád. Úplně mi připomíná malý dětství, tak i přes to mi to dokázalo zhatit ten... vlastně se cítím trapně, kdybych si to teď pustil. Kdyžto pak mám ještě jednu skladbu a u té mám tak silnej ten prožitek, tak moc hezkej, že mi bylo jedno, když to začlo být strašně poslouchaný. Všude se to začalo hrát více než mělo. Protože ten můj prožitek, kterej jsem předtím zažil byl mnohem silnější a nedokázal pak tím být zničeněj, nebo převyšenej.

T: Proč ti to kazí?

R: Vadí mi ta povrchnost toho přístupu k tomu. Že se to bere jako zdroj zisku, že to není najednou ta hudba, která vytváří ten moment, která má doslova léčit, ale že je to něco, co má zarobit.

T: Co se týče té popularity, takže obecně nemáš rád, když se něco stává populární.

R: Jojojo. Ale ta čínská aplikace to dala do úplně nového měřítka. Dřív se to dělalo, hlavně na YouTube. Byla třeba nějaká no-copyright skladba a hned jí všichni používali a najednou to bylo oposlouchaný. Ale nebylo to do takové míry. No a teď... nejde to. Měl jsem teď nedávno frustraci, že jsem se přistihl, že jsem si říkal, že je to dobej song a má docela dost poslechů, tak co když je to populární na nějaký sociální síti a já jsem fraška. Ale tím, že si nemůžu ten fakt potvrdit, kterej by mi potvrdil ten špatnej zážitek z toho, nemám jako dostatek důkazů, tak mi to vlastně nevadí.

Ale ve chvíli, kdy mám moc velký podezření a pak se mi to třeba i potvrdí, tak dokážu ignorovat tu písničku, že jsem jí nikdy neznal.

T: A platí to i obecně v životě, že když je něco nepopulárního, tak k tomu máš nechut'.

R: Jojo. Dokáže mi to i změnit názor.

T: Je důležité, s kým hudbu posloucháš?

R: Jojo, hodně. Taky záleží jakou. Je to věda. Je to těžký občas zvolit správnou hudbu pro toho člověka, se kterým člověk a je, i ten správný moment. Ten člověk může hodně podporovat tu hudbu, ale třeba je naštvanej, tak když mu to pustíš, tak se na tebe naštvne a spojí si tu hudbu se špatným momentem a už to třeba neocení. A kromě toho je to jeden z činitelů utvářejících ten prožitek. Takže to může vytvořit i špatnej, ale ve většině případů, kdy s někým něco poslouchám, tak to může vytvořit tak silnej zážitek z toho, že když je to úplně špatná píseň, tak mě jí vlastně hrozně baví jí poslouchat. Protože se mi opakuje ten prožitek a ten příběh, kterej z toho mám.

T: A jaké jsou ideální okolnosti, aby vznikl silný zážitek?

R: Jak jsem se zmínil na začátku, tak silná emoce. Aby opravdu vznikl silný zážitek, tak ta silná emoce je potřeba.

T: V hudbě, nebo...

R: ...v reálu. Takže máš nějaký emoční naladění. A ta emoce může být klidně spoluvytvářena s nějakým kamarádem, to je jedno, nebo vedlejší. Ale hlavní podmínka je být na to naladěnej fakt jako a prožívat nějakou tu emoci, a proto může vzniknout ten zážitek silnej. Silná emoce rovná se silnej zážitek. A to, jaké jsou pak přímo pro to nějaké věci, které potřebuješ, aby se silná emoce vytvořila, tak to si myslím, že je hodně individuální a konkrétní.

T: Mluvil jsi o tom, že se ti může stát, že se ti hudba spojí s nějakou špatnou chvílí. Stává se ti to?

R: Jo. To se mi hrozně líbí, jak k tomu postupně docházíme, jak se to krásně nabaluje. Přesně. Podle mojí teorie se na začátku poslechu každé skladby se člověku vytvoří nějaký prožitek, takový bobek a ten jde s tou písní. A když jí posloucháš a stane se ti něco zajímavýho, nebo zajímavějšího, tak přijde druhej a ten to zničí a udělá se kolem toho jiná koule. A když pak přijde větší, která je dostatečně velká, aby odolala spoustě malinkých výkyvům, kdy si ji omylem pustím, když jsem naštvanej, tak se mi může přenést taky na to ta koule, ale je moc malá, takže to nepohlí tu písnička a celkovéj dojem z toho je furt v pohodě. Ale bacha ta malá koule se přilepí na tu kouli. A když je těchto momentů, kdy člověk má špatnou náladu, je víc, tak časem se může z těch malých kuliček vytvořit velká koule. Když až moc často poslouchám ve špatnejch chvílích, ve špatném načasování, tak může opravdu vytvořit negativní obraz o té písničce, nebo spíš

negativní emoce spojené s tou písničkou. A to byl teda příklad s těma malýma, nárazovýma emocema. Ale když je pak ještě větší prožitek, třeba s přáteli, tak ten může úplně zahltit tu kouli a obnovit jí do krásného obrazu skvělé písničky. A co je na tom zajímavého je, že ta emoční stránka je tak důležitá, že je úplně jedno, co je to za písničku. Není to teda úplně jedno. Ty písničky mají předpoklady k tomu, aby se ti líbily, ale může být tak silné emoční prožití, že ti to tu písničku zařadí mezi oblíbené. Ta písnička může mít vlastnosti, které se ti můžou líbit víc, nebo míň, ale může přinést zážitek, kterej tě úplně pohltí.

T: Je to možné i naopak, že si tu emoci vyvoláš tou hudbou, nebo to je jednostranné?

R: Jo, určitě. Myslím si, že dokud není pohlcená ta koule nějakou jinou emoci. Pokud ta písnička není pohlcena nějakou velkou koulí, tou emoci, tak člověk setrvává v té, která jí teď obaluje, která s ní je teď spojena. Ale bacha, čím více jí člověk poslouchá, tím se ta písnička zmenšuje ta kulička. A když jí má člověk až moc oposlouchanou, tak se může stát, že časem přijde nějaká větší koule a ta jí, i když není tak velká, pohltí. Takže je to nebezpečný.

T: Ovlivňuje tvůj výběr hudby to, co poslouchají tvoji blízcí?

R: Jo, hrozně moc. Protože blízcí jsou ti, co vytvářejí hezké zážitky a hezký emoce. A tudíž, když mám nějakou písničku, která dokáže přenést tyto emoce a dokáže mi spojit lidi s tou písničkou, tak mi to automaticky i spojí hezkou emoci s tou písničkou, když si to pak poslouchám sám.

T: Takže tak hudba se spojuje nejen se situacemi, ale s lidmi.

R: Vlastně obecně řečeno s emoci. S prožitkem, kterej se týká místa, lidí, hudby, zážitků, situace... to je vlastně jedno. Ale hlavní ta emoce určuje, jak moc vydržíš to poslouchat.

T: Ovlivňuješ ty lidi ve svém okolí?

R: Nevím, co se týče vrstevníků. Ale určitě mladšího bratra. Ten poslouchá to, co poslouchám já. Takže nejméně ty sourozenci. A pak v okolí jsem teď třeba byl po dlouhý době s jedním kamarádem a po dlouhý době jsem mu pouštěl náhodně písničku Fugue in D Minor a on si to zapamatoval a pak si to chtěl hned pustit, jelikož to měl podle mě spojený se mnou. Měl to ve své oblíbený knihovně a říkal, abych to tam prosím pustil. A to tak podle mě je, že člověk zažije hezkou emoci a chce si jí opakovat co nejvícekrát prostě, *dokud to jde*. Ale čím víc jí posloucháš, tím mizí. Člověk chce víc, ale reálně dostává furt míň a míň.

T: A co se týče tedy ovlivňování, tak jsi zmiňoval tedy hlavně rodinu?

R: No... jakože to určitě. A pak blízký okolí. Vlastně kdykoliv je někde nějaká příležitost něco pustit, tak většinou se najde někdo, koho něco zaujme, nebo třeba zanádá. Všechno. Tak či tak ty lidi člověk ovlivní.

T: No a v čem je ovlivní?

R: V tom, co poslouchají a v tom, co mají se mnou spojený jako hudbou. Ono se totiž říká... aha to je on, co poslouchá klasiku, nebo to je on, co poslouchá metal... ale reálně to nejsou ty žánry, co si přiřazujeme k lidem, ale jsou to emoce a charaktery, který si přiřazujeme k lidem. To znamená, když řekneš že někdo něco poslouchá, tak si představíš tu emoci přiřazenou k tomu žánru a k té skladbě, když mluvíme konkrétněji. A pak se může stát super věc, když třeba na nějaký akci se pustí nějaká písnička a pustí to někdo a ty si k němu přiřadíš tu písničku, ale je hodně špatná. Normálně by sis k té písničce přiřadil nějakou špatnou emoci, ale ten člověk to pustí a vytvoří tak skvělou atmosféru, a tak skvělé podmínky pro to utvoření super zážitku, že máš navždy spojenou tu písničku a jeho dohromady k hezký chvíli a tím pádem i prožitku.

T: Takže jsi pak schopen poslouchat hudbu, kterou bys normálně neposlouchal.

R: Určitě. Protože jak jsem říkal, nejde tolik moc o to, jak je kvalitní, jaké má přenos, nebo jo, ale všechny tyhle faktory nejsou tak určující jako ta emoce, která při tom poslechu vznikne.

T: Hraje pro tebe roli hudba v socializaci?

R: Jojo. Myslím, že hudba dokáže odstraňovat bariéry, dokáže zároveň spojovat lidi, když poslouchají stejnou věc, tak dokážou rychleji porozumět, nebo najdou něco společného. Takže určitě přinejmenším v tom, že člověk nalézá společný věci. A taky to dokáže člověka připojit k různým skupinám lidí, který má spojený tu věc s nějakou emoci. Ono taky... já se točím furt kolem té emoce, ale myslím si, že lidi jsou různě nastavený a každé vnímá různý emoce jinak a tím pádem každé má rád jinou hudbu.

T: Pouštíš si rád konkrétní žánry v určitých situacích?

R: Určitě. Já mám udělaný takovej playlist, kterej mám na nějakou horší chvíli a tak. Ono to je člověk, nebo já třeba potřebuju prožít nějakou emoci, abych se dokázal posunout dál a dám takovej příklad. Když je třeba člověk smutnej a potřebuje se z toho dostat, tak aby to člověk prožil rychleji. Nevím, jestli to je správně, tak pustí něco, co má jako hodně podobnou emoci v tom a dokáže člověka si třeba říct, jo tak v pohodě, tady existuje písnička, která je smutná, tak v pohodě, budu taky chvíli smutnej. A to je pro mě důkaz toho, že existujou opravdu věci, které mám spojené s určitým nalazením. A zase se to točí kolem těch emocí, hrozně moc. Protože jsou to písničky, který dokážou jakožto instrument, nějak jako pobídnout nějakou jako emoci k větší podobě. A proto je podle mě super, že existuje tolik žánrů, že člověk má spoustu druhů nálady.

T: Ještě jsi zmiňoval ty playlisty, jakou roli hrají?

R: Přinejmenším tu seberealizaci. Člověk si připadá, že je něčím prospěšnej, takže přinejmenším tohleto. A potom to rozřazení, že má v tom člověk pořádek, to je taky hezký. A v neposlední řadě si člověk může krásně vybírat pro co. Ono člověk to má nazvaný různě... jsou to různé názvy pro různé chvíle. Ale doopravdy ty názvy jsou významově pospaný emoce. Když se řekne tohle sousloví, tak pod tímhle slovem si představím tyhle emoce, pod takovýma emocema si představím takovéhle písničky. A takhle dělám ty playlisty. Takže vlastně volím nějaký emoce. A pak mám ten hlavní, kde mám vlastně všechno náhodně a ten mě dokáže rozřazovat. Dokážu díky němu si navolit a zajistit, jaká písnička mi v tuhle chvíli sedí nejlépe a tím pádem z jakýho žánru, spíše lépe řečeno, z jakého playlistu chci poslouchat.

T: Co ty hudba ve veřejném prostoru?

R: Přijde mi, že skoro vždycky ve veřejném prostoru jsou playlisty tvořeny tak, aby splňovali nějaký populární požadavky. A to mě moc nebaví. Ale co mě baví je právě, když jsem dělal v kavárně, tak se tam pouštěli se tam nějaký vypalovačky český. A když jsem tam byl na směně, a podařilo se mi se dostat k tabletu se Spotify a pouštěl jsem si tam klasickou hudbu. A jednou tam byla jedna paní a líbila se jí ta klasika natolik, že jsme se dali do rozhovoru a díky tomu jsem se pak jednou dostal na koncert přes tu paní. A to si myslím, že je hrozně jako kouzlaplný a to je, jak moc dokáže hudba, tím že vytvoří nějakou emoci, zaujmout toho člověka. To znamená, že podle mě pro většinu posluchačů to nemá takovej význam ta hudba, ale občas některý ty skladby dokážou někoho oslovit. Líbí se mi občas hraní na ulici. To je pro mě taková přijatelnější forma té hudby ve společném prostoru. Ale to je asi všechno, protože se v rádu hraje to, co se hraje, a to mi nevyhovuje. Protože k tomu nemám přiřazenou žádnou hezkou emoci. Kdybych věděl, kdo to vysílá, tak bych si to klidně odseděl.

T: Takže se ti nestává moc, že bys byl spokojen z...

R: Z toho veřejnýho prostoru? Stalo se mi to několikrát na Karlově mostě, když tam hrála taková starší skupina, co tam hrajou krásný jazz, většinou dvacátá a třicátá léta. Tak to se mi vytvoří taková krásná chvíle, že si tam jím tu zmrzku a to mi vytvoří takovej krásnej zážitek. Ale jinak se mi to moc často nestává. Zvláště je to daný tím, že velmi poslouchám já hudbu přes sluchátka.

T: Jaký máš vztah k tichu?

R: No záleží, jak moc je velký to ticho. Hodně záleží no. Ale obecněji řečeno ho miluju i nenávidím, občas někdy i zároveň. Protože je to ticho, co mi dokáže zprostředkovat určitej výkon, ale zároveň je to ticho, který mi dokáže zprostředkovat nějaký prožitky, který bych nechtěl. Může to hodně vzbuzovat samotu a tak.

T: Říkal jsi, že hodně záleží, jak moc velký je to ticho.

R: Ano. No už jen jak z toho fyzikálního hlediska, tak i z toho, jak moc člověk prožívá. Třeba toto je ticho? Je to vlastně docela rušné a je to vlastně v pohodě, není to tak hrozné. Dokážu si představit, že bych byl v tuhle chvíli kvůli tomu naštvanej, nebo smutnej, zvlášť když by se to spojovalo s nějakou delší samotou, protože to to ticho prostě vytváří, ale jinak je to vlastně docela nahlas tady ještě. Kdyby bylo někde ještě větší, jako je v té místnosti, kde je úplně ticho, tam je to v rámci minut, co tam člověk dokáže vydržet jen čas v rámci minut. Člověk na to není zvyklej a stejně tak je to u člověka, kterej poslouchá hudbu často. Tak není zvyklej na to poslouchat takhle často ticho.

T: A ty se pohybuješ někde ve větším tichu, než jako je třeba zde?

R: No určitě na chalupě. Když je člověk zavřenej v místnosti, tak ty zvuky toho lesa nejsou tak hlasitý, jako toho města. Takže v uzavřené místnosti může člověk prožívat tak těžký ticho, že ho z toho bolí uši. To se mi někdy stává. A z toho mi pak jako trochu hrabe.

T: A když jsi zmiňoval, že ticho buď miluješ, nebo nenávidíš, tak kdy ho miluješ?

R: Když potřebuju podat nějaký výkon, když se potřebuju soustředit, kdy potřebuju relaxovat. Je to potřeba. Ale stejně tak existuje potřeba absence toho ticha.

T: Vyhledáváš ho, nebo si tě nachází samo?

R: Snažím se ho nevyhledávat obecně, vzhledem ke standardům dnešního člověka. Tím pádem si mě občas vyhledá samo. Když se budu bavit v biologický rovině – že potřebuju spát, tak si to vyhledávám sám, že jdu prostě do ticha.

T: Přináší ti hudba konkrétní emoce, nebo prožitky?

R: Jojojo. Jak jsem se zmínil no. Prostě jenom emoce a od toho se všechno odvíjí. Nic navíc tam není mezi bezprostředním kontaktem té písně a emoce.

T: Dokázal bys říci konkrétní prožitky?

R: Jo, tak jo. Třeba jedu s kamarádem v autě a on pustí nějakou písničku a je to zábavná písnička, ale není tak zajímavá, ale normálně bych si jí nepustil. A on jí zná nazpaměť a jede celej ten text a je to prostě sranda, tak si vytvořím emoci, že to je prostě sranda, je to zábava a vždycky když si to pustím, tak prožívám jakože... jo, to je docela dobrý... Ale taky může existovat písnička, kdy prostě jsem takovej. Víím, že tu písničku vyhledávám vždy, když jsem třeba smutnej a mám tu emoci spojenou z toho smutku a není to daný ani prožitkem, ale je to daný – a to je to, co jsem už zmínil, ale ne úplně rozvinul a to je, že všechny ty faktory mají nějaký predispozice vytvořit smutnou, nebo naopak veselou emoci. Ale může být jedna skladba, která je strašně trapná, ale s někým si to poslechneš a úplně se tomu zasměješ, takže z toho máš pak z toho veselou emoci.

Takže i to, jak to člověk vymyslí tu skladbu, ten skladatel, tak má určitý hranice, tu hlavní emoci, kterou k tomu přiřadíš vytvoří vždycky nějaký jiný faktor. Není to nikdy ten stejný. Nebo jako může se to opakovat. Tu písničku neposlouchám kvůli tomu, že jsem zrovna jel v autobuse, nebo byl na party. Ale neposlouchám jí kvůli tomu, že se mi líbila, ale poslouchám jí kvůli tomu, že se mi strašně zalíbil ten text. Kdyžto u jiný písni to poslouchám kvůli tomu, že je tam hrozně pěkný violoncello. Vždycky je tam nějaký jiný faktor, kterej určuje to, jak moc se mi to bude líbit a ten pak určuje to poslední rozhodnutí, že teď si to pustím. Ale příště to může být zase jiný faktor, kterej určí to, proč si to pustím. Protože dneska si to nepustím kvůli tomu textu, ale pustím si to kvůli tomu, že si chci obnovit ten moment, kdy jsem si to naposledy pouštěl. Nikdy to není stejný faktor, kterej to určuje ty písničky.

T: Dříve jsi říkal, že si tu hudbu pouštíš, když se chceš naladit do té nálady, když odpovídá těm prožitkům, nyní prožívám. Může se to přít?

R: Že by byla jiná ta emoce?

T: Ano.

R: Záleží v jak moc silné emoci bych byl. Záleží prostě, jak moc je silná ta emoce, kterou mi ta písnička vytvoří a jak moc silná emoce je ta, kterou prožívám teď. Jak moc ve mně rezonuje. Kvůli tomu můžu klidně úplně změnit náladu. Ale nestává se mi to tolik často. Většinou mě to nějak načne. Dostane mě to pak do té nálady. Dobrá otázka.

T: Máš nějaké konkrétní hudební žánry, nebo skladby spojené i s negativními prožitky.

R: Mám. Ale ne tolik. Spíš než žánry... mám žánry, které neposlouchám a tím se mi na ně nestačí na ně vytvořit nějaká emoce, nebo názor a nemám dostatečnou motivaci jí poslouchat. A tím pádem nemám moc skladeb, ke kterým bych měl nějakou nenávisť. Protože ve chvíli, kdy mě nebaví, tak jí prostě odložím.

T: A jaké máš konkrétní negativní prožitky spojené s hudbou?

R: Tak třeba si chci pustit něco rychlýho a spadne mi tam skladba, která je pomalá a mě to úplně naštvě. Prostě si chci užít nějakou skladbu a nějakou emoci. Chci si představit, že běžím a najednou Spongebob hudba. Což je zrovna docela dobrý, ale nehodí se to, žejo. Vadí mi to, že ta hudba vytváří emoci, která není totožná s emoci, kterou právě prožívám. Je tak moc rozdílná, že dokonce vytvoří takovej rozkol, že najednou jsem úplně... jako co se děje... jako proč? Mě to vyhodí, rozhodí mě to.

T: A ta skladba je pro tebe v jiném ohledu je pro tebe hodnotná?

R: Ano. V té emoci, se kterou jí mám já spojenou, tak si jí dokážu poslechnout, když jsem v té emoci stejně. Se stejnou radostí, jako s tou druhou. Není to, že by byla horší, nebo lepší.

T: Máš to spojené ještě s nějakými negativními prožitky?

R: Jo, když mě třeba štve hodně ten zpěvák. To mi pak vytvoří negativní emoci o tom zpěvákovi. Tak mě to naštve. Ale jinak nemám moc... myslím, že to je tím, že já neposlouchám věci, co mě štvou. Prostě je dám pryč. Když jsou zajímavý, tak si je dám.

T: A když jsi mluvil v kontextu vyvolání příjemnou situaci. Děje se ti to s negativními situacemi?

R: Jo, může se to dít. Ale nemám s tím takovou zkušenost. Většinou hudbu, která vyvolává negativní emoce vyřazuju. Potřebuju mít nějakou, ale časem jí vyřadím, protože většinu času nejsem naštvanej. Ale třeba co se týče smutku, tak mám seznam skladeb a udržuju si ho. Ta potřeba toho... no vlastně skoro až potřeba toho si pustit tu píseň, která je se stejnou emoci a ta míra, kolik existuje takových skladeb se odvíjí té početnosti a výskytu emocí v tom reálném životě. Takže když jsem hodně naštvanej často, tak mám hodně hudby, která je agresivní. Různý magoři tam zpívají a rapujou. Ale když jsem klidnější, tak tam mám nějaký jazz a takovou hudbu. A když jseš často smutnej, tak máš třeba větší sbírku tý smutný hudby.

T: Cítíš při poslechu konkrétní fyziologické projevy?

R: Jo, určitě. O tom ty emoce jsou – o tom prožitku a občas mě dokáží dost nabudit. Nebo jsem rozklepanej celej, protože jsem si vzpomněl na životní lásku. Nebo třeba cítíš adrenalin, zvýšený tep, dále zrychlené myšlení. S tím třesem je člověk úplně prostě... můžu z toho být až v mráкотách i klidně z toho. Může mi být z toho i blbě třeba. Spíš... jaké ty změny to nemůže udělat ta hudba.

T: Děje se ti to často?

R: No ve chvíli, kdy prožívám tu emoci, kterou mám spojenou s tou písničkou a obě jsou shodné, tak dokážu prožívat klidně i ty třesy. Ne nějaký brutální, ale člověk to fakt cítí.

T: Co se týče psychického uvolnění u hudby, je k tomu něco, co ještě nezaznělo?

R: Jo, o tom už jsem mluvil.

T: A jak se to tedy projevuje?

R: Dokážu se vyrelaxovat. Dokážu se vypnout, nesoustředit se na věci, který nepotřebuju. V tu chvíli pocítuju potřebu jen ležet třeba a přemýšlet. Je to něco, co mi v tom myšlení zabere takový místo, že to nedá prostor ostatním věcem a tím to ostatní vytlačí.

T: Když máš konkrétní prožitky, hraje roli v tom, jak rychle jí prožíváš hudba?

R: Hudba určitě hraje roli v tom, jak moc dlouho prožívám emoci. Ale jinak jsem o tom už mluvil s tím prohloubením emoce.

T: Stává se ti, že jsi hudbou přesycen?

R: Jo, stává občas. Když moc poslouchám, tak se mi stává, že potřebuju poslouchat méně. Anebo poslouchat někoho, jak mluví nějaký podcast, to dělám velmi často. Třeba vím, že pojedou metrem a vím, že bych si tolik neužil tu emoci, která vyjadřuje ta píseň, protože jedu tím metrem, kde je tolik rušivých prvků, že se nedokážu soustředit na tu emoci, že si raději poslechnu nějaký podcast, kterej není tak náročnej na poslech a potom si teprve pustím tu písničku. A stane se mi občas, že se občas přesytím tou hudbou.

Příloha 5 – rozhovor s respondentem č. 3

T: Kolik času týdně trávíš poslechem hudby?

R: To tak deset hodin. Často poslouchám hudbu na pozadí. Třeba, když jdu ven, nebo jakože hraju na počítači. Většinou teda poslouchám na pozadí.

T: Víš, že nehraješ na hudební nástroj, ale na něco jsi říkal, že jsi zkoušel hrát. Myslíš, že to na tebe mělo vliv?

R: Ne.

T: Kdy a kde se na hudbu dokážeš nejlépe soustředit?

R: No tak rozhodně asi nejlíp večer, okolo sedmý hodiny, venku prostě. Právě, když jdu ven, tak radši chodím večer. Je to takový, že venku nikdo není, tak i na tu hudbu jako se můžu líp prostě soustředit. Je to takový relaxační. I přesto, že poslouchám třeba ráno, když jedu do školy, tak je to takový prostě... nevím, jsou tam lidi, jako slyším prostě hluk a tak.

T: Takže v tom hraje roli faktor...

R: Okolí. Nebo jako hluk obecně, že prostě jako večer většinou jak tam nikdo není, nevím... ani moc nejezdí auta a tak. A taky prostě jako a obecně i jako prostředí. Nevím třeba v lese by to bylo asi stejný taky, jako že by to bylo asi lepší.

T: A jaký je teda ideální prostředí, aby se ti dobře poslouchala hudba?

R: Já nevím. Spíš jako takový klidný, kde se jako nic moc neděje pořádně.

T: Klid, dobře. Jsou tam i jiné aspekty?

R: No podle mě hlavně tam hlučnost a taky pak, že se tam děje moc věcí. Že je to takový jednodušší, když je to takový prázdný prostě to místo, kde jsem. Ono se to pak reálně odvíjí podle toho, co poslouchám, že když poslouchám něco, co je takový akční řekněme, tak to reálně tolik nevadí, když tam jsou jiné věci. A proč to nevadí, že je to akční?

T: Proč?

R: Já nevím. Když poslouchám řekněme klidnou hudbu na klavír, tak jsem daleko radši, když tam nic není a prostě... víc jako dá se říct ladí s tou hudbou.

T: To prostředí ladí?

R: No.

T: A když je akční, tak to ladí?

R: Ne, ale spíš to není takovej problém. Že ta hudba to prostě přebije.

T: Mluvil jsi o procházce v lese, ulici, nebo prostě venku. Jsou konkrétní místa, kde se dobře soustředíš na hudbu?

R: Reálně nějaké konkrétní místo, který bych měl, tak ne. Většinou reálně když jdu, tak jdu večer okolo jako sídliště. Občas si třeba sednu na deset minut na místo, ale reálně super místo nemám.

T: Je pro tebe důležité, z jakých zdrojů hudbu posloucháš?

R: Když to poslouchám živě, tak je to takový, že bych reálně živě tu hudbu nedokázal poslouchat pořád, protože jelikož nechodím na tolik lidí, kteří dělají ty živé koncerty, tak by se mi to ohrálo. A prostě jako reálně nemůžu poslouchat živou hudbu, když někam jdu. A jinak jako s tím zdrojem, třeba jako platforma – Spotify a tak, tak to neřeším. Tam jde spíš o to, jestli je ta hudba dá se říct kvalitní, že jako se to dá dobře poslouchat.

T: Když jsi zmiňoval, že se ti ta hudba ohraje jako živá...

R: ...protože já třeba chodím na OPSO...

T: To je kapela?

R: Jo. To je Originální Pražský Synkopický Orchestr. A to poslouchám, tak většinou nemají hodně skladeb – třeba 300. Tak se mi lehčeji ohraje. Pro mě má efekt, když chodím jednou za čas na tu živou hudbu, že je to takový speciální prostě. Nevím no, mě by se to stalo, že by to bylo pak už takový moc normální, taková rutina, spíš než jako něco speciálního.

T: A chodíš jen takhle na ten Synkopický...?

R: Ne, někdy chodím, hlavně s mamkou, že něco najde zrovna. A jinak chodím třeba i jako na klasickou do Rudolfiny. Hlavně spíš klasickou a ten swing no. Protože ono reálně dost těch kapel, nebo lidí, který poslouchám, tak buď do Česka nejezdí, nebo nějaký už jako nežijou, takže na ně nemůžu jít.

T: A u klasiky se ti to stává také, že kdybys tam chodil moc často, tak že to začne být...

R: No u tý klasiky to je jiný, protože klasiku poslouchám jenom živě, protože normálně bych to asi nedokázal jako poslouchat. Takže u toho ne.

T: Proč bys to nedokázal poslouchat?

R: Já nevím. U těchto věcí to mám takový, že jako se mi to líbí, když jsem na tom koncertu, ale na nějaký basic poslouchání, třeba když jedu metrem, asi fakt ne. A zase, že bych si doma sednul a jen tak si to pustil, to by mě prostě nebavilo?

T: Zastává tam tedy jinou roli, se dá říct? Při poslechu třeba v tom metru, nebo...

R: ...jo. No... protože to je taková jako hudba jako do pozadí, na kterou se řekněme ani nemusím tolik soustředit. Kdyžto na tu klasickou, když jdu na ten koncert, se to fakt snažím soustředit na tu hudbu.

T: A z hlediska toho, co ti ty dvě strany přináší, tak se to shoduje, nebo to jsou úplně jiné věci?

R: Tak to jde o to, že ten koncert mi přináší něco jako víc... jak to říct... takový jako zkulturizování. Takový ozvláštnění se dá říct. Ale ta hudba, když něco dělám, nebo někam jedu, tak to je jenom takový jako do pozadí. Protože se mi to líbí daleko víc, než kdybych poslouchal auta, nebo něco. Že když třeba jedu autem hodinu, tak si radši pustím hudbu, než abych tam jako třeba spal, nebo něco. A navíc taky jako u těch řekněme dlouhých cest mi to dost jako urychluje tu cestu.

T: Ok. Co se týče platform, které jsi zmiňoval, tak hraje to pro tebe nějakou roli?

R: Není to rozhodující, ale dost jako u mě hraje roli to, jak je udělaný ten zdroj, jak je to jakože jednoduchý nebo jakože. Prostě na to, že mám to Spotify a na tom mi vyhovuje, že tam najdu, dá se říct všechno, co chci. A je to takový dost jednoduchý na používání, a i ta hudba tam má jako dobrou úroveň. Kdyžto když si musím třeba stahovat z internetu řekněme, tak musím třeba hledat několik zdrojů, než najdu nějakou prostě dobrou kvalitu, a ještě ke všemu tý dobrý muziky. A navíc už jsem na to nějakou dobu zvyklej na to Spotify.

T: Pouštíš si hudbu z nosičů fyzických?

R: Ne. Říkám si, že bych někdy chtěl mít gramofon, ale zatím se mi za to nechce dávat ty peníze. A jinak Cd a kazety už spíš ne. To co poslouchám už není na kazety. A tak.

T: Proč bys chtěl mít gramofon? Co by ti to přinášelo?

R: Čistě, že se mi to líbí. Jinej důvod to nemá.

T: Je důležité, s kým hudbu posloucháš?

R: Tak s tím, že jako reálně hudbu jako do těch sluchátek poslouchám sám jenom, tak tohle tam jako vůbec ani jako neřeším nějak. A i když poslouchám s někým, tak bych to neřeším, protože prostě je to pro mě, dá se říct stejný. Třeba na tom koncertu bych úplně neřešil, vedle koho sedím.

T: Takže nevidíš rozdíl v tom, když hudbu posloucháš sám, nebo s ostatními.

R: Ne.

T: Ovlivňuje tvůj výběr hudby to, co poslouchají tvoji blízcí?

R: No jako dá se říct, že většina lidí, se kterými se já stýkám, poslouchá úplně jinej jakoby styl a prostě mají jinej vkus, tak jakoby ne. Protože kdyby to ovlivnilo, tak bych asi poslouchal něco jinýho, než poslouchám. Je to takový, že moje okolí, jako až na rodinu poslouchá dá se říct to samý, nebo ty stejný interprety. Takže vlastně ani ne, protože nemůže to nějak ovlivnit pro mě. Protože to bych úplně musel změnit styl hudby, kterej poslouchám.

T: Liší se to v ohledu přátel a rodiny?

R: Ne neliší. Protože ono navíc v rodině, když chodíme na ty koncerty, tak chodíme na tu stejnou věc, takže se v tom nijak neovlivňujeme.

T: Myslíš tedy, že nejsi ovlivněn.

R: Nejsem. Jako na to, co se mi líbilo jsem přišel jako sám, ale dost tomu dopomohlo to, že jsme třeba začli třeba chodit na ty koncerty řekněme. Mamka na to už chodila a jenom zjistila, že se mi líbí ten styl hudby, tak mi to nabídla, jestli tam nechci jít taky a začli jsme tam chodit.

T: Ale to, že máš rád stejný druh hudby, v tom tě mamka neovlivnila?

R: No... jelikož doma se dřív nic nepouštělo a nežil jsem v tom, že bych tam tu hudbu slyšel, tak ani ne.

T: Ovlivňuješ ty lidi ve tvém okolí?

R: Podle mě ani ne. Právě s tím, že to moje okolí poslouchá ty jiný věci, tak bych je ani nějak jako neovlivnil. Dá se říct, že tři čtvrtě věcí, co já poslouchám vůbec jako neznají a ten styl k němu nemají vůbec nic. Ani kdybych se snažil tak by se podle mě nic nestalo.

T: Napadá tě, proč by to mohlo být, že je to tak rozdílné?

R: No to nevím. Jde o to, že jsem si náhodou našel ten styl a jak jsem pak začal chodit na ty koncerty a tak, tak jsem k němu dost se jako sblížil. Takže i kdyby se mi líbila nějaká písnička, tak bych k tomu neměl tak blízko, jako k tomu, co poslouchám, protože nevím... to poslouchám už dlouho jako.

T: Hraje nějakou roli hudba v socializaci?

R: No u mě reálně podle mě. Protože reálně když se chci někam začlenit, tak mi většinou nedělá jako problém poslouchat něco jako jinýho. I když se mi to třeba nějak ultra nelíbí, tak z tý hudby,

kteřá se normálně poslouchá, tak je podle mě málo věcí, kteřý bych nezvládl jako poslouchat. Takže kdybych se chtěl někam jako začlenit, tak asi mi to nedělá nějak moc jako problém.

T: Pouštíš si konkrétní hudební žánry v určitých situacích?

R: Situace... no jako spíš podle nálady. Třeba mám pár jako playlistsů prostě jako s tím stylem hudby. Prostě několik těch stylů, kteřý si pustím, když jsem prostě víc happy. Ale situace asi ne, spíš podle nálady. Nebo maximálně když si pustím jako řekněme nějakou hudbu při nějakým učením, tak rozhodně asi nechci hudbu, kteřá je superhlučná. Ale spíš je to podle té nálady.

T: Co je tam ta motivace za tím poslouchat hudbu dle nálady?

R: No jako že se to k tomu hodí. Že prostě někdy fakt nemám náladu na nějakou super řvavou hudbu a radši si pustím něco klidnýho.

T: A když bychom zkusili jít hloubš, tak co ti to přinese ta hudba, tak co to pak je?

R: Ne vyloženě, že by mě to v tom podporovalo, že by to šlo dál, ale nevim no. Nevim co mi to dá... čistě se hodí k té náladě prostě a z toho mám dobrej pocit. Ne že bych se nějak super snažil tu náladu podporovat, nebo nějak násilně jí změnit, ale prostě nějak v tu chvíli je to k tomu dobrý a asi mi to pomůže líp z toho dostat.

T: Pomůže líp z toho dostat?

R: Jako kdybych byl třeba smutnej řekněme. V tu chvíli je pak ta hudba lepší a asi to nějak rychleji plyne.

T: A proč si tedy rád tu hudbu pouštíš?

R: ...

T: Dokázal bys říct nějaké benefity, co ti přináší? Nebo co stojí za tou motivací poslouchat?

R: No hlavní je, že je to prostě záliba. Že se mi to prostě líbí a zlepšuje mi to... kdybych se nudil normálně... tak prostě mi to zlepší, že jako... takovej dobrej způsob zábavy, že nemusím reálně nic dělat, jenom to poslouchat. Takže místo nudný cesty, nebo něčeho takovýho prostě si to poslouchám a je to hned lepší. Takový zpestření no.

T: Co ty a hudba ve veřejném prostoru?

R: Tak to asi úplně jako... slyším ji, ale nějak ji jako moc neřeším protože... Nevim, je tam většinou hudba, kteřá jako prostě se mi nelíbí. A i když se mi líbí, tak jí jako moc neřeším. Což bude asi tím, že je to asi hodně jako do pozadí, řekněme v té kavárně. No asi bych moc neřešil, kdyby tam nebyla, ale nevadí mi tam. Pozornost tomu moc nedávám.

T: Dokážeš si představit situaci, kdyby jako měla hodnotu?

R: Asi spíš reálně ne, kvůli tomu prostředí. Že jako na těch veřejných prostorách je to spíš jako doprovodná, ne moc hlasitá hudba. Takže jako asi podle mě nikdy bych to moc neřešil. Leda by to bylo nějaký moc zbytečně hlasitý a nelíbilo by se mi to, tak by mě to štvalo. Ale jinak asi moc ne.

T: Jaký máš vztah k tichu?

R: No je to takový, že někdy by mi nevadilo, ale zase někdy reálně nechci být v tichu, chci něco slyšet. Nedokázal bych žít v tichu, to určitě ne. Ale prostě jako někdy jsou situace, kdy by mi prostě nevadilo nějaký ticho.

T: A proč bys nedokázal žít v tichu?

R: No jako kdybych žil s tím, že jsem nikdy nic neslyšel, tak asi to bych jako neřešil, protože bych nevěděl, jaký to je slyšet. Ale kdybych vlastně přestal slyšet, že bych prostě věděl, jaký to je poslouchat hudbu a tak, by mě to asi mrzelo. A to není jako jen jako hudba, ale to je prostě jako lidi, že bych nemohl slyšet.

T: Jasně, tak toto je situace, která se ti neděje. Když bys to vztáhl ke svému životu, tak máš chvíle...

R: No to jsou chvíle fakt jako spíš kvůli tomu, že bych chtěl relaxovat, nebo odpočívat někde. To by mi nevadilo, když bych byl v tichu. Ale já jako moc reálně v tichu moc obecně nežiju. Právě že já většinou když jako prostě nějak jako začínám se nudit, protože nic neslyším, tak si prostě radši pustím hudbu.

T: Takže s tichem přichází nuda?

R: No někdy. Jako prostě když nedělám něco, na co chci to ticho – že nedělám něco, na co se chci prostě soustředit, tak prostě si radši něco pustím, než abych nic neslyšel.

T: A ta motivace je pak nuda, nebo jiné faktory?

R: Asi hlavně to, že to chci zaplnit. Nevím, zdá se mi to takový prázdný, když nic neslyším.

T: Dokázal bys v tomhle smyslu rozvést tu prázdnotu?

R: Nevím. Jako prostě, když se chci na něco soustředit a prostě jsem v tom tichu, tak mi to připadá takový, že se to právě odvíjí s těma mýma procházkama večerníma, že by prostě nebyly tak dobrý, kdybych jenom chodil a nic neslyšel. Že to jako dost pomáhá. S tou prázdnotou nevím, to je takový... nevím, radši prostě něco slyším, než být jen tak v tichu.

T: Přináší ti hudba konkrétní emoce, nebo prožitky?

R: Asi mi to přináší jen ta živá hudba. Poslouchat jen tak hudbu, to asi nemám nějaký prožitek no. A jako emoce nevím no. To jako moc spíš asi ne. Nějak, že by ve mně hudba evokovala nějaký emoce, to asi spíš ne. Je to fakt tím, že já poslouchám hudbu, abych tím doprovodil nějakou jinou věc, co dělám.

T: Na začátku jsi říkal, že když máš dobrou náladu, tak že si to třeba poslechneš a že to pak tu náladu podpoří.

R: Jo, tak s tou dobrou náladu jde o to, že když si pustím třeba nějaký ten playlist, kterej se k tomu hodí, tak ne že by to podpořil, ale že to pro mě nějak trošku jako zdelší. Jakoby to že jsem třeba šťastnej v tu chvíli, tak to i zdelší ta hudba jako.

T: Prodlužuje tedy ty prožitky.

R: No prodlužuje. Jako ne nekonečně žejo, ale prostě na nějakou dobu je to rozhodně delší, než kdybych začal zas něco jinýho dělat.

T: Mohl by to i naopak zkrátit?

R: No... to pro mě asi ne, protože já bych... I když se mi ta hudba normálně líbí, tak prostě kdybych jí poslouchal jako násilně jenom abych zkrátil právě něco takovýho, tak to by podle mě asi nešlo. Protože bych to prostě vypnul.

T: Souvisejí s tím i konkrétní hudební žánry?

R: Já moc ty hudební žánry neřeším. Jako dokud to nějak tak zapadá do toho, co já poslouchám, tak si to někam přidám. Ale já teď jako spíš začal poslouchat řekněme jednotlivý kapely, nebo skupiny. Samozřejmě ty kapely a skupiny zapadaj do těch žánrů, co poslouchám, ale u těch playlistů mám spíš jako skupinový, než že bych měl jako jeden deseti hodinovej, kde bych měl úplně všechno.

T: Máš nějakou hudbu spojenou s konkrétními prožitky?

R: Reálně to poslouchám docela často, a právě dost jako si pouštím znova ty stejný věci, protože nemám zas tak jako super moc těch možností. Takže ani moc spíš ne, protože prostě s tím, že to poslouchám každéj den. Sice ne každéj den to úplně samý, ale nemám toho tolik, co bych měnil. Tak asi spíš ne.

T: Cítíš při poslechu hudby nějaké fyziologické projevy?

R: To ne. Já nevím, jak by se to mohlo ukázat.

T: Já například někdy cítím husí kůži, nebo zvýšený tep, když poslouchám hudbu...

R: Tak to se mi rozhodně nic takového neděje. To fakt je spíš podle té situace a tím, že ta hudba je doprovodná... než že by čistě tou hudbou... že by se něco takového stalo.

T: Zažíváš u určitě hudby psychické uvolnění?

R: Jo, tak to určitě. No jako když si právě... když už sám si chci spíš jako odpočívat, tak právě mi ta hudba dost pomáhá k tomu jako uvolnění a odpočnutí. Ale zase musím k tomu dělat něco jako... nevim, že samotná ta hudba to nedokáže... že k tomu to chce fakt i ty situace. Řekněme s těma procházkama, když bych si jen tak pustil tu hudbu, tak to nemá takovej efekt jako prostě když jdu ven. Protože když bych šel jen tak ven, tak by to asi fungovalo, ale zase ne tak dobře, ale zase to je stejný... jakože dohromady jo, ale kdybych si zas pustil jen tak hudbu, tak by to asi nefungovalo tak dobře.

T: Právě další otázka je, jestli máš hudbu spojenou s určitým pohybem, nebo s něčím jiným. Mluvil jsi nyní o procházce. Máš to i jinak spojené s pohybem?

R: No jako to asi spíš ne, protože nevim no... že bych měl hudbu na cvičení. Já nechodím do fitka, nebo něco takového. A jinak k práci... to si pustím asi cokoliv. Takže reálně spojenou ne, ale vím, že u určitých aktivit si pustím tu hudbu, ale ne, že bych měl nějakou určitou jako spojenou s tím. Jenom obecně jako ten fakt poslouchání hudby s tím mám spojenej.

T: Máš hudbu spojenou s něčím jiným, co tady nezaznělo?

R: No asi spíš jako reálně ne. Já hudbu poslouchám jen při pár jako věcech, který jsou ale jako dost takový častý.

T: A mezi to tedy spadá ta chůze...

R: No třeba cesta čímkoliv někam. Buďto jako sám, nebo jako vlakem, autem, metrem. Většinou je to pro to, aby to jako doprovodilo tu pro mě jako nudnou aktivitu, kdy se jako nic neděje, tak si to potom pustím.

T: Proč si pak vybereš hudbu?

R: No mě jde o to, že když jsem řekněme ne úplně unavenej, ale nechci se na nic soustředit, tak tohle si prostě pustím do uší a jako slyším to a nic jako nedělám. Kdyžto řekněme u toho čtení knihy by měl člověk mít alespoň nějakou soustředěnost.

T: Stává se ti, že jsi hudbou přesycen?

R: To se mi stávalo dřív, když jsem jako neměl třeba tolik jako těch playlistů. Tak se mi stávalo, že jsem třeba jako nonstop slyšel to samý. Takže ne, že bych byl hudbou přesycenej, ale tou určitou skladbou. A jinak maximálně že bych byl přesycenej těma koncertama, že bych chodil na stejný lidi pořád. Ale reálně čistě hudbou... to spíš ne. Právě proto se snažím průběžně si hledat víc těch jako lidí a průběžně si poslouchám víc těch skupin, nebo lidí, aby se mi právě nestalo to, že je furt slyším a pak mě to přestává bavit.

T: A co se potom děje, když jsi byl třeba přesycený?

R: No tak hlavní problém byl asi, že jsem fakt nedokázal to uslyšet, takže jsem se snažil fakt hledat jako něco novýho no. Protože jsem fakt nedával to už slyšet. Ono hlavně předtím to ani nebylo reálně tolik, protože jelikož jsem... právě jak říkám u těch cest, tak většinou se to poslouchá jen v autě, a to taky nejezdím tak často. A do školy jsem vlastně chodil třeba dvě minuty, protože jsem to měl za barákem. Tak ani tak jsem jako nemohl tu hudbu tolik oposlouchávat, protože to nebylo pro mě tolik důležitý to poslouchání.

T: Přináší ti hudba pocity sounáležitosti?

R: No. To zase s tím, jak jsem říkal. Kdybych poslouchal to samý, co všichni ty lidi, tak asi by to podle mě dost pomáhalo, protože bychom prostě nevim... byli na tom stejně s tou hudbou. Ale tímhle je to takový, že to nepodporuje, ale ne, že by to nějak kazilo, že bych se cítil, že k nim nepatřím jen kvůli tomu, že poslouchám jinou hudbu. Kdybych poslouchal stejnou, tak by to podle mě pomáhalo, ale když poslouchám jinou, tak to podle mě... nevim necítím se, že bych kvůli tomu byl jinej.

T: Máš nějakou hudbu spojenou s určitými místy, nebo situacemi?

R: To reálně asi fakt ne. Je to tím, že hudba pro mě není hlavní, vnímám to spíš jako doprovod k něčemu. Tak si nepamatuju... to spíš nějaký zážitek mám spojený s místem, ale hudbu takhle ne.

Příloha 6 – rozhovor s respondentem č. 4

T: Kolik času týdně trávíš poslechem hudby?

R: No tak rozhodně dost, protože kdykoliv, kdy se učím na maturitu a pročítám si ty otázky, tak jakoby to docela svádí si něco pustit. Kdybych měla říct nějaké číslo, tak myslím si minimálně hodina denně, ale spíš víc. Záleží, co ten týden zrovna dělám, ale možná i 7 – 14 hodin týdně.

T: Tu hudbu posloucháš při učení, posloucháš i jindy.

R: Jo jinak taky, akorát učení je taková chvíle, kdy jsem doma a sedím někde, což normálně tak často není.

T: Bylo by to jiné, kdybys nebyla v maturitním ročníku?

R: Asi záleží. Asi by ten čas byl menší, protože v minulých letech jsem byla u počítače méně, ale ne zas tak o moc.

T: Kolik času ti zabírá hudba oproti jiným zájmům?

R: Těžká otázka... jde o to, že obecně se hudbě věnuju zároveň s něčím, takže to lze těžko porovnat. Rozhodně méně než sport. Zabírá to hodně času jako poslech hudby zároveň s jinými aktivitami. Ale čistý čas, kdy se věnuju jen hudbě zas tak velký není.

T: Hraješ na hudební nástroj. Myslíš, že to na tebe má vliv?

R: No rozhodně. Jakože mě to učí nějak se trochu zkoncentrovat, což pro mě bývá docela výzva. Je to hodně takový, že když tam něco nejde a nejsem zrovna na tý hodině, tak je to jedna z věcí, kde si na to musím přijít sama. Takže takové samostatné hledání těch chyb a nevím co ještě. Rozhodně mi přijde, že jsem mnohem více zvyklá brát takovou jako kritiku. Přijde mi, že spousta lidí, který třeba na nic nehrajou, tak nebo nejsou zvyklí tady těm věcem, tak si jakékoliv chyby, ať už při učení jazyku, nebo jiných věcí berou hrozně jako k sobě. Kdyžto ten nástroj tě učí... udělal jsem tady ty chyby a teď to pojdme zlepšit. A to si myslím, že to přináší hodně.

T: Takže to má pak vliv na další tvé učení.

R: Prakticky jo.

T: Lze to aplikovat i ve sportu?

R: No já myslím, že je to takovej obecněj přístup. Jakože je to taková synergie – i sport, i nástroj tě učí dělat chyby a ty potom zlepšovat.

T: Má to ještě další vlivy na tebe?

R: Nějaké takové emocionální. Jako vyrovnávání.

T: Mohla bys to rozvést?

R: No tím, že se soustředíš na tu jednu věc, na to abys tam ty věci zahrál správně. Takže takovej stabilizátor.

T: Takže tam velkou roli hraje ten fokus?

R: No prakticky jo. Buď to anebo klidně i přesně ten opak, kdy se nesoustředíš na konkrétní věc a jenom si jdeš s někým zahrát. Jako je tam i soustředěnost, že se snažíš, aby to nějak dohromady znělo.

T: Kdy a kde se dokážeš na hudbu nejlépe soustředit?

R: Tak nejlíp bych řekla, když jsem sama. No a nejlíp večer, ale to je takovej můj čas na soustředění obecně.

T: A čím to, že zrovna když jsi sama.

R: Že jediný bod té konverzace je ta hudba a nejsou tam žádný další rušivý vlivy, kterých bych se chytla místo toho.

T: A ruší tě tam hluk a nebo...?

R: ...ne, ruší, ale víc. Když někde jako hraje hudba a jsi tam s lidma, tak se asi spíš věnuješ kolikrát těm lidem, než tý hudbě.

T: A ten večer, čím to?

R: No to je taková dobrá část dne no. No je to čas, kdy jsem nejproduktivnější a mám nejlepší náladu z celého dne.

T: Hraje při hudbě roli místo?

R: Tak jako hudbu většinou poslouchám doma, to je asi to, čím bych začla. Že spousta lidí poslouchá hudbu na ulici ve sluchátkách a tak. To úplně nemám ráda, takže rozhodně místo kde se mi hudba poslouchá v pohodě je doma. A kde se mi nejlíp hraje. No když cvičím, tak taky nejradši hraju doma, tak pochopitelně, když to kazíš, tak nechceš trápit ty ostatní lidi, aby to poslouchali. A nevím. Docela ráda u toho měním místa tak jako po chvilce, že jsem tak jako chvíli v pokoji, pak chci do dalšího. Obecně mi to pomáhá trochu, se na to lépe soustředit a neodejít od toho.

T: A doma je to tedy kvůli tomu, že tě neslyší...

R: ...no prakticky. Je to jako úplně jako tvoje věc, ty si tam cvičíš a není to nic takového, že k tobě chodí ostatní lidi a říkají: „Jé, co to hraješ?“ To nemám úplně ráda.

T: A proč to nemáš ráda?

R: „smích“... mmm. Nemám to ráda asi. Mám ráda, když to hraju blbě a slyší to cizí. Víšco... když už na tom trochu zapracuješ, tak furt tam děláš chyby, ale není to nic strašného. Ok, to je jedno, ale když tam máš nějaký úplně blbý polohy, všechny možný snížení a zvýšení... no chce se nejdřív na tom nejdříve zapracovat, ať to alespoň trochu nějak zní.

T: Zmiňovala jsi, že posloucháš hudbu výhradně doma. Proč?

R: No je to asi součástí toho, že se na to můžu v pohodě soustředit. Můžu se u toho nějak jako uvolnit. U poslouchání hudby na ulici mi je hrozně nepříjemný, když mám v uších sluchátka a neslyším auta, kde jezdí a tak. Jakoby pak ztrácím tu konexi s okolním světem, když poslouchám hudbu venku.

T: Je pro tebe důležité, z jakých zdrojů posloucháš?

R: Tohle konkrétně pro mě není nejdůležitější, abych se vážala na konkrétní přístroj, spíš mi jde o to, aby tam ta kvalita zvuku byla nějak zachovaná. Jako neposlouchám moc hudbu jenom tak hudbu z mobilu. Jako zní to docela dobře, ale reprák je lepší. Co se týče sluchátek, tak nemám žádnou variantu, kterou bych brala úplně častěji. Spíš jde o to, jestli jsem v pokoji sama. Pak si to klidně pustím nahlas a když tam je třeba i brácha, tak vím, že nemáme úplně stejnej vkus, tak si to pustím do sluchátek.

T: Je pro tebe důležité, co se týče zdrojů – jako platform?

R: No jakoby nejčastěji asi poslouchám hudbu z YouTube anebo Spotify, když potřebuju k tomu ještě dělat třeba na tom mobilu něco. Ale jinak moc ne. Spíš jde o to, kde je největší výběr, a to je ono.

T: Je důležité, s kým hudbu posloucháš?

R: Důležitý je to asi rozhodně v tom, co zrovna poslouchám. Protože když poslouchám hudbu s někým, tak hledám takový to, kde se ty množiny těch vkusů protínají a abychom se vzájemně netrápily tím, co se tomu druhému nelíbí. A asi se to rozhodně pro mě pojí s tím, že většinou taky, když poslouchám hudbu s někým, tak to není ta jedna samostatná aktivita, vždy je to souběžně s něčím. Pokud zrovna nemá nějakej vtipnej klipík, kterej zrovna někomu ukazuješ.

T: Hrajou pro tebe roli takhle ty klipy?

R: Jo, rozhodně jo. Je to taková druhá část tý umělecký hodnoty na tom, kde... nevim. Někdy mi přijde z nějakých písniček, že není úplně jasnej ten význam, i když máš k tomu všechny ty slova, rozumíš tomu, ale teď ještě jako přemýšlíš, co tím ten autor chtěl říct no. Nebo mě docela i zajímá to, jak se ti autoři prezentují.

T: Co je pro tebe důležitý, když se prezentují?

R: No, že jsou osobitý, že nejsou přes kopírák takový ty. Nebo není to jako úplně u všech, ale spousta takových těch úplně mainstream písniček, tak to je všechno to samý. Ale zaujme mě, když ten člověk tam hledá něco nového, prostě jít svojí cestou.

T: A když teda máš umělce, který se dobře prezentuje, tak co ti to přináší?

R: No já asi neberu zas tak moc odděleně toho člověka od tý hudby, kterou dělá. Kolikrát si i tu hudbu víc oblíbím tím, že si zjistím víc o tom člověku. O jeho životě, kterej měl předtím, jak se k tomu dostal a tak.

T: A co ti to dává?

R: Takovej nějakej obecněj pohled na to. Že se ti vytváří taková koherentní vrstva, že nemáš ty písničky oddělený, že tahle písnička je tom, tahle o tom a takové jako střípky a ono se ti to tak jako rychle spojí, když máš jako představu.

T: A to tě pak dělá radostnou?

R: Prakticky jo. Posloucháš něco a jako víš, co posloucháš.

T: Jakou roli hraje pro tebe hudba v socializaci?

R: Jako jako taková prvoplánová odpověď by byla, že... nebo jako takovej odkaz na ty mainstream písničky, ale ten mi přijde, že je spíš taková jako tendence jít z toho mainstream, že je to teď takový jako obrácený. Hraje to roli rozhodně, nebo minimálně jako představa o těch písničkách. Že jsou ve společnosti různý písničky, který znaj všichni, ačkoliv je třeba jako spousta lidí neposlouchá na nějaký pravidelný bázi, nebo tak. No... takže asi v tady tom, že každěj má svůj vlastní styl, každěj něco poslouchá, ale zároveň jsou nějaký, který znaj všichni. No... a to pak spojuje tím, že je mají všichni rádi, nebo že je všichni odsuzují.

T: Napadá tě, čím to je?

R: Myslím, že je to kvůli všem reklamám a úžasnejm aplikacím jako Tiktok, že je všem podsouvány konkrétní písničky, který všude jedou a jsou toho všichni toho takový jako přejedený.

T: Hraje tedy pro tebe roli hudba v socializaci?

R: No jakoby je to důležitý, ale beru to tak, že každej má svůj vlastní styl. Někdy se tak jako obohacujeme tím, že si prostě pustíme nějaký písničky, který my posloucháme. Ale ne v tom smyslu, bychom prostě... tak tohle je jedna parta a ta poslouchá stejny písničky. Asi jsou různý styly hudby, který s těma lidma posloucháš třeba při sportu, nebo tak a tam je to takový spojovač všech, že jsou všichni na stejny vlně. Ale ne v takový tý socializaci, že jestli chceš být tady součástí party, tak tady budeš poslouchat tohle.

T: Ohledně tý hudby u sportu lze říct, že je tam něco, co ty lidi spojuje tedy?

R: Řekla bych že to, co všechny spojuje, tak je tam hudba, co všechny spojuje, ale konkrétní žánr asi ne.

T: Ovlivňuje tě ve výběru hudby to, co poslouchají tvoji blízcí?

R: Tak rozhodně si na základě toho všimnu nějaký hudby, buď písniček, nebo stylu, kterej se mi začne líbit. Nebo naopak si na něco tak jako zvyknu, protože mám s hudbou někdy zkušenosti, že při prvním, ani druhé poslechu se mi to nelíbí a když to slyším víckrát, tak pak si v tom něco najdu.

T: Liší se to nějak v rámci tvojí rodiny a třeba přátel?

R: V rámci mé rodiny... jakože rodiče poslouchají docela odlišný věci než já. Ačkoliv si někdy i tak něco navzájem ukážeme, ale je to spíš takovej náhled, přičemž každej pak zůstává u toho svého. A asi u přátel spíš dochází k takový jako výměně.

T: A s těmi rodiči se tedy přitom na hudbě neshodujete.

R: Takhle... já poslouchám skoro všechny styly hudby, takže v něčem jo. Ale... no hodně záleží. Ale kdybych asi vzala celý moje spektrum, tak s většinou z toho to u rodičů asi není.

T: A ovlivňuješ ty ve výběru hudby nějakým způsobem lidi v tvém okolí?

R: No asi jo... vzhledem k tomu, že si někdy pouštím hudbu nahlas a pak chodí bratr, máma chodí... „jé, co to posloucháš, to je dobrý.“ Takový to jako klasika. A vzhledem k tomu že jinde, než doma hudbu zas tak moc neposlouchám, né přinejmenším tak nahlas, tak to není asi zas tak častý. Je to maximálně, když se bavíme o nějaký hudbě, nebo o nějakých textech a je to, že když k tomu doslova dojde konverzace, tak jo.

T: Již jsi zmiňovala text, jakou pro tebe hraje roli?

R: Buď tu písničku fakt obdivuju, jak má napsanej text, i kromě tý hudby. Pak u textu pro mě rozhodně hraje roli, že i písničky nějak tak využívám k tomu, abych se učila nějaký cizí jazyky. Je to taková jako možnost, abys tak nějak furt ten jazyk slyšel nějak tak furt a nebylo to zároveň

otravný. No tak tam se asi docela dost soustředím na ten text a... no nebo fakt, když je to nějaká ta písnička, která má nějaký svůj smysl. Nebo nějaký jako sdělení. Že to není jen písnička pro písničku.

T: Jak moc je to oddělené ta hudba a text?

R: Nějaký písničky mám ráda kvůli textu, nějaký kvůli hudbě a nějaký kvůli obojímu. A asi záleží fakt jako na náladě, na tom, co se mi zrovna chce poslouchat ten text.

T: Pouštíš si ráda konkrétní hudební žánry v určitých situacích?

R: Jo. Asi jako žánry, který si pouštím spíš, když jsem veselá, který si pouštím, když jsem smutná. Jojo.

T: Jaké?

R: Tak když mám lepší náladu, tak rozhodně nějaký electro-jazz, takovej žánr jako reggaeton. Takový to latino. Nevím no, já poslouchám fakt asi všechno, kromě metalu. Country neposlouchám taky, techno taky ne. Ale jinak prakticky všechno. No. Mám třeba jednu oblíbenou českou kapelu, která hraje folk. Pop ten záleží, někdy když jsem smutná, když jsem veselá. Rock, ten asi taky obojí. No.

T: Takže když jsi veselá, takže pak si najdeš...

R: Jasně, složku veselé písničky ... „smích“. No většinou nepřemýšlím jako v logických obvodech. Většinou spíš asi v té konkrétní náladě mám chuť na poslouchání něčeho a zase naopak nemám chuť vůbec.

T: Dokázala bys třeba popsat nějakou situaci, kdy ses nějak specificky cítila a na základě toho sis vybrala nějakou hudbu?

R: Já nad tím právě nepřemýšlím tak, že bych si jako analyzovala svoje pocity. Je to spíš takový automatický, že máš nějakou náladu, máš si chuť něco pustit, a tak se to jako stane samo.

T: Takže si to prakticky moc neuvědomuješ?

R: No prakticky moc ne.

T: Pojí se ti hudba s okolím?

R: Rozhodně se mi to pojí s nějakýma vzpomínkami. Když jseš na nějaký akci, tak tam jako hraje nějaká hudba, nějaký styl, nebo konkrétní písničky. Tak když to pak slyšíš znova, tak se na to tak jako rozpomeněš a vrátí se ti ten jako vibe z té akce. Ale z místa spíš asi ne. Spíš konkrétní

vzpomínky, to znamená místo plus hlavně ty lidi. Ta vzpomínka je taková celková. Místo tam má svoji roli dejme tomu, ale je to jen jedna z těch částí, na kterou se jako vzpomeneš.

T: Hraje to nějakou roli ta vzpomínka?

R: No každá vzpomínka má nějakou roli. Ať je pozitivní, nebo negativní, tak je furt tak nějak součástí tebe. Takže vlastně to, když si jí vrátíš, tak ať ti to vrátí jakýkoliv pocity, tak ti to pomáhá k nějaký jako vyrovnanosti.

T: Co ty a hudba ve veřejném prostoru?

R: Rozhodně mi je nějaký místo sympatický víc, nebo míň, podle toho, jaká tam hraje hudba. Rozhodně to ovlivní to, jak dlouho jsem schopná tam vydržet, nebo ne. Nejlepší jsou ty čekárny u doktorů, kde mají smyčku na jednu písničku. Pak mám chuť odejít, ano.

T: Jak hudbu vnímáš v nějakém podniku například?

R: Jo, tak je to fajn rozhodně, když se s tím stylem trošku alespoň jako ztotožňuješ. Je to většinou lepší než ticho. Zase když je to moc hlasitý, tak ok, jen si moc nepovídáš s těma lidma, ale i to je někdy lepší... „smích“.

T: Dokážeš obecně říct, kdy je to rušivé, nebo kdy ti to naopak vyhovuje?

R: Rušivý je to asi, když jseš na nějaký akci, která není ještě doslova party. Ale asi nejhorší je střet, co není nic, když jseš s nějakýma lidma a čeká se, že si s nima popovídáš a ta hudba je tam zároveň tak hlasitá, se to vlastně nedá. Pak to přináší takovej divnej moment, kdy je to tak jako obojí, ale zároveň nic. Tak to je asi to, kde je to rušivý. A jinak někdy, když hraje hodně hlasitá hudba a ty se zároveň potřebuješ soustředit na něco, co zrovna chceš rychle udělat, tak potom jo.

T: A když jsi třeba v kavárně, nebo restauraci, tak tam to vnímáš jak?

R: Tak tam je to právě většinou pozitivní a negativní je to jenom v tom případě, když už je ta hudba tak hlasitá, že tam sedíš s těma lidma a neslyšíš je. Takže je to o tý hlasitosti.

T: Jaký máš vztah k tichu?

R: No, mám ho ráda.

T: Dokázala bys to rozvést?

R: Nevim, mám takový určitý fáze. Někdy, kdy tu hudbu poslouchám prakticky pořád u něčeho... a někdy zase nevím proč, ale nemám chuť jí poslouchat a mám pak radši ticho. Ale každopádně to ticho si spíš užívám venku, když někam jdu no.

T: Co ti ticho přináší?

R: Záleží to na náladě, ale v nějakých chvílích mi k soustředění pomáhá spíš hudba a v nějakých spíš ticho. Takže to nedokážu úplně specifikovat a nevím, co je tam ten hlavní faktor, kterej tohleto přepíná. Někdy mě ta hudba úplně jako rozptýlí od toho a místo toho, abych dělala nějakou činnost, kterou potřebuju dělat, tak se jenom soustředím na to. A v nějakých chvílích zase při tichu cítím spíš takový prázdno a ta hudba mě spíš přivede k tomu, abych se soustředila.

T: Dokázala bys popsat pocity, které ti to přináší?

R: Co přesně?

T: Když si představíš nějakou situaci, kdybys chtěla ticho a dopřeješ si ho, tak co ti to dá na pocitové úrovni?

R: Takovou pohodu.

T: Přináší ti hudba nějaké konkrétní emoce nebo prožitky?

R: Samozřejmě. Jako záleží na stylu, záleží na náladě. Takže nějaké písničky jsou schopné mě tak jako vyvést z takovýho jako splínu a nějaký jsou mi schopný z dobrý nálady udělat ještě lepší.

T: Může se to díť i naopak?

R: Hmm... jako někdy narazím na písničky, které mě spíš zneklidní. Nevím, jestli bych to nazvala zhoršením nálady, protože v tom případě je asi docela rychle přepnu. Ale i takový jsou.

T: Pak se jich tedy zbavíš?

R: No většinou anebo je pak poslouchám víckrát a zvyknu si na ně.

T: A jaká je pak motivace to poslouchat?

R: Jakoby se ti svým způsobem začnou líbit tím, jak jsou divný.

T: A to je tedy dáno specifíčností té skladby?

R: Takový to, že když z toho cítíš nějakou nejistotu, tak máš chuť to prozkoumat a zkusit v tom najít, jestli tam nebude ještě něco zajímavýho. Pak to vyzkoušíš a začne se ti to líbit.

T: A co se týče toho stavu, kdy ti hudba udělá z dobré nálady ještě lepší. Má to sílu prohloubení nějaké, pro tebe negativně vnímané emoce?

R: Tak rozhodně, ale i to bych vnímala spíš jako pozitivní, protože mi nepřijde, že má vždycky smysl, když člověk nemá dobrou náladu, tak hrát si na to, že ji má. Spíš je lepší se s tím srovnat a nějak to jako vyřešit – než to předstírat.

T: A tenhle princip v hudbě užíváš?

R: Jo rozhodně. Vyhledávám si hudbu pasující.

T: Mohla bys rozvést, jaká je zatím motivace?

R: No... protože nějaké chvíle, kdy se necítím dobře, tak jakoby žádná lehká cesta, nebo písnička, nebo chvilková interakce to nezlepší a je mnohem lepší se do toho na chvíli položit. Nějak se s tím srovnat, ať se to prostě vybouří, a to samotný ti pak nakonec zvedne náladu. Ačkoliv se tím dostaneš na úplný dno, tak zase pak můžeš vesele nahoru.

T: Takže když máš špatnou náladu, hudba tě prohloubí, třeba až na to dno a co se tam stane...

R: ... no prakticky si to jako odprožiju, nějak si v tom – v té příčině špatný nálady, nebo toho horšího období udělám takovej pořádek prostě. A nějak mě to s tím víc srovná, jestli je to pochopitelný.

T: A souvisejí s tím nějaké žánry?

R: Hele docela jo, ale... jako ty písničky nad kterými přemýšlím, tak nevím, kam bych je zařadila. Nevím, jestli znáš Auroru, tak třeba něco tady toho stylu. Většinou jsou to takovýhle podivný nezařaditelný útvary.

T: Cítíš při poslechu konkrétní fyziologické projevy?

R: Jako konkrétní fyziologický projevy emocí. Každá emoce má svoje fyziologický projevy, tak ty cítím.

T: A co to pro tebe třeba je konkrétně?

R: Tak nevím, jako u radosti máš zvýšení srdečního tepu. Je nějaká hudba se mnou vůbec nehýbne, ale hudba kterou mám ráda, tak dělá, co dělá.

T: No a když bys tedy měla jít na úroveň popisu?

R: Tak tohle klasicky... No nebo jako víšco, když jsi smutnej, tak taky jako něco cítíš i prakticky. Není to nic tak velkého, aby... fyziologické projevy nejsou zas tak jako velký, abys tam házel hodnoty, ale rozhodně je to s tím spojený, takže takhle to vnímám.

T: Máš nějaký třeba výraznější somatický projev spojený s hudbou?

R: Tak to asi úplně ne, že by byl jako hodně výraznej. Takže jako jsou, ale tady ty fyziologický vlivy nejsou tak velký, abych konkrétně tady říkala, co se mi kde mění a tak.

T: Mluvila jsi již o odprožití skrze hudbu, zažíváš u určité hudby i jiné psychické uvolnění?

R: Jako řekla bych, že asi ve všem. Ať to jde jakýmkoliv směrem, v jakýchkoliv náladách, tak všude je to trochu o nějakým uvolnění. Nevím teď jak to specifikovat.

T: Takže hudba je s tím podle tebe vždy spojená?

R: Jo.

T: Máš nějakou určitou hudbu spojenou s pohybem?

R: Jako speciálně asi ne. Jakože je asi nějaká hudba, u který si jako vibuješ.

T: A na mentální úrovni, jako v představě?

R: Tak to asi moc nemám.

T: Máš ještě hudbu spojenou s něčím jiným?

R: Asi určitej styl hudby pro pobavení, kde jsou písničky udělaný z takových „učebních materiálů“, nazvěme to tak. Někdy je to fakt už jenom vtipný – no takový ty různý parodie.

T: Myslíš jako meme?

R: Ne, jako doslova. Takový písničky, jako... když to video pouštíš, tak to vypadá, že to bude o elektronovém transportním řetězci a pak tam pán rapuje, jak se vytvoří atp... „smích“.

T: A tohle slouží tedy k pobavení?

R: No, začne to tím, že si to pustíš pro pobavení a pak to začneš reálně poslouchat... „smích“.
Pak se tím bavíš i furt po tom. To největší pobavení bylo, když to slyšíš poprvé...

T: Takže tu hudbu máš spojenou s tou vtipností z toho?

R: No prakticky jo. Že to máš spojený zároveň s tím jedním okamžikem, kdy ses tomu smál úplně nejvíc a zároveň je to dost vtipný dost i nadále. A často je tam ještě dost takových legráček, kterých sis poprvé nevšiml a teď to jako vychytáváš. A není to jenom jako s výukovejma videama, ale s písničkama i kde je ten text napsanej fakt dobře, kde je spousta takových symbolů, dvojsmyslů. Jestli znáš třeba kapelu Jananas, tak to je přesně to, když tam přijdeš poprvé, směješ se tomu a pak tam jenom jako objevuješ další souvislosti, který tam maj. Ne jako, že aktivně hledáš, ale tím, jak to posloucháš, tak ti to vlastně až potom dochází všechny ty věci, který jsi tam poprvé vůbec nestihl jako chytit. Je to prakticky i normálně, takový ty jakože. Ať je to text, nebo hudba, tak vždycky jsou tam ty věci, který slyšíš úplně jako napoprvé a dobrý a potom když to posloucháš dál, tak si na tý hudbě soustředíš na různý jako boční linky tý hudby, u textu, přesně na nějaký věci, kterých sis tam nevšiml, nebo kterým jsi úplně nepochopil. Ačkoliv jsi právě rozuměl celý tý písničke, tak si říkáš – tak o čem to je sakra?

T: Stává se ti někdy, že jsi hudbou přesycená?

R: Jo. Pak mám ráda ticho.

T: A co to jinak s tebou dělá?

R: Tak mě otravuje slyšet další hudbu. Spíš tak jakože na to nemám chuť, aktivně mě to nebaví poslouchat.

T: Přináší ti hudba nějaké pocity sounáležitosti?

R: To je součástí těch vzpomínek, o kterých jsem mluvila. Vlastně to, co ti to přináší, když tu písničku slyšíš znova, když jsi jí slyšel támhle na nějaký akci. To asi jednak a asi to mám hodně spojený s tím sportem, když to tam fakt jako posloucháš tu hudbu s ostatníma lidma při turnaji a tak. Tak tohleto.

T: Má ta hudba pak i jiný význam v tom sportu?

R: No asi takový jako skupinový uvolnění dejme tomu. Že to není takový jako, když si hudbu posloucháš sám a sám v klidu, ale tady ačkoliv furt něco děláš a snažíš se o výsledky, tak to přináší takovou dobrou atmosféru.

**Posudek vedoucí bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta: Kryštof Matějů
 Obor studia: Psychologie
 Název práce: Role a význam hudby u adolescentů
 Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):
 Počet stránek příloh:
 Počet titulů v seznamu literatury:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Oborová příléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

		x		
--	--	---	--	--

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

Práce s odbornou literaturou a prameny

	x			
--	---	--	--	--

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

Formální zpracování

	x			
--	---	--	--	--

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice

	x			
--	---	--	--	--

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

	x			
--	---	--	--	--

(publikace, referáty, apod.)

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek vedoucí bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jaké téma/témata/které vyvstali z analýzy rozhovorů Vás překvapili a proč?

Jakým směrem by jste se dále ubíral, kdyby jste v tématu pokračoval v DP?

Co bylo obtížné na vedení výzkumného rozhovoru s adolescenty?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky; v případě doporučení do soutěže o nejlepší DP uveďte nadprůměrné charakteristiky práce v souladu s Vámi výše označeným kritériem formální úrovně, obsahové reprezentativnosti, metodologie a přínosnosti práce pro teorii či praxi):

Autor se ve své bakalářské práci věnuje tématu: "Role a význam hudby u adolescentů." Oceňuji výběr tématu a jeho zpracování z psychologického hlediska.

V teoretické části práce se věnuje oblastem, které souvisí s tématem: základy psychofyziologie vnímání hudby, terapeutické využití hudby, hudba a socializace, hudba a osobnost a také období adolescence v kontextu významu hudby. Teoretická část je čtivá a systematicky a přehledně seznamuje s tématem.

Ve výzkumné části práce si autor stanovil tyto výzkumné otázky: Hlavní výzkumná otázka: Jakou hodnotu přináší adolescentům hudba?". Vedlejší výzkumná otázka: Jaké specifické prožitky se objevují?

Metodologická část práce je dobře strukturovaná a kvalitní. Oceňuji důkladnou analýzu rozhovorů, která přináší zajímavá a podnětná témata k dané problematice. Autor si dal velkou práci i se samotnou diskusí, která pojednává jak o výsledcích v návaznosti na teoretický rámec, tak nastiňuje další pohled na dané téma. Také je patrný kritický náhled a otevřená mysl, se kterou je v práci zacházeno.

Z pohledu vedoucí BP oceňuji spolupráci. Na konzultacích jsme diskutovali nad tématem, byla patrná umělecká mysl a náhled autora, která přinášela podnětný rozměr. Také naslouchání mým podnětům a

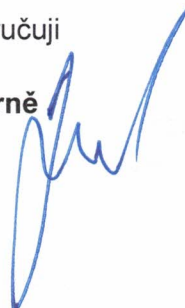
Doporučení k obhajobě:

doporučuji

Navrhovaná klasifikace:

výborně

Datum, podpis: 22.5. 2022

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek oponentky bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Kryštof Matějů
Obor studia: Psychologie
Název práce: Role a význam hudby u adolescentů

Oponentka práce: PhDr. Magdalena Koťová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet znaků:

Počet znaků přímých citací:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	X	X		
--	---	---	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	X	X		
--	---	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	X			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X	X		
--	---	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X	X		
--	---	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	X			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

X				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	X			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Vyváženost teoretické a praktické části
v daném tématu

	X			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol
Dosazené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	X			
	X			

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

X				
---	--	--	--	--

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autor se v teoreticko-výzkumné bakalářské práci zabývá rolí a významem hudby pro adolescenty. V teoretické části práce pojednává vybrané aspekty vnímání hudby, prožívání hudby, možnosti, jak nastínit význam hudby pro lidský život, terapeutické možnosti hudby či vybrané výzkumné studie zabývající se možnými korelacemi mezi typem osobnosti a preferovaným hudebním žánrem. Pojednává též o období adolescence. V empirické části práce předkládá autor kvalitativní výzkumnou sondu, v níž čtyři polostrukturované rozhovory s participanty analyzuje pomocí tematické analýzy.

Velmi oceňuji volbu tématu, podobně jako autor se domnívám, že hudba je pro mnoho lidí nacházejících se v období adolescence (a nejen pro ně) bytostně důležitá a skrze hudbu, kterou „poslouchají“, se lze i dostat k specifickému náhledu do jejich světa. Práci jsem přečetla se zájmem, autorovi se dle mého názoru podařilo poutavě podat i například téma psychofyziologie hudby, text je příjemně stručný a povětšinou obsahuje vše podstatné. Práce je dobře strukturována, autor se nezabývá podružnostmi. Práci považuji za zdařilou, k textu však mám některé (méně podstatné) výhrady – tyto výhrady zmiňuji především spíše jako vodítko pro to, na co si dát případně pozor při psaní práce diplomové.

V anotaci bych ocenila konkrétnější popis empirické části práce. Anglické části textu by si zasloužily revizi, podobně místy i český text (stylistika, místy nacházím i problematické ne/užití čárek, i/y, opakování slov, problematické skloňování – např. str. 17, poslední věta atp.). Jedna věta by neměla tvořit odstavec. V rámci předkládaných teorií bych místy ocenila (i přes oceňovanou stručnost) menší rozšíření popisovaných konceptů či teorií – např. u kategoriálního přístupu k pojetí emocí. Místy jsou pro mne v textu přítomny příliš „ostré střihy“ – uvítala bych jasnější a promyšlenější strukturu – např. význam hudby je pojednán historicky, ale najednou i ontogeneticky. Uvítala bych zohlednění kontextu, v němž vznikly předkládané teorie – pokud hovoříme o tom, že se hudba s věkem dospívání stává důležitější, kladu si otázku po tom, zda je tomu tak všude na světě...

Doporučovala bych specifikovat výzkumné otázky, zejména otázku doplňující – jaké specifické prožitky při čem? V kvalitativním typu výzkumné sondy je vhodnější její účastníky nazývat participanty, nikoli respondenty (zde je ale možné, že jsem už stará škola☺). Postrádám popis strategie výběru – jak autor participanty oslovil? Jaký typ výběru participantů byl využit? Pozor na to, že při tematické analýze by nemělo docházet k tomu, aby se výsledná témata „kryla“ s okruhy položených otázek, to lze považovat za chybu (místy se tak děje – např. role v socializaci). Také jsem si kladla otázku, zda nebyl způsob tázání příliš sofistikovaný (vzhledem k věku participantů)? Na závěr si říkám – hudba je pro lidi v období adolescence jistě nesmírně důležitá – co však osobnost hudebníka? Lze autora a dílo oddělit? Pokud ano, tak nakolik? Z pohledu laika mám dojem, že osobnost hudebníka je mnohdy pro posluchače podstatná. Odtud se bere i má otázka pro autora:

Jak se autor dívá na osobnost hudebníka a její možný vliv na lidi v období adolescence?

Otázka k obhajobě:

Autorovi se podařilo naplnit formát bakalářské práce a práci s potěšením doporučuji k obhajobě, omlouvám se tímto z neúčasti na ní a přeji mnoho zdaru.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 18.5. 2022

PhDr. Magdalena Koťová, Ph.D.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'M' followed by a horizontal line and a wavy tail.